Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT פרייז 15 גראשען (ציהונג פון דער מלוכה־לאטעריע זעה 9 זייט) היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 119 | Łódź, Czwartek 23 maja 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, כ׳ אייר תרצ״ה | № 119

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

א געזיכערטער שלום אין אייראפא

וועט אויך דורכברעכען דעם קריזיס

באלדווינ'ס קריטישער אנאליז פון היטלערס רעדע אין רייכסטאג. — די דייטשע פערפליכטונגען און די ענגלישע בעוואפנונגען. — די אפטימיסטישע אויסטייטשונג פון היטלער'ס „שלום־גרייטקייט". — צוואנגס־פראדוקציע פון קריגס־עראפלאנען און ענגלאנד'ס קאנקורענצלאזיגקייט. — מיט'ן פאבריצירען געוועהר קען מען נישט לעזען די ארבייטסלאזיגקייט.

לאנדאן, 22 (ספ. טעל.)

רייטער־אגענטור טיילט מיט: עפענענדיג אין ענגלישען פארלאמענט די דעבאטע איבער דער בעוואפנונגס־פראגע, האט וויצע־פרעמיער באלדווין ערקלערט:

ווען עס איז בעשטימט געווארען די דאטע פון דער היינטיגער דעבאטע, האבען מיר זיך גערעכענט דערמיט, אז היטלער'ס רעדע וועט געהאלטען ווערען א סך פריהער אזוי, אז אלע גרופירונגען פון פארלאמענט וועלען קענען דורכשטודירען דעם אינהאלט פון דער רעדע פאר דער בעוואפנונגס־דיסקוסיע. ליידער איז געשטארבען דער מארשאל פילסודסקי. איך וויל דעריבער אינ'ם נאמען פון אונז אלעמען אויסדריקען מיטגעפיהל דעם פוילישען פאלק צוליב'ן פערלוסט פון זיין פיהרער, די טרויער־פייערליכקייטען האבען גורם געווען דאס אפלעגען היטלער'ס רעדע, פונדעסטוועגען האב איך נישט געקענט דורכלאזען די געלעגענהייט און נישט אויפמערקזאם מאכען אויף דער דאזיגער וויכטיגער דעקלאראציע, וועלכע וועט אונטערזוכט ווערען דורך דער בריטישער רעגירונג.

באלדווין פעררופט זיך דערביי אויפ'ן אפעל פון ענגלאנד צו דייטשלאנד דעם 2. מאי, וואס רופט צו קאנקרעטער מיטווירקונג ביים בעזייטיגען די געפאהר, וואס בעדראהט דעם שלום, די סכנות וואלטען געקענט פערשווינדען נאר א דאנק קאלעקטיווע אפמאכען.

היטלערס נעכטיגע רעדע איז צווישען אנדערען אנ'ענטפער אויף דעם דאזיגען אפעל, היטלער האט פרעציזירט די שטעלונג פון דייטשלאנד צו די זעהר וויכטיגע פראגען און האט אנגעוויזען, בנוגע וועלכע ענינים דייטשלאנד איז גרייט עפעס צו טון. מיר האלטען, אז די ערקלערונגען ענטהאלטען א סך וואגיגקייט. די קינפטיגע ענטוויקלונג פון דער איצטיגער סיטואציע איז אפהענגיג פון ישוב הדעת פון דער מענשהייט. די ערקלערונג פון קאנצלער היטלער, אז דייטשלאנד איז גרייט צו בעגרעניצען די דייטשע לופט־בעוואפנונגען ביז צו דער שטופע פון אנדערע מערב־מלוכות, איז אין הסכם מיט דער בריטישער טענה. היטלער האט אונטערגעשטראכען, אז אפ'ין וועג פון אפמאכען צווישען די פעראינטערעסירטע גרויס־מאכטען וואלט מעגליך געווען נישט בלויז צו בעשטימען, נאר אפילו צו בעשרענקען דעם מאקסימום פון די בעוואפנונגען, דאס איז א בעמערקונג פון גרויסער וויכטיגקייט. לאמיר דאס גוט געדענקען.

די בריטישע רעגירונג שענקט אויך גרויסע אויפמערקזאמקייט די שטעלען פון היטלער'ס רעדע אין וועלכע עס ווייזט זיך אויס, אז דער קאנצלער טיילט אונזער שטעלונג, אז א פאקט וועגען די לופט־בעוואפנונגען וואלט געקענט זיין פערבינדען מיט דער בעמיהונג, וואס האט דעם ציל צו בעשיצען די ציווילע בעפעלקערונג פאר די סכנות פון לופט־אטאקעס.

איבערגעהענדיג צו דער פראגע פון דירעקטער נאציאנאלער שוץ, האט באלדווין אויסגעדריקט די האפנונג, אז דער פארלאמענט און דאס לאנד וועלען אויסמיידען יעדען מין פאניק אויף דער טעמא פון דעם פראבלעם. מיר ווייסען, אז אלע אונזערע בעוואפנונגען וועלען אנגעווענדעט ווערען אויסשליסליך נאר געגען אנגרייפער. איך מיין, אז אלע פעלקער, וואס שעצען דעם שלום, וועלען נישט אהן געוויסע שרעק קוקען אויף דער פערקלענערונג פון אונזערע פעהיגקייטען צו ערפילען די פליכטען, וואס מיר האבען אויף זיך גענומען. די דאזיגע סימנים פון מורא האבען זיך טיילווייז בעוויזען אין שייכות מיט דער שטעלונג פון דייטשלאנד. איך האלט, אז די דאזיגע מורא וועט פולשטענדיג קענען בעזייטיגט ווערען און אז מיר וועלען קענען געגענזייטיג זיין פולשטענדיג אויפריכטיג אין דער פראגע פון אונזערע בעוואפנונגען. ביז וואנען דאס וועט נישט געשעהן, וועט נישט קענען אריינטרעטען דער אמת'ער צוטרוי. די דורך מיר אין נאוועמבער אנגעגעבענע צאהל דייטשע עראפלאנען האט געשטימט מיט דער ווירקליכקייט. איך האב נאר געהאט א טעות בנוגע דער צוקונפט, ווארום קיינער האט נישט געקענט האבען קיין השגה וועגען דער שנעלקייט פון דער פראדוקציע, צו וועלכער דייטשלאנד קען דערגעהן אין נאהענטען האלבען יאהר.

באלדווין בעריהרט דאן די פראגע פון ארגאניזאציע פון דער קריגס־אינדוסטריע און ווייזט אן, אז אין דעם פרט האט גרויס־בריטאניען זעהר פיל נאך אויפצוטון, אז אין היגזיכט פון בעוואפנונג זאל ענגלאנד קיינמאל נישט בלייבען הינטערשטעליג לגבי אנדערע לענדער. וואס עס איז שייך דער קאנקורענץ, קען ענגלאנד אויסהאלטען די קאנקורענץ פון יעדען לאנד.. די ענגלישע רעגירונג איז גרייט צו שטערן אין אלערליי צו־הויכע פערדינסט־פלענער פון די עראפלאנען ־ פאבריקען אין די נאהענטסטע 2 יאהר, וועלכע מיר האלטען פאר אויסנאהם־יאהרען. עס איז נישטא קיין שום גרונד פאר פאניק, אבער איך מוז זאגען, — האט באלדווין אויסגערופען — אז איך וואלט נישט געבליבען אין אזא רעגירונג, וואס וואלט נישט אונטערגענומען קיין ענערגישע שריט ווי די, וועלכע מיר נעמען איצט אונטער.

צום סוף האט באלדווין ערקלערט, אז די גרעסטע געפאהר פאר דער וועלט איז די מורא, וואס הערשט צווישען אלע פעלקער. דורכ'ן שטופענווייזען בענייען דעם געגענזייטיגען האנדעלס־אויסטויש וועט צוריקקעהרען דער שלום קיין אייראפא.

די פעלקער, צווישען וועלכע עס פערגרעסערט זיך די ארבייטסלאזיגקייט, פרובען צו בעשעפטיגען די ארבייטסלאזע דורך פאבריצירען געוועהר. דערין, אייגענטליך, בעשטעהט דער פערכשופטער קרייז. איך זוך אנ'אויסגאנג אומעטום, וואו מ'קען דעם אויסגאנג געפינען. איך מיין, אז עס זענען פארהאן אביסעל העלערע אויסשטראלונגען אין היטלערס נעכטיגער רעדע. די דאזיגע אויסשטראהלען דארפען מיר אונטערכאפען, מיר דארפען אננעמען נייע בעשלוסען און איך האלט, אז פארן אויסשלאגען די לעצטע שעה, וועלן מיר זיין מסוגל צו בעפרייען די וועלט פון גרויזאמסטען געשפענסט, וואס האט ווען עס איז איבערגעשראקען די וועלט.

פערטרויליכע זיצונגען פון ענגלישען פארלאמענט

וועגען די בעוואפנונגס־פראגען

לאנדאן, 22 (ספ. טעל.)

אין דער פארלאמענט־דיסקוסיע האט טשערטשיל ערקלערט, אז ער פרעהט זיך דערמיט, וואס היטלער האט זיך ארויסגעזאגט געגען באמבארדירען די ציווילע בעפעלקערונג. אבער דייטשלאנד האט די גרעסטע צאהל באמבען ־ עראפלאנען. אמת, עס האט זיך כמעט גארנישט געענדערט. אבער איך פרעה זיך מיט'ן פריינדליכען טאן פון קאנצלער היטלער. געוויסע פונקטען, וואס זענען דורך היטלערן ארויסגערוקט געווארען, וואלטען געקענט דינען אלס יסוד אנצוהויבען אונטערהאנדלונגען.

טשערטשיל האט פערענדיגט מיט'ן פארשלאג, אז די דיסקוסיע איבער די בעזונדערע בריטישע פארשלאגען זאל פארקומען אויף פערטרויליכע זיצונגען פון פארלאמענט.

דעפ. אטלעק פון דער לייבאר־פארטיי האט פארגעלעגט תיכף צונויפצורופען די ענטוואפנונגס־קאנפערענץ.

פינאנציעלע רעפארמען אין פראנקרייך

פאריז, 22 (ספ. טעל.)

מען בעהויפטעט אין די פאריזער פארלאמענטארישע קרייזען, אז פרעמיער פלאנדען וועט פאדערן ספעציעלע פולמאכטען, כדי צו קענען דורכפיהרען ברייטע רעפארמען אין דער היגזיכט פון סאנירען די פינאנצען פון דער מלוכה.

אין נאוועמבער וועט צונויפגערופען ווערען א פארלאמענטארע סעסיע, אויף וועלכער עס זאלען ראטיפיצירט ווערען די דעקרעטען וועגען סאנירען די פינאנצען, וואס עס איז שייך דער וואהל־ארדינאציע, וועט די רעגירונג איבערלאזען פרייע הענד דעם פארלאמענט.

פרעמיער פלאנדען און אייניגע מיניסטארן זענען אנהענגער פון פרינציפ פון פראפארציאנעלקייט.

די קעניגליכע חתונה אין שוועדען

שטאקהאלם, 22 (ספ. טעל.)

די הויפט־שטאט פון שוועדען שטעהט איצט אונטער'ן צייכען פון די קאלאסאלע חתונה־פייערליכקייטען פון דענישען טראנפאלגער מיט דער טאכטער פון דעם שוועדישען קעניגליכען פאר, אינגרידא.

זינט 2 טעג פאהרען זיך צונויף קיין שטאקהאלם די געקרוינטע קעפ פון די ווייטסטע מלוכות.

אדאם מיצקעוויטש'ס הייזל אין קאוונא ווערט צושטערט

ריגא, 22 (ספ. טעל.)

פון קאוונא מעלדעט מען, אז די דארטיגע שטאט־מאכט האט בעשלאסען איינצוווארפען דאס הייזעל, אין וועלכען עס האט געוואוינט דער גרויסער פוילישער דיכטער אדאם מיצקעוויטש.

דער מאטיוו זאל זיין מ'דארף אויסברייטערן די גאס.

נאך היטלער'ס רעדע אין רייכסטאג

די פראנצויזישע און ענגלישע פרעסע האלט זיך אין רעזערוו בנוגע היטלער'ס שלום־אפערטע צו אייראפא

פאריז, 22 (ספ. טעל.)

היטלער'ס רעדע, וועלכע איז אין די פאליטישע קרייזען ערווארט געווארען מיט גרויס שפאנונג, שטעהט איצט אין צענטר פון דער פעראינטערעסירונג אין אייראפא.

היטלער'ס אויספיהרונגען האבען אומעטום זיך אנגעשטויסען אין א געוואלדיגען רעזערוו. לויט דער מיינונג פון די פריהמארגען ־ צייטונגען ענטהאלט נישט היטלערס רעדע קיין שום ספעציעלע רעוועלאציעס, הגם מ'דארף אננעהמען, אז זיינע אויספיהרונגען וועגען קאמוניזם, די קריטיק איבער דער שטעלונג פון ליטע און די ערקלערונג וועגען דער ים־פאליטיק, בעדייטען א דייטליכע פרעציזירונג. אין אלגעמיין שטרייכט מען אונטער היטלערס פערזיכערונג, אז דייטשלאנד געהט עס צוריקצושטעלען די פריידליכע בעציהונגען מיט פראנקרייך, געשטיצט אויף דויערהאפטע יסודות.

דער האלב־אפיציעלער „פטי פאריזיען" שטעלט פעסט: קאנצלער היטלערס רעדע ענטהאלט גיכער א נייע פערזיכערונג, אז דייטשלאנד פאדערט גלייכבערעכטיגונג, די קריטיק פון ווערסיילער טראקטאט ווי אויך די איצטיגע פאליטיק פון דער ארגאניזאציע פון שלום אין אייראפא, בעזונדערס דער פראנצויזיש ־ סאוויעטישער פאקט, איידער א נייע פאליטישע קאנצעפציע. היטלער'ס רעדע, איז לויט דער צייטונג, געשיקט צונויפגעשטעלט, ענטהאלט ספירות און איז גלייכצייטיג א הערשערישע. די געשיקטקייט בעשטעהט דערין, וואס היטלער האט זיך בעמיהט צו בעווייזען, אז די דייטשע בעוואפנונגען זענען א לאגישע קאנסעקווענץ פון דער שטעלונג פון אנדערע מלוכות; די ווידערשפרוכען בעשטעהען דערין) וואס ביים אפגעבען שלום־אפערטען קריטיקירט ער גלייכצייטיג דאס סיסטעם פון רעגיאנאלע אפמאכען. די הערשערישקייט פון דער רעדע איז געקומען צום אויסדרוק אין דער שארפער שטעלונג בנוגע דעם פראנצויזיש ־ סאוויעטישען אפמאך.

„עקא דע פארי" שרייבט, אז מיט זיינע פארשלאגען בעמיהט זיך היטלער אריינצוברענגען א צוטומלעניש אין די רייהען פון מלוכות, וואס דינען דער אידעע פון שלום.

דער בערלינער קארעספאנדענט פון „לע זשורנאל" שרייבט, אז היטלער'ס נעכטיגע אויספיהרונגען, וועלכע האבען לויט אלע דערווארטונגען געדארפט גורם זיין א בערוהיגונג פון די געמיטער אין אייראפא, האבען אין תוך גענומען קיין שום נייעס נישט אריינגעטראגען אין דער אייראפעאישער אטמאספערע.

דער „פטי זשורנאל" ווי דער „זשור" ווייזען אן אויף דער פיינדליכער בעציהונג פון היטלער'ן צום קאמוניזם.

לאנדאן, 22 (ספ. טעל.)

היטלער'ס ארויסטרעטונג אין רייכסטאג האט אין דער ענגלישער פרעסע נישט ארויסגערופען קיין פיינדליכע אפרופען. די רעדע איז אבער אויפגענומען געווארען נישט־גינסטיג. געוויסע צייטונגען, און בעזונדערס דער „דיילי העראלד" און „טיימס" שאצען אפ היטלערס ארויסטרעטונג אלס א פאזיטיווען שריט אין דער פראגע פון שלום און אייראפעאישער פערשטענדיגונג. דאגעגען אנדערע צייטונגען, ווי דער „דיילי טעלעגראף" און „מארנינג פאסט" בעצייכענען היטלערס רעדע אלס ווייניג קאנקרעטע, זי האט אויסגעמיטען די פרעציזקייט טאקע אין יענע פונקטען, אין וועלכע עס האט געדארפט ארויסגעוויזען ווערען די שטרעבונג צו שלום נישט בלויז מיט ווערטער, נאר מיט פראקטישע פארשלאגען.

די גאנצע פרעסע שטרייכט אונטער מיט צופרידענהייט היטלערס ערקלערונג, אז דייטשלאנד האט נישט בדעה עובר צו זיין אויף די טעריטאריאלע בעשטימונגען פון ווערסיילער טראקטאט. די גאנצע ענגלישע פרעסע שטרייכט אונטער, אז בנוגע סאוויעטענפערבאנד איז היטלערס ארויסטרעטונג געווען קאמפראמיסלאז. אין אלגעמיין שאצט אפ די ענגלישע פרעסע היטלערס רעדע אלס א שלום־רעדע. די צייטונגען צווייפלען נאר, צי פראקטיש וועלען היטלערס פראפאזיציעס זיין גענוגענד אויף צו זיכערן דעם שלום.

—=—

מוראַ׳דיגער הוראַגאַן אין גאַליציע

טאַרנאָוו, 22 (טעלעפאָניש) איבער דעם דרום און מיטעלסטען טייל פון דאַמבראָווער פאָוויאַט האָט זיך דורכגעטראָגען אַ שרעקליכער שטורם פערבונדען מיט אַ האָגעל. מאָמענטענווייז האָט דער שטורם זיך פערוואַנדעלט אין אַ הוראַגאַן, וועלכער האָט אַרויסגעריסען גרויסע בוימער מיט די וואָרצלען, 14 הייזער זע־נען פולשטענדיג פערניכטעט געוואָרען, עס זע־נען אויך אָפּגעווישט געוואָרען 75 סטאָדלעס, 10 שטאַלען און פיל הייזער זענען צושטערט גע־וואָרען.

דער האָגעל, וואָס איז געווען גרויס ווי אַ הונערן־איי, האָט אין דער גאַנצער געגענד אויף די פעלדער פערורזאַכט קאָלאָסאַלע שאָדענס. עס זענען אויסגעהאַקט געוואָרען אַלע שויבען פון דעם פאָוויאַט אייניגע מענשען זענען שווער פער־וואונדעט. דרעכירטע הינט. אין די ספעציעל בעדראָהטע מקומות וועלען די צוגען קורסירען אין בעגלייטונג פון געפאַנצערטע מיליטערישע צוגען. צו די באַנדיטען זענען צוגעשטאַנען כינעזער און קאָרעאַנער.

שיער=נישט א קאטאסטראפע
מיט׳ן פרעמיער געמבעש

בודאפעשט, 22 (ספ. טעל.) מיט׳ן פרעמיער געמבעש האָט היינט שיער־נישט פאַסירט אַן׳אויטאָ־קאַטאַסטראָפע. דער שאָפער, וואָס האָט געפיהרט דעם אויטאָ פון פרעמיער, וועלכער איז געפאָהרען אויף אַ פאַרלאַמענט־זיצונג, איז זי־צענדיג ביים מאָטאָר־ראָד פלוצלינג געפאַלען אין אָהנמאַכט. אין לעצטען מאָמענט ווען די מאַשין האָט שוין געהאַלטען ביים אַריינפאַלען אין אַ טיפען ראָוו איז געלונגען דעם אויטאָ איינצוהאַלטען און אַזוי אַרום אויסגעמיטען אַן׳ערנסטע קאַטאַסטראָפע מיט׳ן פרעמיער. דער שאָפער, וועלכער איז נאָכדעם נאָך מעהר שוואַך געוואָרען, איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

אין מאַנדזשוקאָ געהען באַהנען
בעוואַכט פון מיליטער
מיט קוילענוואַרפער און האַנד-גראַנאַטען

לאָנדאָן, 22 (ספ. טעל.) פון טאָקיאָ איז מען מודיע: די יאַפּאַנישע אַגענטור „קאָקוטסי״ האָט פערעפענטליכט אַ קאָ־מוניקאַט, וועלכער זאָגט: צוליב׳ן וואוקס פון באַנדיטיזם אין מאַנדזשוקאָ, בעזונדערס אין די געגענדען, וואו עס ווערען אָפט אויסגעפיהרט אָנ־פאַלען אויף געהענדע צוגען, האָט די יאַפּאַניש־מאַנדזשוקישע מאַכט בעשלאָסען מיטצושיקען מיט יעדען צוג אַ פערשטאַרקטע מיליטערישע שמירה. די צוגען וועלען זיין בעוואָפענט מיט קוילענוואַרפער און האַנד־גראַנאַטען, כדי צו זיכערען די שוץ־דינסט פון דער אַרמעע געגען דער כוואַליע פון באַנדיטיזם, וועלען די צוגען אויך זיין פערזעהען מיט ראַדיאָ־סטאַציעס, פאָסט־טויבען און אויס־

פרעזידענט רוזוועלט פאר׳ן קאנגרעס
ער פאדערט פולמאכט אויף אַ נייע עמיסיע
פון 2 מיליארד דאָלאר אויף שטיצע

וואשינגטאָן, 22 (ספ. טעל.) פרעזידענט רוזוועלט האָט זיך היינט גע־שטעלט פארן קאָנגרעס, כדי פערזענליך צו בע־גרינדען זיין וועטאָ אינם פראַיעקט פון פאטמאנ׳ס אוסטאָוו וועגען אויסצאָהלען אונטערשטיצונגען פאר די געוועזענע זעלנער אין אַ נייער עמיסיע באַנק־נאָטען אויף 2 מיליאַרד דאָלאַר.

אין אמת׳ן — האָט פרעזידענט רוזוועלט ער־קלערט פארן קאָנגרעס — וואָלט אַ דעפיציט פון 2 מיליאַרד דאָלאַר נישט אַרויסגערופען קיין באַנ־קראָט פון אַמעריקא, אָבער ווען מיר וואָלטען איינ־געגאַנגען אויף קאָמפּראָמיסען מיט אַלע גרופען וואָלט דאָס שוין געווען אַ געפאַהר פאר דער מלוכה. דער פרעזידענט האָט דערביי דערמאָנט, אַז ביזן סוף פון בודזשעט־יאָהר איז פאר די געוו. זעלנער בעשטימט געוואָרען 7.800 מיליאָן דאָלאַר נישט רעכענדיג די דרינגענדע שטיצע.

דער קאָנגרעס האָט אויסמיידענדיג רוז־וועלט׳ס וועטאָ, אָנגענומען פאטמאַנס פראָיעקט וועגען די אונטערשטיצונגען פאר די געוו. זעלנער.

פרעמיער סלאווק, גען. רידז-שמיגלי און מין. בעק
ביים מלוכה-פרעזידענט

וואַרשאַ, 22 (טעלעפאָניש) דער מלוכה־פרעזידענט האָט היינט אויפגע־נומען אויף אַ 2־שעה׳דיגער אודיענץ דעם פרע־מיער סלאַווק, דעם גענעראַל־אינספעקטאָר פון דער בעוואָפענטער מאַכט גענעראַל רידז־שמיגלי און דעם אויסערן־מיניסטער בעק.

נאר דער טראגישער קאטאסטראפע
מיט׳ן סאוויעט-עראפלאן „מאקסים גארקי״

וויטערדיגע איינצעלהייטען. — דער עראפלאן איז אַראָפּגעפאַלען פונקט צום יאָהר פון ערש־טען פליה. — סאוויעט - רעגירונג בעקומט מיטגעפיהל - דעפּעשען פון דער גאנצער וועלט.

אונמעגליך איבערצוגעבען דעם גרויסען טרוי־ער וועלכען עס האָט אין סאוויעט־רוסלאַנד אַרויס־גערופען די קאַטאַסטראָפע פון דעם ריזען־אַעראָ־פלאַן „מאַקסים גארקי״, וועלכער איז געווען דער שטאָלץ פון דער סאוויעטישער אַעראָנאָטיק, און ער איז געווען אויך אַ פערדינטער שטאָלץ. מיט אַ צייט צוריק האָט אַ זשורנאַליסט אין דער „פראַוו־דאַ״ געוואָרפען דעם פראַיעקט פון שאַפען אַזאַ ריזען־פויגעל פאַר פאָלקס־געלד. מען האָט אָנגע־הויבען זאַמלונגען איבעראַל, אין די פאַבריקען, אין די קאָלכאָזען. 8 מיליאָן רובל האָט מען אויפ־געקליבען אַ צייט האָט געדויערט די קאָנסטרוק־ציע. אַ פּראָפעסאָר פון פאָליטעכניקום האָט אָנגע־צייכענט די פּלענער און מיט א יאָהר צוריק — טאקע פונקט אין זעלבען טאָג אַפילו ווי די קאַטאַ־סטראָפע איז געשעהען — האָט דער ריזיגער „מאַק־סים גאָרקי״, דער גרעסטער אין דער וועלט, זיך אויפגעהויבען צום ערשטען מאָל אין דער לופטען.

42 טאָן, אַ געביידע אַ גאַנצע האָט מיט דער גרעסטער לייכטקייט און מיט דער פיינסטער עלע־גאַנץ זיך אויפגעהויבען אויף זיין גרויסער רייזע איבער רוסלאַנד, מיט אַ פּראָפּאַגאַנדע ציל. ער האָט געהאַט א לוקסוס איינריכטונג, אַ קינאָ, אַ דרייקעריי אַפילו אַן׳אייגענע, אויף צו דרוקען פּראָפּאַגאַנדע־צייטונגען, וועלכע מען פלעגט וואַר־פען איבער די שטעט און דערפער, וועלכע דער ריז איז איבערגעפלויגען.

ווי אזוי האט ער אויסגעזעהן אינעווייניג

קיין שום אויסלענדער איז קיינמאָל מיט דעם „מאַקסים גארקי״ נישט געפלויגען. אַ פראַנצויזי־שער זשורנאַליסט, וועלכער מאַכט שוין פון אַ לענגערער צייט אַן׳אַנקעטע אין רוסלאַנד, האָט זיך לאַנג געמיהט צו קריגען די מעגליכקייט כאָטש איין פליה מאַכען מיט „מאַקסים גארקי״. ענדליך פרייטאג, איין טאָג פאַר דער קאַטאַסטראָפע, האָט ע׳ געקריגען די ערלויבניש צו פליהען. ער שיל־דערט זיין בעזוך.

„אין דער צייט, ווען מיר זענען געפלויגען אין דער ריכטונג פון מאָסקווע, בין איך אוועק אויף אַ שפּאַציר. איך קען זאָגען אַ שפּאַציר, ווייל איך האָב פליהענדיג בעזוכט 11 הויפּט־אָבטיילונגען, וועלכע זענען געווען פעראייניגט צווישען זיך דורך אַ נעץ פון אויטאָמאַטישע טעלעפאָנען; חוץ דעם האָט א סיסטעם פון פּנעאוּמאַטיק־רעדען נאָך גע־שאַפען די טעלעפאָנישע פערבינדונג, כדי מען זאָל קענען געבען אויך שריפטליכע בעפעהלען. די ריזיגקייט פון דעם אַפּאַראַט האָט נאָך אויסגע־זעהען גרעסער צוליב דעם, וואָס די קאַבינעס זענען נישט געווען בלויז איינגעריכטעט אין דעם מיטעל־טייל, נאָר אויך אין דער גרעב פון די פליגלען. איך בין אוועק דורך דעם צענטראַלען קולואַר פון דעם לינקען פליגעל און איך האָב געעפענט איינע נאָך דער אַנדערער די טירען זיינע. דאָס זענען געווען אָדער קאַבינעס אָדער אמת׳ע מאַשינען־זאַלען, וואו יעדער מאָטאָר איז געווען בעזונדער אינסטאַלירט. אַ אינזשעניער איז צוגעקו־מען און האָט מיר בעוויזען די עלעקטרישע צענט־ראַלע. חוץ דעם ראַדיאָ, דעם הויך שפּרעכער, די דעמאַראַזש־מאָטאָרען האָט די עלעקטרישע סטאַציע געגעבען שטראָם פאַר 80 ליכט־קוואַלען פון א קראַפט פון 12 טויזענד וואַלט. מעהר ווי אַ פערטעל שעה האָט געדויערט דאָס געהען פון זאַל צו זאַל אין דער דאָזיגער מאַשין, וואו איך בין געווען ווי אַראָבגעלאָזען אין ליבע בויך פון א טראַפּע־דען־שיף און איך האָב נישט געזעהען די טאָג־ליכט. איך האָב זיך אין גאַנצען געפונען אין דער אַטמאָספערע פון אַנ׳אונאויפהערליכע און שווערע וויבראַציעס פון די מאָטאָרען. איך האָב איבער־ראַל געקרייצט טעלעפאָניסטען, געזעהען די בעט־לעך אין די קאַבינעס, בעגעגענט זיך מיט די מע־כאַניקער אין די בלויע אַרבייטס־בלוזעס, און מיין סורפּריז איז געווען שוין אַ קאָמפּלעטער. ווען איך האָב געטראָפען שוין גאָר אָבגעזונדערט אין א ביוראָ א יונגע דאַקטילאָגראַפין, וועלכע האָט גע־אַרבייט״...

מיט איין טאָג שפּעטער איז „מאַקסים גארקי״ אַראָבגעפאַלען.

איינצעלהייטען פון דער קאטאסטראפע

די איינצעלהייטען בעשטעטיגען, אַז אין דער קאַטאַסטראָפע איז אינגאַנצען שולדיג דער פּילאָט פון דעם צווייטען אַעראָפּלאַן, וועלכער האָט נישט געקוקט אויף דעם פאָרמעלען פערבאָט געמאַכט אַקראָבאַטישע שטיק אין אַ קרייז קלענער ווי 700 מעטער פון דעם „מאַקסים גאָרקי״. דעם צוויי־אַטאָר בלאָזין איז אָבער אייגענטליך זיין קינץ געלונגען. אַ״ ער האָט שוין געהאַט אויסגעגליכט זיין מאַשין נאָך דעם, ווי ער האָט זי נאָהענט פון דעם „מאַקסים גארקי״ איבערגעקעהרט, אָבער אין דעם מאָמענט האָט ער פערטשעפּעט דעם לופט־ריז.

דער קלאַפּ איז געווען אַ געוואַלדיגער, אַ מאָ־מענט האָט דער קליינער אוויאָן ווי אָנגעטשעפּעט זיך אין דעם ריזיגען פליגעל. עטליכע מאָמענטען האָט נאָך געדויערט. דער „מאַקסים גארקי״ האָט זיך אַ וואַקעל געטון, פּרובירט זיך אויסגלייכען. אָבער דאָ האָט דער ריזיגער פליגעל זיך אָפּגערי־סען פון די אויפגעריסענע געדערים פון דעם ריז האָבען זיך אַ קאָלער געטון אין דער לופטען עטליכע צעהנדליג קערפּערס, וועלכע זענען אַראָפּ־געפאַלען אין דער לופטען. אַ סעקונדע האָט נאָך געדויערט, דער ריז האָט איבערגעבראָכען אין 3 שטיקער. די צוויי פליגלען און די קאַרלינג. אַלעס האָט גענומען פאַלען צו דער ערד אָבער באַלד האָבען זיך דערהערט מוראַדיגע אויפרייסען. דאָס האָט דער בענזין זיך אָנגעצונדען און די מאָטאָ־רען האָבען אויפגעריסען. אין פלאַמען און אין רויך איז אַלעס אַראָב צו דער ערד.

די 8 מאָטאָרען, די פּראַכטפולע אינסטאַלא־ציעס, אַלעס איז שוין געווען נישט מעהר ווי אַ שרעקליך בילד פון צודרעהטע שטאַנגען, צובראָ־כענע אַפּאַראַטען פון פלאַמען און רויך, צווישען וועלכע מען האָט שוין אַפילו נישט געקענט דער־קענען ד יפערברענטע קערפּער. 47 מענשען, עקי־פּאַזש, מענער, פרויען און קינדער זענען אין איין מאָמענט אומגעקומען.

די רעגירונג האָט געמאָלדען, אַז די פאַמיליעס פון די אומגעקומענע וועלען בעקומען צו 10 טוי־זענד רובל און שטענדיגע פּענסיעס. צווישען די אומגעקומענע געפינען זיך די בעסטע רוסישע פּי־לאָטען. די איבעריגע זענען אינזשעניערען און אַר־בייטער־שלאָגלער, וועלכע האָבען אַליין בעטייליגט זיך אין בויען דעם לופט־גיגאַנט. אַ טייל פון די צובראָכענע פליגלען האָט צושטערט א הויז און דערהרגע׳ט אַ פּאַרפאָלק, וועלכעס איז געזעסען און געטרונקען טיי.

די סאוויעטישע רעגירונג האָט בעקומען פיל קאָנדאָלענץ־דעפּעשען.

Z prawami gimnazjów państwowych
Gimnazjum Męskie
i SZKOŁA POWSZECHNA
I. KACENELSONA
43 Zawadzka 43, telefon 151-79
אנמעלדונגען פון נייע שילער נעמט אָן די קאַנצעלאַריע פון 9 ביז 2 פאָרמ. און פון 5 ביז 7 נאָכמיטאָג.
אין פרעבעל-שולע (גן-ילדים)
ווערען אָנגענומען קינדער אין עלטער פון 4 יאָהר.
די דירעקציע.

שנעל-דרוקעריי
בראמבערג
ענגעלניאַנאַ 3. טעל. 255-09
פיהרט אויס:
בריף-בויגען, קאָנווערטען, רעכנונגען, קוויטאַנציעס, פערלאָבונגס- און חתונה-קאַרטען, וויזיט-קאַרטען, טריקאָ- און קאָנפעקציע-עטי־קעטען, שטרימף-באַנדראָלען
רעעל !!! מאָדערן
און שנעל און ביליג

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין עלטער פון 63 יאָהר אונזער ליבע מוטער, שוויגערמוטער און גרויסמוטער נ״ע
לאה אשת ר׳ מרדכי הכהן ז״ל גוטערמאַן
(געב. מאיעראָוויטש)
די לוי׳ קומט פאָר היינט, דאָנערשטאָג, כ׳ אייר תרצ״ה, 2 ביטאָג פון טרויער-הויז, זשעראָמסקי 9. (זאַוואַדזקאַ 48), וועגען וואָס עס טיילט מיט אין גרויס צער די טיפטרויערנדע פאַמיליע.

פענסיאנאט „ווייגנאטט״
קאַלומנאַ, לובעלסקאַ № 15
טעל. נומ׳ 13
נעמט אָן געסט צו מעסיגע פרייזען.
שטרענג כשר! די מאָדערנסטע בעקוועהמליכקייטען!

פאַר גאַרד, ביזשוטעריע
און לאָמבאַרד-קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פרייזען
אליזאַר פיאַלקאַ
פיעטריקאָווער 7.

כעמיש-באַקטעריאָלאָנישער לאַבאָראַטאָריום
פ. שאַץ, לאָדז,
פיעטריקאָווער 37.
פיהרט דורך זאַמטל. ערצטליכע אַנאַליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע א. א.

Dr
Wajnberg
ספעצ. פאַר לונגען, האַרץ- און סכלעראָז-קראַנקהה.
וואוינט יעצט פיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אָוו.

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
6. שערפּליצן 37 (בענעדיקטאַ)
נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

אויערען, נאָז און האַלז
קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוואַ־אָפּעראַציע א. ז. וו.) ווי אויך אַמבולאַ־טאָרישע פון 9—2 און פון 4—8 אָוונט.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 11 פריה ביז 2 ביטאָג און 5—[illegible] זונטאָג פון 10—1 ביטאָג
עלעקטרא-אנאליזען.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן פאַר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאַל.

הסתדרות „מנורה״ 6. שערפּיען 2
היינט דאָנערשטאָג, ד. 23 מאַי. פונקט 9 אָוו. קומט פאָר אַן אויסערגעוועהנליכע
פערזאַמלונג
פון „מנורה״ וועגען דעם פלעביסציט.
אַלע חברים זענען פערפליכטעט צו קומען.
דער ועד פון „מנורה״ טיילט מיט אַלע חברים, דאָס דער סעקרעטאַריאַט איז טעטיג יעדען טאָג פון 8.30 ביז 10.30 אָוונט — אַלע חברים מוזען זיך איבערעגיסטרירען.
שבת, דעם 25 מאַי, 3 נאָכמ. קומט פאָר א שיחה. אַלע ח״ח פון מנורה קומען בונקטליך.

איבערדרייסען די דיפּלאָמאַטישע באַציהונגען מיט דײַטשלאַנד

רעדע פון א סענאטאר אויף א קאנפערענץ פון די יודישע קהלות אין וואשינגטאן

וואַשינגטאָן, 22 (יט"א טעלעגראַפיש)

אויף אַ קאָנפערענץ פון די אָרטאָדאָקסישע יודישע קהלות, האָט געהאַלטען אַ רעדע דער דעמאָקראַטישער סענאַטאָר קינגאָ, אין וועלכער ער האָט געפאָדערט, אַז אַמעריקאַ, זאָל איבערייסען די דיפּלאָמאַטישע באַציהונגען מיט דײַטשלאַנד צוליב די ראַסען־רדיפות און פערפאָלגונגען.

ס'זענען אָנגענומען געוואָרען אַ רייהע רעזאָלוציעס, צווישען אַנדערע אויך אַ רעזאָלוציע וועגען ארץ־ישראל־אויפבוי.

נייע קריגס-טראנספארטען קיין אביסיניען

נעאפאל, 22 (ספּ. טעל.)

דער דאַמפער „פראג" איז אָפּגעשוואומען קיין עריטריי מיט 500 זעלנער און קריגס־מאַטעריאַלען קיין עריטריי וועלען די טעג אָפּשווימען נאָך דריי שיפען מיט קריגס־מאַטעריאַלען.

אביסיניען מאביליזירט

רוים, 22 (ספּ. טעל.)

די איטאַליענישע פרעסע שרייבט, אַז די אַביסינישע רעגירונג פיהרט איצט אַדורך אַן אַלגעמיינע מאָביליזאַציע. ביי דער געלעגענהייט ווייזט אָן די אקזיאן קאלאניאלע", אַז אביסיניען באַזיצט אַ שטענדיגע אַרמעע פון 80 טויזענד זעלנער 6000 שאנדאַרען און אַ קאָרפּוס גרעניץ־מיליטער. אַביסיניען האָט איצט מינדעסטענס 600,000 באַוואָפענט מיליטער.

ענדערונגען אין דער טשעכישער רעגירונג

פּאַריז, 22 (ספּ. טעל.)

האַוואַס־אַגענטור מעלדעט פון פראָג: עס האָבען זיך שוין אָנגעהויבען האַלב־אָפיציעלע געשפּרעכען וועגען שאַפען די נייע רעגירונג. דער איצטיגער קאַבינעט וועט ענדע היינטיגע וואָך זיך אָפּגעבען אין דעמיסיע. דעם נייעם קאַבינעט וועט שאַפען דער איצטיגער פּרעמיער מאַליפּעטער.

דזשעמס מאקדאנאלד בלייבט ביי זיין אמט

גענף, 22 (יט"א טעלעגראַפיש)

אין אַ געשפּרעך מיט'ן יט"א־פאָרשטעהער, האָט דער סעקרעטאַר פון דזשעמס מאַקדאָנאַלד אָפּגעלייקענט די קלאַנגען, אַז מאַקדאָנאַלד זאָל דעמיסיאָנירען פון זיין אַמט אַלס הויך־קאָמיסאַר פאַר די פליטים־ענינים ביים פעלקער־בונד.

פּילסודסקי טרויער אין נאָהענט און ווייט.

אַ „הויז פון קאָמענדאַנט" אין ווילנא

ווילנא, 22 (טעלעפאָניש)

אין גאַנצען ווילנער קאַנט קומען פאָר טרויער־פייערליכקייטען געווידמעט דעם אָנדענק פון מאַרשאַל פּילסודסקי.

אין ווילנא גופא ווערען געמאַכט גרויסע פאָרבערייטונגען צו פעראייביגען דעם אָנדענק פון מאַרשאַל. אַ געוויסע טערעסאַ זאַנאַווא האָט געשאָנקען דעם ספּעציעלען קאָמיטעט צו בויען פּילסודסקי־דענקמאָלען אין ווילנער וואָיעוואָדשאַפט 15 העקטאַר סאָסנע־וואַלד מיט אַ טייך אויף צו בויען אַ „אָפּרוה־הויז פון קאָמענדאַנט" פאַר די מיטגלידער פון פּ. אָ. וו. און לעגיאָניסטען.

אַ דענקמאָל אין טשענסטאָכאָוו

טשענסטאָכאָוו, 21 (טעלעפאָניש)

אין טשענסטאָכאָוו ווערט פּראָיעקטירט אויפצושטעלען אַ גרויסען דענקמאָל פאַר מאַרשאַל פּילסודסקי. דער דענקמאָל וועט אויפגעבויט ווערען אויפ'ן פּיעראַצקי־פּלאַץ אויפ'ן אָרט, וואו עס איז פריהער געשטאַנען דער דענקמאָל פאַר'ן צאַר אַלעקסאַנדער דער צווייטער.

טרויער אין אַפריקאַ

קאַסאַבלאַנקאַ, 21 (ספּ. טעל.)

דער טויט פון מאַרשאַל פּילסודסקי האָט אין גאַנץ אַפריקאַ אַרויסגערופען טיפען טרויער. עס זענען אָפּגעריכט געוואָרען טרויער־הזכרות. די פּוילישע קאָלאָניע אין אַפריקאַ האָט צום מלוכה־פּרעזידענט אַרויסגעשיקט אַ קאָנדאָלענץ־דעפּעשע.

הזכרות אין אירלאַנד

רעיקיאַוויק, 21 (ספּ. טעל.)

אין גאַנץ אירלאַנד האָט דער טויט פון מאַרשאַל פּילסודסקי אַרויסגערופען טרויער צווישען די פּוילישע עמיגראַנטען. אין די קאַטוילישע קירכעס זענען אָפּגעריכט געוואָרען הזכרות.

העכער 600.000 זל. אויפ'ן פּילסודסקי־דענקמאָל געזאַמעלט דורך דער אינדוסטריע

וואַרשאַ, 21 (טעלעפאָניש)

דער רוף פון דער אינדוסטריעלער־צענטראַלע צו זאַמלען אַ מיליאָן זל. אויף אַ פּילסודסקי־דענקמאָל האָט אַרויסגערופען אַ וואַרימען אָפּקלאַנג. עס זענען שוין איינגעפלאָסען 603,500 זל.

247 צוגען מיט מענשען זענען געפאָהרען צו דער פּילסודסקי - לויה אין וואַרשאַ און קראָקאָ

וואַרשאַ, 21 (טעלעפאָניש)

צו די לויה־פייערליכקייטען פון מאַרשאַל פּילסודסקי אין וואַרשאַ זענען אין 210 נאָרמאַלע צוגען געבראַכט געוואָרען קיין וואַרשאַ אַרום 100,000 פּערזאָן, אַחוץ דעם זענען אָנגעקומען 15 צוגאָב־צוגען מיט דעלעגאַציעס. אַ חוץ די דאָזיגע צוגען, וואָס זענען געגאַנגען קיין וואַרשאַ, זענען אויפ'ן וועג קיין קראָקאָ געלאָזט געוואָרען אין גאַנג נאָך 22 צוגען.

גענעראַל האַלערס קאָנדאָלענץ

וואַרשאַ, 22 (טעלעפאָניש)

דער שעף פון דער פּוילישער אַרמעע, גענעראַל רידז־שמיגלי, האָט נעכטען דערהאַלטען אַ קאָנדאָלענץ־דעפּעשע פון קראַנקען גענעראַל האַלער צוליב'ן טויט פון מאַרשאַל יוזעף פּילסודסקי.

הונדערטער טויזענטער טרייסט-בריף און דעפּעשען

וואַרשאַ, 22 (טעלעפאָניש)

צוליב'ן טויט פון מאַרשאַל פּילסודסקי, האָט די רעגירונג, דער מלוכה־פּרעזידענט און די באַזונדערע מיניסטאָרען פון אַלע עקען פּוילען און פון די ווייטסטע מדינות אין דער ברייטער וועלט בעקומען הונדערטער טויזענטער טרייסט בריף און דעפּעשען מיט אויסדריקען פון מיטגעפיהל.

באַזונדערס וואַרימע קאָנדאָלענצען בעקומען די אלמנה און די טעכטער פון פערשטאָרבענעם מאַרשאַל.

פעראייביגען דעם נאמען פון מארשאל יוזעף פּילסודסקי

ווארעמער אפעל צו דער בעפעלקערונג

וואַרשאַ, 22 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער קאָמיטעט־וואָס האָט זיך געשאַפען, צו פעראייביגען דעם נאָמען פון מאַרשאַל פּילסודסקי, האָט פערעפענטליכט אַ וואַרעמען אַפּעל צו דער בעפעלקערונג.

דער מוח פון מארשאל פּילסודסקי

איז נעכטען איבערגעגעבען געווארען דעם פּראָפ. ראזע פון ווילנא

וואַרשאַ, 22 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט)

נעכטען נאָכמיטאָג איז געקומען אין בעלוועדער אריין דער פּראָפעסאָר ד"ר ראָזע, דער לייטער פון אינסטיטוט צו פאָרשען מוח ביים ווילנער באַטאָרי־אוניווערזיטעט.

דער פּראָפ. ראָזע, וועלכער איז געווען אין געזעלשאַפט פון איינינע מיליטערישע און ציווילע דאָקטוירים, איז פייערליך איבערגעגעבען געוואָרען אַ זילבערנע פּושקע מיט'ן מוח פון מאַרשאַל יוזעף פּילסודסקי.

אונטער דער אָנפיהרונג פון פּראָפעסאָר ראָזע וועט אין די נאָהענטסטע טעג דורכגעפיהרט ווערען אין ווילנער אוניווערזיטעט אַנ'אונטערזוכונג פונם מוח פון פּוילענס פאָלקס־פיהרער יוזעף פּילסודסקי.

אויפ'ן 28. מאי זאל צונויפגערופען ווערען די סיים-סעסיע

צו בעטראכטען די נייע וואהל-ארדינאציע

וואַרשאַ, 22 (טעלעפאָניש)

אין די פּאָליטישע קרייזען אין וואַרשאַ בעהויפּטעט מען, אַז די דיסקוסיע איבער'ן פּראָיעקט פון דער נייער וואַהל־אָרדינאַציע וועט היינט — מאָרגען פערענדיגט ווערען. מען ערוואַרט דעריבער, אַז די אויסעראָרדענטליכע סיים־סעסיע זאָל צונויפגערופען ווערען אויפ'ן 28. מאַי. היינטיגען פרייטאָג אָדער שבת זאָל דער פּרעזידענט וועגען דעם שוין אַרויסגעבען אַ פעראָרדנונג.

די אויסעראָרדענטליכע סיים־סעסיע, וועט לויט אַלע וואַרשיינליכקייטען, זיך בעשעפטיגען מיט דער וואַהל־אָרדינאַציע צום סיים און סענאַט און מיט'ן אופן ווי אַזוי אויסצוואַהלען דעם מלוכה־פּרעזידענט

——=——

„אראראט" אין בעלגיען

אַנטווערפען — (פון אונזער קאָרעספּאָנדענט)

אויך דאָ ביי אונז אין בעלגיען, זענען די „אַראַראַט" פאָרשטעלונגען אַנ'אויסערגעוועהנליכער ערפאָלג סיי מאַטעריעל, סיי מאָראַליש, „אַראַראַט" טרעט איצט אַרויס אין בריסעל. דאָס טעאַטער „דע וויט הערי" איז אָנגעפיהלט יעדען אָוונד מיט אַ בעגייסטערטען עולם. די ערשטע פּרעמיערע איז געווען: „אַ גדולה אויף דער באַבען".

היינט ווערען געשפּילט די פּראָגראַמען: „אַ גדולה אויף דער באָבע". „מען לאָכט פון דער וועלט". „זמירות מיט לאָקשען".

עס האָט זיך געגרינדעט אַ ספּעציעלער קאָמיטעט איינצואָרדענען אַ קבלת פנים פאַר „אַראַראַט". אין קאָמיטעט געהען אַריין בעקאַנטע פּערזענליכקייטען.

אויפ'ן פערלאַנג פון פיל טעאַטער־ליבהאָבער פון אַנטווערפען, וועט „אַראַראַט" געבען אַ רייהע פאָרשטעלונגען אויך אין אַנטווערפען, נאָכדעם ווי עס וועט האָבען געענדיגט זייער גאַסט־פאָרשטעלונגען אין ברוסעל.

אבסערווער.

פון דער לאדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי — — — —	87.50
3 פּראָצענטיגע בודאָוולאַנע —	41.25
4 " דאָלאַרובקא —	51.25
7 " סטאַביליזאַציע (אמ.)	62.25
5 " וואַרשאַווער פּ.ב. 1934	57.25
5 " לאָדזער	54.00
ענגלישער פונט — — —	26.09
דאָלאַר אָפיצ. 5.32 נישט אָפיצ. —	5.40
גאָלד־דאָלאַר — — — —	922
גאָלד־רובל — — — —	476
דייטשער מאַרק — — —	1.82
דאַנציגער גולדען — — —	99 גר.

אויספלוגען קיין פּאַלעסטינע פון 630.— זל. און

אָרגאַניזירט

„אָרביס" פּיעטריקאַווער 18, טעל. 249-33

אויך הנחה־פּעטערקין טשעבאָ־סלאָוואַקיי און יוגאָסלאַוויען.

וואס דער פערשטארבענער פּולק. לאורענס האט געזאגט

וועגען ארץ-ישראל און וועגען ציוניזם מיט 5 יאהר צוריק

לאָנדאָן, 22 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער געוועזענער פּאָליטישער סעקרעטאַר פון דער אַגענץ פּראָפ. נאַמיער, גיט איבער אין „מאַנטשעסטער גאַרדיען" זכרונות פון פערשטאָרבענעם פּולקאָווניק לאָורענס. דער פערשטאָרבענער האָט געהערט צו די אַראַבער־פריינד, וואָס זענען אויך געווען פריינדליך געשטימט צום ציוניזם. אויף אַ קאָנפערענץ אין יאָהר 1930 האָט לאָורענס ערקלעהרט, אַז דער ציוניזם איז אַ פּראָבלעם פאַר'ן דריטען דור, די אייניקלעך וועלען — אָדער אויפבויען ארץ־ישראל, אָדער דערפיהרען צו אַ מפּלה. ווייטער האָט פּולקאָווניק לאָורענס געזאָגט, אַז דער ציוניזם איז אַנ'עקספּערימענט, וואָס דאַרף געשטיצט ווערען. ער האָט זיך אויך בעטייליגט אין דער קאָנפערענץ אויף וועלכער ס'איז בעשלאָסען געוואָרען, אָפּצוטיילען עבר־הירדן פון ארץ־ישראל.

„ביזוויליגקייט. לעכערליכקייט און לייכטזין"

אפיציעלער ארגאן פון דער קאטוילישער קירך וועגען אורטייל אין בערנער פּראָטאָקאָלען־פּראָצעס. — דעם יעזואיטען־ארדען פלעגט מען אויך פאָרוואָרפען אַזעלכע פּראָטאָקאָלען־בעשולדיגונגען.

רוים (יט"א) דער אָפיציעלער אָרגאַן פון דער קאַטוילישער קירך „אָסערוואַטאָרע ראָמאַנאָ" בעהאַנדעלט אין אַ לענגערן אַרטיקעל דעם אורטייל אין בערנער פּראָצעס וועגען די „פּראָטאָקאָלען פון די זקני־ציון".

דער אָרגאַן פון וואַטיקאַן פיהרט אויס, אַז עס איז לעכערליך, דאָס עס געפינען זיך נאָך מענשען, וואָס גלויבען אין אַזעלכע ביזוויליגע פאַלסיפיקאַטען ווי די „פּראָטאָקאָלען", וועלכע שרייבען צו יודען אַזעלכע פערברעכערישע פּלענער.

„אָסערוואַטאָרע ראָמאַנע" דערמאָנט, דאָס עס איז געווען אַ צייט, ווען די געגנער פון קאַטאָליציזם האָבען זיך בענוצט מיט עהנליכע פאַלסיפיקאַטען געגען דעם יעזואיטען ־ אָרדען, וועלכען מען פלעגט צושרייבען די זעלבע מאַכט־פערכאַפערישע פּלענער ווי די, וואָס אַנטיסעמיטען רוקען אונטער דעם יודענטום אין די אַז. גער. „זקני־ציון פּראָטאָקאָלען".

מען מעג זיך וואונדערן — שרייבט דער אָפיציעלער אָרגאַן פון דער קאַטוילישער קירך — דאָס עס געפינען זיך נאָך לייכטזיניגע אָדער ביזוויליגע מענשען, וועלכע גלויבען אין די דאָזיגע לעכערליכע רעוועלאַציעס".

ווין (יט"א) די אַמטליכע „ווינער צייטונג", האָט פערעפענטליכט אַנ'אינפאָרמאַטיווען אַרטיקעל צום בערנער אורטייל וועגען „די פּראָטאָקאָלען פון די זקני ציון". אויטאָר פון אַרטיקעל איז דער יודישער פערטרעטער אין ווינער שטאָט־ראַט דר. יעקב עהרליך. דער אויטאָר שילדערט אין אַ קלאָרער און צוזאַמענפאַסענדער פאָרם דעם פערלויף פון פּראָצעס און די איינענטימליכע געשיכטע פון די פּראָטאָקאָלען, אַזוי אַז אויך דער נישט־אינפאָרמירטער לעזער איז אומשטאַנד זיך צו בילדען אַנ'אָביעקטיוען אורטייל. מען דאַרף אָנערקענען, אַז די אָפיציעלע „ווינער צייטונג" האָט, דורך דער איינלאַדונג פון דר. עהרליך צו שרייבען דעם אַרטיקעל וועגען פּראָטאָקאָלען ־ פּראָצעס, אַרויסגעוויזען דעם גוטען ווילען צו ערמעגליכען אויך איהרע נישט־יודישע לעזער אַ ריכטיגע בעאורטיילונג פון דעם פאַלסיפיקאַט.

ציריך (יט"א) אין אַ לענגערן לייט־אַרטיקעל בעהאַנדעלט די „נייע ציריכער צייטונג" פון שווייצאַרישען שטאַנדפּונקט דעם אורטייל אין בערנער פּראָטאָקאָלען־פּראָצעס.

די „נ. צ. צ." שטעלט קודם כל פעסט, אַז דער פּראָצעס שטעהט אין אַלגעמיינעם צוזאַמענהאַנג מיט דעם גייסטיגען ווירוואַר און צומישונג, אויף וועלכע עס איז קראַנק אונזער צייט.

עס זענען דאָ מיינונגס־פערשידענהייטען — שרייבט די „נ. צ. צ." — וועגען דעם, צי דער פּראָצעס איז געווען נויטיג און אונפערמיידליך. יעדער דעזאינטערעסימענט, וואָס זאָגט, אַז אין דער שווייץ איז נישטאָ קיין יודען־פראַגע, פערלירט אָבער זיין בערעכטיגונג אין דעם מאָמענט, ווען די שווייצאַרישע יודען זענען געוואָרען דער געגענשטאַנד פון אַ פּאָליטישער, האַס־פערשפּרייטענדער בעוועגונג. און ווער וועט אָפּזאָגען יודען דאָס רעכט — אַלס בירגער פון אונזער רעכטס־שטאַט — צו פערטיידיגען זיך מיט לעגאַלע מיטלען!

ווען עס האָט זיך אין דער שווייץ אָנגעהויבען די פראָנטיסטישע העצע, האָבען זיך די געטראָפענע געווענדעט צו די רעגירונגען. די לעצטע אָבער האָבען אָפּגעשיקט צו די געריכטען. געוויסע אויסשרייטונגען האָבען זיך געלאָזט ברענגען פאַר'ן געריכט, אָבער נישט די סומאַרישע בעליידיגונג און עהרען־פערלעצונג לגבי די יודען אַלס אַ קאָלעקטיוו און בעשטאַנד־טייל פון שווייצאַרישען פאָלק. און אָט האָט זיך אין דער בערנער קאָנטאָגאַל ־ געזעצגעבונג געפונען אַ מיטעל אַרויסצוטרעטען געגען אייניגע פּראָדוקטען פון דער אַנטיסעמיטישער העצ־פּראָפּאַגאַנדע.

דאָס בערנער געריכט — שרייבט ווייטער די „נ. צ. צ." — האָט פעסטגעשטעלט, אַז די פּראָטאָקאָלען זענען אַ פעלשונג, אַ פּלאַגיאַט און שונד־ליטעראַטור. עס איז זיכער, אַז דער קלאָגענדער צד איז געווען מעהר פּעראינטערעסירט אין די דאָזיגע פעסטשטעלונגען ווי אין אַ בעשטראָפונג פון די אָנגעקלאָגטע. די יודען קענען אַלזאָ (אויב די צווייטע און עווענטועל ווייטערע אינסטאַנץ וועלען געבען דעמזעלבען רעזולטאַט) בעצייכענען אַלס פּערגיפטעטען דעם וואָפען, וואָס איז געגען זיי אָנגעווענדעט געוואָרען, און אַזאַ וואָפען קען מעהר נישט קומען אין בעטראַכט פאַר מענשען, וואָס קעמפען מיט אָנשטענדיגע מיטלען. די יודען מעגען אויך רעכנען, אַז דאָס שווייצאַרישע פאָלק וועט דעם אורטייל נעמען צו קענטניש און איהם ביי אַלע געלעגענהייטען געדענקען.

אויב אָבער דער גיפט פון יודען־שנאה זאָל ווייטער פערשפּרייט ווערען, וועט די ווידערהאָלונג פון אַזעלכע פּראָצעסען זיין אַ קנאַפּ מיטעל צו קעמפען געגען דאָזיגען גיפט. יוליוס שטרייכער, דער פערטרעטער פון עקסטרעמסטען אַנטיסעמיטיזם אין דריטען רייך, איז מעהרערע מאָל בעשטראָפט געוואָרען פאַר זיין פערברעכערישער אַרבייט. דאָס האָט דאָך אָבער נישט פיל געהאָלפען. דער שווייצאַרישער ווידערשטאַנד געגען דער דאָזיגער גייסטיגער און מאָראַלישער פּעסט, געגען דעם שגעון פון געזונדען מענשען ־ פערשטאַנד וועט זיך דעריבער להבא מוזען שטיצען נישט אויף געריכטס־אורטיילען. דער ווירקליכער שוץ פון אָנגעגריפענעם יודענטום ליגט אין דער געמיינשאַפט פון די בירגער, וועלכע ווילען אָהן ריקזיכט איינהאַלטען דעם צושטאַנד פון אַ רעכטס־שטאַט אין דער שווייץ.

די פאליטיק פון פוילען אהן — פילסודסקי'ן

די נעכטיגע „גאזעטא פאלסקא" האט פערעפענט ליכט פאלגענדען ארטיקעל: „ווער עס האט נאר אויפ מערקזאם אבסערווירט דעם לויף פון די געשעהעני שען אין פוילען אין משך פון דער לעצטער אזוי שווערער דעקאדע — און אויפמערקזאם אבסערווירט האט די גאנצע וועלט — האט געמוזט פעסטשטע לען איין פאקט, וואס אונטערליגט נישט קיין שום ספק: די אונערשיטערליכע גלייכגעוויכט און רוהיג קייט אין דער האלטונג פון גאנצען פאלק נעבען דעם אדורכנעהמענדיגען שמערץ און טרויער, ביי דער פולשטענדיגער און אלגעמיינער פערשטענדניש פון דער וויכטיגקייט פון דעם נישט צוריק גוט צומאכענ דיגען פערלוסט. דאס איז געווען אנ'אויסערגעוועהנ ליך איבערציינגענדער בעוויז פון דער ארבייט, וואס עס האט אדורכגעפיהרט דער גרויסער ערציהער: עס איז נעמליך אין דער האלטונג פון דער געזעלשאפט נישט געווען קיין שום שרעקעוודיגע ראטלאזיגקייט; קיין שום נערוועזע אימפולסען מיט וועלכע עס האבען זיך אפט אויסגעציכענט די ערשטע יאהרען פון אונזער אויפגעלעבטער מלוכה עקזיסטענץ, וואס איז בעפרייט געווארען פון קנעכטשאפט, וואס איז אבער נאך נישט געווען פריי פון די פאטאלע פעה לערען אין דער פאלקס-נשמה; עס זענען נישט געווען די סמנים פון שוואכקייט, וועלכע עס האט אזוי אונ רחמנות'דיג פעראורטיילט און אונבארמהערציג אויס געראט יוזעף פילסודסקי, פוילען האט אין דער שעה פון פרוב בעוויזען דער וועלט א מענערישע האלטונג. און רוהיגקייט און זעלבסטבעהערשונג, אפילו אין פאלען פון טיפסטע ערשיטערונגען און שווערסטע גורל קלעפ איז דאך אנ'ערשיינונג אין קאלעקטיווען לעבען א סך שווערער, הגם גלייכצייטיג ווערטפולער ווי אין אינדיווידועלען לעבען.

נעבען דער ערציהערישער ארבייט פון מארשאל האט נאך אנ'אנדערע זיינע דערגרייכונג פון מלוכה' שער ארבייט געהאט א השפעה אויף דער צושטאנד אין איצטיגען טאג: דאס געפיהל פון זיכערקייט און סטאביליזאציע אויפ'ן געביט פון מלוכה - ארגאני זאציע. אין משך פון לאנגע יאהרען דורך פאקטען לעצטענס אבער אין א קאדיפיצירטער פארם — אין דעם קאנסטיטוציע - געזעץ — איז איינגעפיהרט געווארען און פעסטגעזעצט א קאנסעקווענטע הע ראכיע און א פערשטענדיגער איינטיילונג פון דער קאמפעטענץ פון דער מלוכה-מאכט. דאס בעוואוסט זיין, אז די דאזיגע פראגע איז רעגולירט — אין מאמענט, ווען עס האט אויסגעפעהלט די האנד, וואס האט געהאלטען דעם רודער פון די עפענטליכע ענינים אויפן יסוד פון א נישט געשריבענעם געזעץ פון אלגעמיינעם צוטרוי — איז געווען א נויטווענ דיגער בעדינג פון דער מענערישער האלטונג, מיט וועלכער דאס פוילישע פאלק געהט אריין אין א נייעם צייט-אפשניט פון זיין געשיכטע.

ביי אזא צושטאנד, איז דער רודער פון דער מלוכה-פאליטיק איבערגעגאנגען אין די הענד פון זיינע נאהענטסטע פריינד און לאנג-יעהריגע מיט ארבייטער. זיי האבען זיך פון איהם געלערנט נישט נאר די טעכניק פון אנפיהרען מיטן רודער — אין וועלכען ער איז געווען א מייסטער; נישט נאר דיק זיכטסלאזיגקייט אין קאמף, ווען דאס איז געווארען אונפערמיידליך, נאר אויך בעדאכטזאמע צוריקגע האלטענקייט אין דער פאליטיק. אבער זיי קענען בעסער ווי יעדער אנדערער די ריכטליניען פון וועג אויף וועלכען עס האט ארויפגעפיהרט דאס פאלק זיין געניאלער פיהרער, וועלכער האט געקענט פעה לערלאז, אונטערשיידען די געבאטען פון די מלוכה נויטווענדיגקייט פון די צופעליגע פאראיבערגעהע דיגע ריכטונגען און געשעהענישען.

און ווען אין די לעצטע טעג האבען זיך — נע בען דעם אלגעמיינעם און עהרליכען מיטגעפיהל — אין די שטימען פון דער עפענטליכער מיינונג אין דער וועלט געלאזט הערען פראגען וועגען דער פא ליטיק פון מארגענדיגען פוילען — פון פוילען אהן פילסודסקין — האט אלס ענטפער געקענט דינען אין א בעדייטענדער מאס דאס בלויזע פערהאלטען זיך פון דער געזעלשאפט אין די טעג פון טרויער עס איז אונז אבער דערלויבט דעם דאזיגען ענטפער צו דערגענצען מיט עטליכע פשוט'ע פעסטשטעלונ גען:

די פאליטיק פון דער פוילישער רעפובליק וועט נישט אונטערליגען דער קלענסטער ענדערונג. זי וועט ווייטער ארבייטען ווי פריהער פאר א פעסטען שלום לויט די אנווייזונגען, וואס פליסען ארויס פון איהר אייגענער מלוכה נויטווענדיגקייט און געשטיצט קודם כל אויף די אייגענע כוחות. פונקט אזוי ווי פריהער לעגט פאר די רעפובליק אלעמען און אין דער ערשטער רייהע די שכנים: שלום פאר שלום - זיכערקייט — פאר זיכערקייט, פריינדשאפט — פאר פריינדשאפט. דאס איז אונזער ווארט פאר דער אויי סערליכער וועלט. עס וועט זיך קאנען אין איהם נישט ענטוישען, ווער עס וועט וועלען אויף איהם זיך שטיצען.

וואס דארפען מיר, יודען, פערלאנגען?

א קול ווערט געהערט אין דער יודישער מחנה; פון רעכטס און פון לינקס האט ער אויסגעקלונגען; ס'איז אין פוילען א שעת-רצון, לאמיר עס אויסנוצען און מתפלל זיין פאר בעסערע צייטען.

דער טויט פונ'ם מארשאל פילסודסקי האט מעכ טיג אפגעהילכט אין מיליאנען פוילישע הערצער. די ברייטע מאסען פון שטאט און דארף האבען פער געסען די פארטייאישע העצעס פון כל'ערליי דעמא גאגען און האבען זיך דורכגעדרונגען מיט געפיהלען פון געטרייער ליבשאפט צו זייער דערלייזער און פיהרער, וועמעס הארץ ס'האט געקלאפט פאר די מיליאנען און אויף וועמען ס'זענען קאנצענטרירט געווען די בליקען פון מיליאנען.

הונדערטער סימפאלישע לוויות זענען נאך פיל סודסקין איינגעארדענט געווארען אין גאנץ פוילען און אומעטום האבען אומצעהליגע מאסען גע - שטראמט צו די ערטער פון די פייערליכקייטען, אויפ נעהמענדיג מיט געבראכענע געמיטער די לויב-ווער טער פארן אפגעשיידטען מארשאל, אין וועלכען די מאסען פיהלען פון איצט און ווייטער ווי א מין גייסט, וואס שוועבט איבער פוילען, צו בעשיצען און בעשירמען איהר ווייטערדיגען גורל.

ס'פיהלט זיך אין דער לופטען, אין די שטימונ גען פון פערשידענע קרייזען, אז פילסודסקים גייסט הויבט ערשט איצט אן צו בעהערשען די מאסען און ממילא הויבט אן זיין ווילען צו ווערען דער מעכטיגער כוח אין דער ווייטערדיגער פיהרונג פון דעם לאנד.

די שטימונג פון די מאסען האט נישט געקענט בלייבען אהן א רושם אויף זייערע פיהרערס, און דעריבער האבען מיר געזעהען, אז פארן שאטען פונ'ם גרויסען נפטר האבען אפגעשפרונגען אלע פינסטערע שאטענס פון שנאה און צושפליטערונג, וואס האבען געטאנצט אין דער פוילישער בעפעל קערונג און גערייצט בירגערס נעגען בירגערס, ס'־ זעהט אויס ווי ארום פילסודסקים טרומנע איז גע שאפען א בירגער-שלום אין פוילען און די שארפסטע געגנערס פון זיין שיטה זענען געקומען נישט בלויז אפצוגעבען איהם דעם לעצטען מענשליכען כבוד, נאר אויך כדי צו בעטען ביי איהם מחילה פאר די פריהערדיגע מחלוקת'ן און זוכען וועגען פון תשובה אויף להבא. פילסודסקים לויה האט ווי פעראייניגט ארום זיך כמעט ווי גאנץ פוילען, צוערשט די מא סען און נאכדעם די פיהרערס.

אט דאס האבען געזעהען אונזערע יודישע פא ליטיקער און ווילען דערפון ארויסדרינגען מסקנות, אז אין פוילען איז מעגליך, צו פערברייטערען די פאליטישע באזע, אריבער די גרעניצען פון דער סא נאציע.

אויב די פיעטעט פאר פילסודסקין, מיינען זיי, האט געקענט צונויפציהען אזוי פיל מיליאנען פא ליאקען, פארוואס זאלען די זעלביגע מאסען פערעה רערס פונם מארשאל נישט קענען שליסען צווישען זיך קיין אחדות צוליבן צוועק פון פיהרען ווייטער די פוילישע פאליטיק?

די פאליטישע רעפארם, וואס איז אדורכגעפיהרט געווארען אין פוילען אין די לעצטע חדשים פון פיל סודסקים לעבען, האט אדורכגעפיהרט א קייזער - שניט אין די אלטע בעגריפען פון דעמאקראטיע, וועל כע האבען געהערשט ביי אונז ווי אין א סך אנדערע לענדער. פון אט דער שווערער אפעראציע האבען געליטען אלע פארטייען און גרופעס אין לאנד וכתו כם אויך די יודישע נאציע אין פוילען, וועלכע וועט קענען שיקען א מינימאלע צאהל דעלעגאטען אין סיים און דאס אויך נישט צוגעפאסטע צו די וואונ שען און נויטען פון דער נאציע.

די דאזיגע אפעראציע, וואס ווערט אדורכגע - פיהרט אהן בלוט, אבער דורך אפטויטען גרויסע אר גאנישע טיילען פון דער פוילישער רעפובליק, דורך אטראפירען דעם מענשליכען און נאציאנאלען בע וואוסטזיין זייערען, האט איין איינציגען ציל: צו קאנצענטרירען די מאכט אין די הענט פון דער סאנאטארישער גרופע.

אט אזוי, בערך, מוז זיין דער געדאנקען-גאנג פון די יודישע פאליטיקער אין זייער אפעל.

אבער אויב ס'קען געשאפען ווערען א בעציהונג פון אחדות ביי דער ליבשאפט און פיעטעט צום אנ דענק פונם אוועקגעהענדיגען ליבען פיהרער פיל סודסקי, פארוואס זאל די זעלביגע אחדות נישט די נען ווי א גאראנטיע פארן צוטרוי צו די ברייטערע שיכטען, צוצוציהען אויך זיי צו דער פיהרערשאפט און אויפלעבען צוריק די בעגראבענע דעמאקראטיע?

אבער די, וואס טראכטען אזוי, מאכען איין קליי נעם טעות: זיי פערבייטען גייסט אויף מאטעריע. אויב מען זאל די אלע מיליאנען, וואס האבען זיך בעטייליגט אין דער פראצעסיע, פערזענליך אדער געדענקליך, געבען די פריווילעגיע צו דעצידירען אין די ענינים פונ'ם ווייטערדיגען פאליטישען גורל פון פוילען, — וואלט דער רעזולטאט געקענט זיין פא טאל, סיי פאר פוילען בכלל און סיי בעזונדערס פאר די שוואכערע און געדריקטערע טיילען פון פוילען, בעזונדערס טאקע פאר אונז, יודען, וועלכע האבען דאך גאר וויייניג פריינט צווישען די דאזיגע עקזאל טירטע מאסען.

עפעס אנדערש דארפען מיר ווינשען. אין דער איצטיגער שעת-רצון, ווען גאנץ פוילען איז גייסטיג און מאראליש דערהויבען געווארען דורכ'ן אפגלאנץ פון פילסודסקים אידעלער נשמה, דארפען מיר יו דען, פערלאנגען, אז אט די אלע מאסען, וואס הא בען ארומגערינגעלט די טרומנע פון זייער געליבטען נפטר, זאלען דערפיהלען די אצילות, וואס שטראלט ארויס פון יענעם וועזען, וואס ליגט דארט בעהאלטען זאלען בעגרייפען, אז איינע פון די סיבות. וועלכע האבען געהאלטען דעם מארשאל אין אפגעגרעניצט קייט פון די מאסען איז געווען זייער קליינקעפעליג קייט און ענגהארציגקייט לגבי די זיהן פון אנדערע אומות און לשונות, וואס שיצען זיך אונטער די פליגלען פונם פוילישען אדלער.

איצט, ווען פילסודסקי איז אוועק פון אונזער קליינליכער וועלטעל און ווען די קאדרען פון זיינע ליבהאבערס און פערעהרערס פערגרעסערען זיך אין די מיליאנען, דארפען מיר האפען, אז די ליבשאפט און פערעהרונג וועט אויך דערפיהרען צום פערשטיין און אדורכדרינגען זיך מיט די פרינציפען און לא זונגען, וואס זענען געווען דער אלף און תאוו פון מארשאלס תורה: אז נאר דורך אחדות און שלום און פולער גלייכקייט פון אלע בירגערס וועט פוילען געשטארקט ווערען.

מיר יודען, האבען שטענדיג מבטל געמאכט די פארם לגבי דעם אינהאלט. אויך דא איז פאר אונז נישט אזוי וויכטיג די רעגירונגס-פארם, ווי דער אינ האלט פונם ווייטערדיגען פאליטישען רעזשים אין פוילען.

פ. ק.

אקאדעמיקער פערברענען עקזעמפלארן די „גאזעטא ווארשאווסקא"

די האלטונג פון דער ענדעקישער „גאזעטא ווא־ שאווסקא" אין די ערשטע טעג פון מארשאל פיל סודסקים טויט, האט ארויסגערופען, ווי בעוואוסט, א גרויסע אויפרעגונג אין דער פוילישער עפענטלי כער מיינונג. א גאנצע רייהע אינסטיטוציעס און געזעלשאפטען מיט וועלכע די ציימונג איז געשטא נען אין געשעפטליכע און געזעלשאפטליכע בעציי הונגען האבען פולשטענדיג מיט איהר איבערגערי סען. עס איז אויף דער „גאזעטא ווארשאווסקא" ער קלערט געווארען א פולשטענדיגער באיקאט, אזוי אז דאס ווייטערדיגע ערשיינען פון דער ציימונג איז געווארען אונמעגליך:

אויף דעם פערגאנגענעם דינסטאג, 7 א זייגער אין אוונט האט די אקאדעמישע יוגענד אנגעזאגט אנ'עפענטליכע פעראורטיילונג פון דער ענדעקישער ציימונג. צום בעשטימטען טערמין האבען זיך אויפן פלאץ פארן פאליטעכניקום אין ווארשא פאר א מא נעקין אהן ציין, וואס האט סימבאליזירט די „גאזעטא ווארשאווסקא" פערזאמעלט סטודענטען. ביי אנ' ערנסטער שטימונג און טיפער שטילקייט האט איי נער פון די סטודענטען געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער האט פעראורטיילט די אונווירדיגע האל טונג פון דער רערמאהנטער ציימונג. דערנאך האט מען דעם מאנעקין פערברענט. די סטודענטען הא בען דאן געזונגען נאציאנאלע לידער, וואס דאס פוב ליקום האט אויסגעהערט מיט בלויזע קעפ.

ווען די פערזאמעלטע זענען זיך שוין צוגאנגען זענען איינינע פערזאן מיט אייזערנע שטאבעס פלוצ לונג בעפאלען די פאטאגראפיסטען, וואס האבען גענומען אויפנאהמען פון דער מאניפעסטאציע פאר די ווארשאווער ציימונגען. די אנטיילנעהמער פון דער מאניפעסטאציע זענען געקומען צו הילף די פאטאגראפיסטען און מען האט אייניגע פון די ענ דעקישע אנפאלער פערהאלטען. איינער פון זיי, ווי עס האט זיך ארויסגעוויזען, איז א רעדאקציע-מיט ארבייטער פון דער „גאזעטא ווארשאווסקא".

מינ. לאוואל אין זשענעווע

זשענעווע, 22 (ספ. טעל.)

היינט איז דא אנגעקומען דער פראנצויזישער אויסערן-מיניסטער לאוואל. ווי „האוואס" איז מודיע, וועט לאוואל היינטיגען טאג זיך טיילען מיט זיינע ערשטע איינדרוקען, וואס עס האט אויף איהם געמאכט היטלער'ם רעדע אין רייכסטאג.

די געצענדינער-בעוועגונג אין דייטשלאנד

שאפט נייע רעליגיעזע צערעמאניעס

אין דער „פראגער פרעסע" געפינען מיר אני אינטערעסאנטען ארטיקעל וועגען קאמף מיט'ן קריס טענטום אין דייטשלאנד און דער ענטשטעהונג פון דעם נייעם געצענדינערישען גלויבען.

אויף דער פראגע וועגען דער סאציאלאגישער בעדייטונג פון דער „דייטשער גלויבענס-בעוועגונג" איז אונמעגליך צו געבען אנ'איינהייטליכען ענטפער. יעדענפאלס האט אין דער היגזיכט געגעבען געוויסע אויפקלערונגען דער גרויסער מיטינג אין דעם ספארט-פאלאסט, וואס די נייע געצענ דינער האבען מיט א קורצער צייט צוריק איינגע גערדענט. א פיהרער פון א שטורמיסטען-אפטיי לונג האט מיר ערקלערט, אז ער האט נאך קיינמאל נישט געזעהען אין איין זאל צוזאמען אזוי פיל פארטיי-חברים, ווי ביי דעם לעצטען געצענדי נערישען מיטינג, וואס פראג. האוער האט איינגע ארדענט. די דאזיגע אבסערוואציע איז זיכער גע־ ווען א ריכטיגע, ווייל דער גרונד-קערן פון דער מיטגלידערשאפט פון אלע ניי-געצענדינערישע און נאציאנאל-קירכליכע ארגאניזאציעס בעשטעהט פון די עלטסטע פארטיי-חברים. עס זעהט אויס ווי זיי וואלטען געוואלט זיך פערגיטיגען דאס, וואס זיי האבען דורכ'ן קאמף פאר דער מלוכה-מאכט נישט געקענט דערגרייכען, דורכ'ן שאפען א צווייטען קאמפס-פלאץ, דאסמאל אויפ'ן רעליגיעזען גע ביט. ביי דער „גלויבענס בעוועגונג" דעם גרעסטען פון אלע ניי-ענטשטאנענע רעליגיעזע פערבאנדען קומט דאס בעזונדערס צום אויסדרוק. עס איז נישט קיין צופאל, וואס אין ראט פון די פיהרער פון דער „דייטשער גלויבענס-בעוועגונג", זיצען צוויי פון די ראדיקאלסטע האקענקרייצלער, גראף רע ווענטלאוו און יאהאן פאן לעערס. וועגעןביידע איז בעקאנט, אז זיי האבען זיך נישט איינמאל געפינען אין אפאזיציע צו די אפיציעלע פארטיי פיהרער. און פונקט אזוי ווי עס איז מיט די פיהרער, איז עס אויך מיט די אנהענגער: אלטע קעמפער, וואס זענען נישט צופרידען מיטן רע וולטאט פון נצחון די נאציאנאל-סאציאליסטישע מלו כה שטערט נישט די דאזיגע אונצופרידענע, ווייל זיי קאנספירירען נישט, נאר זיי האבען זיך אפגעזאגט פון דער פאליטיק און פערנעמען זיך מיט א מיס טישע ראמאנטיק, פאר וועלכער אויך די מאס געבענדע אידעאלאגען פון דער פארטיי האבען א בעזונדערע סימפאטיע. אין די נאציאנאל-סאציא ליסטישע פארטיי-ארגאנען קען מען דעריבער קיינ מאל נישט געפינען קיין איין ווארט פון קריטיק געגען די „דייטש-גלויביגע" אפילו נישט געגען די שווערסטע אויסשרייטונגען פון ניי-געצענטום, להפוך, מען בעציהט זיך צו האוער'ס בעוועגונג מיט דער גרעסטער סימפאטיע. אבער עס וואלט געווען א טעות צו זעהען אין דער „דייטשער גלוי בענס-בעוועגונג" אזא מין רעליגיעזען רעזערוואאר נאר פון אלטע פארטיי-חברים. עס זענען דארט אויפגענומען געווארען אויך א סך מיטגלידער פון די אמאליגע פריידענקער-פעראיינען, צום טייל זענען אפילו צו זיי איבערגעגאנגען גאנצע גע שלאסענע ארגאניזאציעס, ווי דער „מאניסטען בונד" „בונד דייטשער אטעאיסטען" א. אז. וו.

עס איז אינטערעסאנט, אז אויף די פערזאמ לונגען פון די „גלויבענס-בעוועגונגען" זעהט מען נעבען דער יוגענד, אויך א סך ארבייטער. עס איז אנצונעהמען, אז דאס זענען אמאליגע מארקסיס טישע פריידענקער. וואס די גרויסע מאסע האט אויפגענומען פון האוער'ס און רעווענטלאוו'ס רע ליגעזע פילאזאפיע איז נישט קיין סך. עס זענען דאס רוב נאר א פאר שלאג-ווערטער ווי „אונזער הייליג לאנד איז דייטשלאנד", אדער „מיר זענען גע ווען דייטשען, איידער מיר זענען געווארען קריסטען און וועלען צוריק זיין דייטשען." די דאזיגע פאר מולען זענען פונקט אזוי פרימיטיוו, ווי יענע, וועלכע די נאציאנאל-סאציאליסטען האבען לאנסירט אין דער קאמפס-צייט. זיי האבען א צוציהונגס קראפט, אבער אויף א לאנגע צייט וועלען זיי נישט גענוגען. מען מוז די אנהענגער עפיס מעהר געבען.

די „דייטשע גלויבענס-בעוועגונג" איז דעריבער איצט צוגעטרעטען צו שאפען נייע רעליגיעזע צע רעמאניעס. אויב ביז איצט האט זי עס אויס געמיטען, איז עס געווען נאר צוליב דער מורא צו ווערען לעכערליך. אבער געפלאנט האט מען עס פון אנהויב אן. איצט האלט מען, אז עס איז געקומען דער פאסיגער מאמענט ארויסצוטרעטען מיט דעם נייעם קולט אין דער עפענטליכקייט. אין א סך ארטס-גרופען פון דער „דייטשער גלוי בענס-בעוועגונג" האט זיך שוין איינגעבירגערט די נייע „חתונה-צערעמאניע". זיי הויבען זיך אן מיט א „פלאמענליד", וואס ווערט געזונגען צו א אנגעצונדענעם פלאם פייער אויף א טעלער. דאן קומט די פייערליכע רעדע, אין וועלכער דער פלאם, דער „צייכען פון ניי-ערוואכטען דייטשען אייגענעם גלויבען" ווערט געשילדערט אלס א סימ באל פון דער חתונה און צום סוף פערבייסען נאך דאס יונגע פאר מיט דעם ערשטען ס־מבאלישען חתונה-ברויט און וואסער.

מען פלאנט איינצופיהרען נאך אנדערע דייטש- גלויביגע צערעמאניעס. אזוי למשל די „יונגפאלק ווייהע", וואס זאל פערטרעטען די פראטעסטאנטישע קאנפירמאציע. אויך דא שפילט דאס פייער די הויפט-ראלע ווייל די שפילזאכען פון דעם יונגעל זאלען פערברענט ווערען און אנשטאט דעם זאל ער בעקומען „געוועהר-מכשירים". באלד איגיכען וועט דער נייער גלויבען מוזען האבען א שטאב פון בעצאהלטע פונקציאנארען, וואס זאלען אויס פיהרען די נייע צערעמאניעס און אדורכפיהרען אלע פייערליכקייטען. האוער האט שוין וועגען דעם אויך געטראכט און האט איינגעארדענט אין טי בינגען א פיהרער-שולע. די דאזיגע „שולע" איז זעהר עהנליך צו א גלחים-סעמינאר און דער קורס געדויערט צוויי סעמעסטער. נעבען דער שולע איז איינגעארדענט א חברים-הויז, אין וועלכען די „דייטש - גלויבענדע" טעאלאגען לעבען אין א שטרענגער ארדנונג.

מארשאל יוזעף פילסודסקי און זיין שטעלונג צו יודען

אין לאָנדאָנער „צייט“ איז אָפּגעדרוקט אַנ׳אַרטיקעל א. נ. „מארשאל פילסודסקי און זיין שטעלונג צו יודען“. דער מחבר מ. עדעלבוים ציטירט דאָרטען צוו. אַנד. אַזוינע שטעלען פון יוזעף פילסודסקיס מעמואַרען:

פילסודסקי דערציילט, אַז די צאַרישע מאַכט האָט איינגעפיהרט דריי זאָנעס פאַר זוכען קאָנטראַבאַנדע אָדער אַנדערע טרייפענע מאַטעריאַלען ביי די בירגער, וועלכע זענען אונטער אַ חשד פון שמוגלעריי.

די דריטע זאָנע האָט זיך געצויגען אַזש ביז תילנע און ווייטער. די שומרים זענען אין מעהרסטען פאַל געווען סאָלדאַטען מיט גרינגע לאַמפּאַרסען אויף די היטלען.

פאָהרט ער איינמאָל מיט׳ן צוג קיין ווילנע און טרעפט זיך צונויף מיט א רוסישען סאלדאט פון טיף סיביר, אַ פויער, אַ „ניעגראַמאָטני“ און פערפיהרט מיט איהם אַ שמועס. צו ערשט שווייגט דער סאָלדאַט, ענטפערט נישט. נאָר ווען פילסודסקי נעמט רעדען מיט איהם וועגען זיין היים און די סטעפּעס, דער גרעטעניש און עלטערען, ווערט פאַניע ווייך און עפענט זיין האַרץ. און דער סאָלדאַט דערציילט איהם, אַז ער שטייט אין ווילנע אויף דער סטאַציע און דאַרף זוכען קאָנטראַבאַנדע.

— ווי אַזוי דערקענסטו עס? דערציילען זיי דיר, אַז זיי פיהרען קאָנטראַבאַנדע?

— ניין, — זאָגט דער זעלנער, — איך שטיי אַזוי לאַנג און נודיע זיך קוקענדיג אויף די פּאַסאַזשירען, אַז איך גיי צו צום בעסטען און זאָג: „אַנו, וויזז וואָס טראַגסטו מיט דיר“!

דאָס, דערציילט דער זעלנער, איז אַ נישט דאַנקבאַרע אַרבייט, וואָרום צו אַ דזשענטעלמאַן תאַג איך נישט צוצוגיין. אָבער וואָרום קען איך נישט בעזוכען אַ יוד אָדער אַ פויער?

אויף די יודען — שרייבט ווייטער פילסודסקי — וואַרפט מען זיך מיט דעם אַפּעטיט פון הונגעריגע וועלף...

אַמאָל מאַכט דער סאָלדאַט אַ פּאָר קאָפּיקעס פון א יוד, און דאָס אַליין לוינט זיך שוין.

פילסודסקי, וויסענדיג גוט, אַז די יודען ווערען ברוטאַל בעהאַנדעלט מעהר ווי אַנדערע, און זענען אָפטער אויסגעזעצט אויף רעוויזיעס — האָט דעריבער זיך בעמיהט נישט צו שיקען דורך זיי קיין געהיימע ליטעראַטור. איינמאָל, דערציילט ער ווייטער, האָט די פּאַרטיי אָהן זיין וויסען געשיקט א טעקע מיט טרייפע ליטעראַטור דורך א יודישען חבר, מיט אַנ׳אמת׳ער יודישער נאָז, אין א שטעטעל אַריין אין שכנות. דער יוד איז טאַקע אָפּגעשטעלט געוואָרען. נאָר אויף זיין מזל איז די טעקע געווען שטאַרק פערקניפּט און פערבונדען. דעם סאָלדאַט איז אַזוי נמאס געוואָרען דאָס אויפבינדען, אַז ער האָט איהם געהייסען גיין צום טייוועל אין וואָס שנעלער אַנטלויפען.

* * *

דעם 8־טען סעפּטעמבער 1906, איז פאָרגעקומען די שרעקליכע שחיטה אויף יודען אין שעדלעץ, וואָס איז אָרגאַניזירט און אויסגעפיהרט געוואָרען פון דער מיליטערישער מאַכט.

דער דאָזיגער פּאָגראָם, דערציילט פילסודסקי איז נישט געווען קיין איזאָלירטער אינצידענט. דאָס איז געווען אַנ׳ענטפער פון דער מאַכט אויף דעם בלוטיגען מיטוואָך אין ראַגאַוו און אין אַנדערע שטעט אין פּוילען, וואָס די פּפּ״ס אָדער בעסער געזאָגט פילסודסקיס מיליטערישע אָרגאַניזאַציע האָט דורכגעפיהרט.

פילסודסקי האָט געוואָלט מאַכען אַנ׳אַלגעמיינעם אויפשטאַנד אין פּוילען, האָפענדיג, אַז די מאַסען וועלען זיך אַנשליסען אין דעם אויפשטאַנד.

אָבער צוליב סיבות האָט די מיליטערישע אָרגאַניזאַציע נישט געקענט מאַכען אַנ׳אַלגעמיינעם אויפשטאַנד אויף איין פראָנט און זיך צוברעקעלט אין גרופּעס פון 5—6 פּערזאָן, וועלכע האָבען טעראָריזירט די פּאָליציי און זשאַנדאַרמעריע. דער 15. אויגוסט 1906 איז געווען איינער פון די בלוטיגסטע, וואָס איז בעקאַנט געוואָרען אַלס דער בלוטיגער מיטוואָך. איבער 50 רוסישע סאָלדאַטען און פּאָליציאַנטען זענען אומגעקומען אין יענעם טאָג.

אויך אין שעדלעץ איז פאָרגעקומען אַנ׳איבערפאַל אויף דער מאַכט און די מיליטער־לייט האָבען זיך רעהאַביליטירט מיט אַ פּאָגראָם אויף יודען.

פילסודסקי האָט געוואוסט, אַז יודען וועלען ליידען און זיין אידעע איז געווען צו העלפען זיי צו פערטיידיגען זיך געגען די פּאָגראָמשטשיקעס און אַזוי אַרום אויפהייבען אַנ׳אויפשטאַנד געגען דער מאַכט, אָבער ער האָט גאָרנישט געקענט אויפטו׳ן. זיינע מענשען זענען נאָכ׳ן פּאָגראָם געוואָרען גייסטיג צובראָכען. זעהענדיג, אַז זיי קענען נישט ענטגעגענשטעלען זיך געגען די פּאָגראָמען אויף אומשולדיגע מענשען, האָבען זיי אויפגעגעבען די אידעע פון אַ מיליטערישען אויפשטאַנד געגען רוסלאַנד און זיך קאָנצענטרירט אין געבען שוין די פערשידענע אומלעגאַלע מיטינגען.

טראַגי-קאָמישע נאַכט-געריימניש

א לעקציע פאַר יונגעלייט, וואָס זוכען סוב-לאָקאַטאָרישע וואוינונגען מיט שעהנע באַלעבאָסטעס און יונגע טעכטער

לובלין. מיט איינעם פון די יודישע סטודענטען אין לובלין האָט פּאַסירט אַ מכשול, וואָס דאַרף דינען אַלס לעקציע, פאַר יונגעלייט, וועלכע זוכען וואוינונגען אַלס סובלאָקאַטאָרען און ווילען דוקא דינגען אַ צימער ביי אַזאַ פאַמיליע, וואו אויב נישט די באַלעבאָסטע, זאָל כאָטש די טאָכטער זיין יונג און שעהן.

מיינען אפשר גאָרנישט די דאָזיגע יונגעלייט קיין שום שלעכטס, עס איז זיי נאָר אָנגענעהמער צו געפינען זיך אין אַ שטוב, וואו עס בעגעגענט זיי אַ מילדער שמייכעל און אַ צאַרטער בליק פון אַ פרוי.

אַזוי האָט געטון אויך דער סטודענט ק. מ. וועלכער שטאַמט פון אַנ׳אָרימער היים און ווייל ער האָט בעקומען אַ פּאָסטען און אָנגעהויבען פערדינען, האָט ער זיך געדונגען אַ בעזונדער צימער כדי זיך ווי געהעריג צו קענען אויסרוהען.

פערשטעהט זיך, אַז אויך ער האָט געזוכט אַ וואוינונג, וואו עס זאָל איהם זיין היימליך.

אַהיימקומענדיג שפּעט ביינאַכט פון אַ פערוויילונג איז דער יונגערמאַן אַריין צו זיך אין צימער און כדי נישט צו בעאומרוהיגען די שטוביגע, נישט אויפצווועקען זיי פון שלאָף, איז ער אויף די שפּיץ־פינגער דורך דעם קאָרידאָר, נישט אָנגעצונדען קיין לאָמפּ. נאָר אַראָפּגעוואָרפען פון זיך די בגדים און ווי נאָר ער איז אַריינגעשפּרונגען אין בעט, האָט ער דערהערט אַ געשריי פון אַ פרוי און באַלד האָט ער דערפיהלט, אַז ער האָט עמיצען אין בעט.

אַ דערשראָקענער איז ער צוריק אַרויסגעשפּרונגען, אָנגעצונדען דעם לאָמפּ און נאָך איידער ער האָט זיך בעוויזען אומצוקוקען איז פון דער צווייטער שטוב אַריינגעקומען אַ בייזער טאַטע און דאָ ערשט הויבט זיך אָן די טראַגעדיע.

דער יונגערמאַן איז אַ ציטערנדיגער געשטאַנען אין אַ ווינקעל און נאָך אַלץ זיך נישט אָריענטירט גענוי, וואָס דאָ איז געשעהען. אין בעט איז געלעגען אַ יונג מיידעל איבערגעדעקט מיט אַ קאָלדרע פון אַרונטער וועלכער עס האָבען זיך געהערט ספּאַזמאַטישע געוויינען. דער פאָטער האָט גענומען דערלאַנגען לשון.

— איך האָב אייך פערדונגען בלויז אַ צימער און נישט מיין טאָכטער. איהר וועט נישט פערפיהרען קיין אומשולדיגע קינדער. איהר וועט אייך פון מיינע הענט שוין נישט אַרויסדרייען. שוין געה איך נאָך פּאָליציי און וועל אויך שיקען נאָך אַ דאָקטאָר.

ביסלעכווייז האָט זיך די זאַך אויפגעקלערט און עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז אַלע האָבען דאָ געהאַט אַ טעות און געשעהען איז אַ טראַגי־קאָמיש מיספערשטענדניש.

נישט דער סטודענט איז געווען גערעכט, ווען ער האָט געמיינט, אַז דאָס האָט מען איהם אַריינגעצויגען אין אַ שאַנטאַזש־נעץ, כדי צו צווינגען איהם צו ווערען אַ חתן, נישט דאָס מיידעל איז געווען גערעכט, ווען זי האָט געמיינט, אַז דאָס האָט דער סובלאָקאַטאָר עקסטרע נישט אָנגעצונדען קיין לאָמפּ, און נישט דער פאָטער איז געווען גערעכט, ווען ער האָט געמיינט, אַז דאָס האָט דער סובלאָקאַטאָר אַזוי אָנגערעדט זיין טאָכטער.

דאָס האָט דאָס מיידעל געמאַכט אַ טעות. זי האָט געוואוסט, אַז דער סובלאָקאַטאָר איז אַוועק אויף אַ פערוויילונג אָהן אַז, ווי דאָס האָט ביי איהם נישט איינמאָל געטראָפען, ער וועט קומען ערשט אין דער פריה דערפאַר איז זי אַריין נעכטיגען אין יענעם צימער, וועלכעס האָט אַמאָל צו איהר געהערט און ביינאַכט האָט זי אין שלאָף פערגעסען, וואָס מיט איהר איז געשעהען און דערפיהלענדיג אַ יונגערמאַן ביי זיך אין בעט, האָט זי עס געמאַכט אַ געשריי.

דאָס מיספערשטענדניש איז אַלזאָ גענוג רעין אויפגעקלערט, דער יונגערמאַן האָט זיך אָבער אויפצומאָרגענס פון דער דירה אַרויסגעצויגען און זוכט שוין איצט אַ דירה אָהן אַ שעהנער באַלעבאָסטע און אָהן אַ יונגער טאָכטער.

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער
Zachęta
זגערזשער 26
היינט און פאַלגענדע טעג!
גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם:
— I —
צי איז לוצינא א מעדעל
פרעהליכע קאָמעדיע. אין די הויפּטראָלען:
Jadwiga Smosarska, E. Bodo
— II —
S. O. S.
אייזבערג
אָנהייב 4 נ. מ. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג

Dr
Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאַס 11, טעל. 238-02
נעמט אָן אין הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען. מענער-שוועכע
פון 8—11 בייטאָג און פון 4—9 אָוונד

מען האט פון איהר גערעדט

(סקיצע)

פון ליאַלאַ קויפמאַן

און איהר האָט מען גערעדט.

פריהער בלויז צווישען משפחה און קרובים, דערנאָך שוין צווישען אַלע בעקאַנטע.

פריהער שטיל, מיט אַ האַלב מויל, אונזיכער; דערנאָך אַלץ העכער און זיכערער.

גערעדט האָט מען פערשידענע זאַכען. מען האָט גערעדט, למשל, אַז עלקין האָט זי אַליין בעקענט מיט דעיוו׳ן; אַז ער לאָזט זיי איבער אין די אָוונטען זאַלבעצווייט, און אַליין זיצט ער זיך איבער זיינע פּאַפּירען...

דאָס האָבען גערעדט די מענער, די פרויען האָבען איבערגעגעבען מיט אַ פליסטער איינע דער אַנדערער, אַז עוועלין האָט די ערשטע אַליין זיך איהם אָנגעהאָנגען אויפ׳ן האַלז, וואָרים — ווי דען? ער האָט זיך דען נישט געקאָנט אויסזוכען עפּעס שעהנערס און יונגערס?...

איטליכעס מאָל, ווען זיי האָבען זיך ערגעצוואו בעוויזען אין דרייען — עוועלין, דעיוו און עלקין — האָבען זיך די פרויען איבערגעקוקט מיט פיל־בעדייטענדע בליקען און האָבען זיך דערביי גאַנץ אָפען געטורקעט איינע די אַנדערע. און די מענער האָבען מיט אינטערעס גענומען עוועלינ׳ען בעטראַכטען.

— זי איז פּיקאַנט...

— אַ וואונדערבאַרע פיגור...

— פערמאָגט אין זיך אַ סך ווייבליכקייט.

די פרויען האָבען געפליסטערט:

— זעה נאָר, זעה, ווי זי האָט זיך אָנגעהויבען צו פוצען! ס׳שרייט דאָך פון איהר אויף אַ מייל די ווייט!..

— זי פאַרבט זיך דאָך די האָר! כ׳לעבען זי פאַרבט זיך!

— זעה, זעה, ווי זי טוליעט זיך צו איהם! האָט גאָר קיין בושה נישט! און עלקין בעמערקט גאָר נישט, וואָס ביי איהם אונטער דער נאָז טוט זיך...

די פרויען האָט שטאַרק פערדראָסען אויף עלקינ׳ען. זיי האָבען שטאַרק חשק געהאַט צו ציהען זיין אויפמערקזאַמקייט אויף זיין ווייב און אויף דעיוו׳ען... יאָ, עפענען איהם די אויגען...

— ס׳איז דאָך דער רוח ווייסט וואָס! זאָגט מיר, איך בעט אייך, ביז ווי לאַנג וועט עס אַזוי אָנהאַלטען? — האָט זיך געהיצט אַננאַ, עוועלינ׳ס אַ חבר׳טע, א חנ׳עוודיגע ברונעטקע, וואָס דענקט וועגען זיך, אַז זי איז צויבעריש.

— ניין, מען טאָר דאָס אַזוי נישט לאָזען! — האָט איהר נאָכגעבאַמקעט דאָראַ, אַ פולע בלאָנדינקע מיט אַ ברוסט־שטימע. — ס׳איז דאָך אַ סקאַנדאַל!

— ס׳וואָלט כדאי געווען צו עפענען די אויגען דעם מאַן איהרען, אָבער ווי אַזוי טוט מען דאָס? — האָט אַננאַ געזאָגט פערטראַכט און האָט אַ קלער געטון וועגען אַנ׳אַנאָנימען בריף.... זי האָט דאָס אָבער הויכערהייט נישט אַרויסגעזאָגט.

— יאָ... — האָט איהר נאָכגעבאַמקעט מיט אַ ברוסט־שטימע דאָראַ. — דאָס איז דאָס איינציגע מיטעל... עפענען איהם די אויגען און זאָל ער וויסען...

אויך זי האָט אַ קלער געטון מכוח אַנ׳אַנאָנימען בריף. דאָס איז אָבער געווען אַזאַ שווערע זאַך...

די חוצפה און די אומפערשעהמטקייט פון עוועלינ׳ען און דעיוו׳ען איז געוואַקסען פון טאָג צו טאָג. זיי פלעגען זיך שוין בעווייזען צוזאַמען זאַלבעצווייט אין טעאַטער, אין קאַפע, אומעטום. אין אַלע הייזער האָט מען שוין גערעדט וועגען זיי. פרויען האָבען זיך געקאָכט. אויפגערעגט, געעבערענט מיט כעס און אַנטריסטונג. מענער זענען געהען אויסער זיך...

— זי איז אַ פּיקאַנטע! — האָט דאָראַ׳ס מאַן איינמאָל אַ זאָג געטון וועגען עוועלינ׳ען. אַנשטאָט אַנ׳ענטפער, האָט זי איהם גאָר פלוצלינג אָפּגעשפּילט אַ היסטעריקע. זי איז אָנגעפאַלען אויף איהם מיט טענות און מיט פערוואורפען. מיט פערוואונדערונג האָט ער זיך מיטאַמאָל דערוואוסט, אַז זי איז גאָר אומגליקליך מיט איהם, אַז דאָס לעבען איהר׳ס איז גרוי און לאַנגווייליג, בעת אַנדערע פרויען, די „פּיקאַנטע“, נעמען פון דעם לעבען אַלצדינג, וואָס עס לאָזט זיך נאָר נעמען...

איהר געדיכטע ברוסט־שטימע איז געוואָרען אַלץ דינער און דינער, און איז צום סוף דערגאַנגען אַזש ביז צו אַ קוויטש.

נישט בעסער האָט אָפּגעשניטען אויך אַננאַ׳ס מאַן. ער האָט זיך איינמאָל אַרויסגעכאַפּט מיט אַ וואָרט, געהאַט די אונפאָרזיכטיגקייט אָנצורופען עוועלינ׳ען: „פּאַמפּושקעלע“. האָט איהם דערויף זיין ווייבעל, די חנ׳עוודיגע ברונעטקע, אָפּגעענטפערט אויפ׳ן אָרט, אַז די מענער זענען פערד, זיי ווייסען קיינמאָל נישט, ווען די ווייבער פערראַטען זיי. דערביי האָט זי אַזוי פיל־דייטענד אַ בליק געטון אויף איהם, אַז ער האָט זיך אַזש אַ פערלוירענער, גענומען דרעהען אויף אַלע זייטען. דערנאָך האָט זי די גאַנצע נאַכט געוויינט, און ער האָט בשום אופן נישט געקאָנט פערשטעהן, מיט וואָס ער האָט זיך אַזוי פערזינדיגט...

דעיוו, דער זאָרגלאָזער, שעהנער מאַנספערשוין, האָט פלוצלינג מיט פערגעניגען אָנגעהויבען צו בעמערקען, אַז ער איז געוואָרען דער צענטער פון אַלגעמיינער אויפמערקזאַמקייט פון דער דאַמען־געזעלשאַפט. אַלע דאַמען קאָקעטירען מיט איהם אָפען, מען חנ׳דעלט זיך צו איהם, מען חנפ׳עט איהם, מען לאַדט איהם איין און ממש מען רייסט זיך איבער איהם.

ער וואָלט געקאָנט שווערען, אַז עוועלינ׳ס חבר׳טעס, אַננאַ און דאָראַ, הענגען זיך איהם פשוט אויפ׳ן האַלז...

און עלקין, עוועלינ׳ס מאַן, אַז ער עפענט אין פריהמאָרגען די אָנגעקומענע בריף, לייענט ער שוין אפילו נישט יענע בריף, וואָס זענען נישט אונטערגעשריבען מיט אַ בעשטימטען נאָמען. ער ווייסט שוין, אַז אין די דאָזיגע בריף זענען אַלעמאָל פאַראַן עפּעס אומאַנגענעהמע אָנצוהערענישען... און ער, עלקין, האָט ליב צוויי זאַכען: זיין ווייב און זיין רוה, און ער האָט נישט ליב, מען זאָל איהם שטערען אין דעם....

ערשט דאַן, ווען איינער, אַ גוטער־ברודער זיינער, האָט איהם, שטאַמלענדיג און רויט ווערענדיג, גענומען עפּעס בעבען וועגען דער אונפאָרזיכטיגקייט פון מענער און וועגען דעיוו׳ן, האָט ער, עלקין, זיך שוין פשוט צובייזערט:

— וואָס האָט איהר זיך אַלע צוגעטשעפּעט צו מיר? כ׳פערשטעה נישט, וואָס איהר דרעהט מיר אַ ספּאָדיק! וואָס ווילט איהר פון מיר? געהט, זאָגט עס דעיוו׳ן...

איז יענער שוין צוטומעלט געוואָרען און האָט אָנגעהויבען נאָך מעהר צו שטאַמלען, אַז ער, אייגענטליך... ער האָט, חלילה, גאָרנישט דאַגעגען... נאָר וואָס דען? דאָס ווייב איז צוגעשטאַנען... געבעטען ער זאָל איהם עפענען די אויגען... איז — זאָגט ער... אָבער ער אַליין — חלילה!... ער האָט גאָרנישט דאַגעגען...

עוועלין האָט געשיינט און געלויכטען. זי איז יונגער געוואָרען מיט יעדען טאָג. יעדען פריהמאָרגען איז זי אויפגעשטאַנען מיט אַ פריידיגען געדאַנק, אַז אויף איהר וואַרט אַ לאַנגער טאָג, אַ וואונדערבאַרער טאָג און צויבערישער אָוונט... פון דעם איבערפולטען האַרצען האָט זי געקושט עלקינ׳ען און געמורמעלט:

— איך האָב דיך ליב!...

אַלצדינג, אַלצדינג האָט איהר געפרעהט און בעגייסטערט, אַלצדינג איז איהר געפעלען, אַלצדינג איז געווען צום האַרצען. די אַקטיאָרען האָבען געשפּילט — געטליך! אין דרויסען רעגענט אַ מחיה!... זי האָט האַרציג געשמייכעלט צו איהרע חבר׳טעס, אַרומגענומען זיי, געטוליעט זיך צו זיי...

— נעכטען בין איך מיט מיין מאַן און מיט דעיוו׳ן געווען דאָרט־און־דאָרט — האָט זי דערצעהלט, און דערביי האָט זי דעם נאָמען „דעיוו“ אַרויסגערעדט אַזוי געשמאַק, גלייך ווי זי וואָלט זיך פּאַסמאַקעוועט מיט אַ גוטער פרוכט.

לייכט און לוסטיג פלעגט זי פערברייטען די פריינדינעס איהרע, צוגעהענדיג צו דעיוו׳ן.

ז׳ — די איינע בלויז, די איינציגע, וואָס האָט זיך נישט אָנגעשטויסען, וואָס מען רעדט וועגען איהר....

יודען אין איטאליען

אין פאליטישען לעבען זענען זיי ווייניג פערטראטען, — זייערע פרנסות. — קליינינקע יודישע קהילות, וואס שטעלען פאר מערקווירדיגע וועלטעלאך. — ווער עס געהערט דארטען צום „כלל ישראל" און ווער נישט. — חתונות און גט'ן.

(בריף פון רוים)

פון ד"ר ה. ל. גארדאן

די צאהל יודען וואס געפינען זיך ביי היינטיגען טאג אין איטאליען בעטרעפט אין גאנצען 50 טויזענד, ווען מען רעכענט שוין צו די 25 טויזענד יודען פון דער איטאליענישער קאלאניע טריפאלי און די פינף טויזענד יודען פון די איטאליענישע עגעאישע אינזלען, בעקומען מיר אויך נאר 80 טויזענד.

דאך פערנעהמט דאס איטאליענישע יודענטום אן אנגעזעהענעם פלאץ אין דער געשיכטע פון יודישען פאלק פון אלע צייטען. ערשטענס — איז זי די עלטסטע יודישע בעפעלקערונג אין אייראפע; צווייטענס, שפילען די יודען אין איטאליען, פראפארציאנעל, א פיל גרעסערע ראלע אין זייער לאנד ווי די יודען פון וועלכער עס איז אנדער לאנד, איינשליסענדיג אפילו די פעראייניגטע שטאטען.

רוים איז די עלטסטע „יודישע" שטאט אין אייראפע. מוסאליני אליין האט עס פראקלאמירט אין א רעדע אין סענאט, אלס ענטפער צום יודישען סענאטאר פאלאקקא, דער לעהרער פון איצטיגען קראנפרינץ. דאס איז געווען נאכדעם ווי עס זענען בעקאנט געווארען די איינצעלהייטען פון אפמאך צווישען דעם איטאליענישען שטאט און דעם וואטיקאן, דעם 11־טען פעברואר 1929. אלע שול־קינדער מוזען, לויט דעם דאזיגען געזעץ, לערנען פון גלחים די פרינציפען פון דער קאטוילישער רעליגיע. דער יודישער סענאטאר האט מיט גרויס דיפלאמאטיע א פרעג געטון, אין א לאנגער פאעטישער רעדע: וועלען די יודישע קינדער אויך געצוואונגען ווערען צו לערנען די קאטוילישע רעליגיאן? און מוסאליני האט געזאגט: די יודען וואוינען אין רוים זייט דעם 5־טען יאהרהונדערט פאר דער קריסטליכער צייטרעכנונג. זיי זענען עלטערע רוימישע בירגער פאר אונז. ווי אזוי דענקען זיי אז מיר זאלען זיך מיט זיי נישט רעכענען?

די יודען, וועלכע זענען געווען אין איטאליען, האבען זיכער געפונען פיל שוועריגקייט צו אונטערשיידען די איטאליענישע יודען פון די איטאליענישע קריסטען, סיי לויט זייערע נעמען און סיי לויט זייער אויסזעהען, ווי אזוי, למשל, קענט איהר זיך אנשטויסען, אז אזעלכע פאמיליען־נעמען ווי פאטשיפיטשי, פראטא, קאלאמבא, קאסטעל־באלארניקי, דזשאמארטי, דאנאטי זענען יודישע און נאר יודישע? אזוינע פיהרער פון איטאליענישען סאציאליזם ווי די גענאסען מאדיליאני, טוראטי, סאצער־דאטי, מארפורגא און אנדערע זענען הונדערט פראצענטיגע יודען.

ווען מען קוקט זיך גוט צו, קען מען אויך אונטערשיידען אויסערליך צווישען אן איטאליענישען יודען און א קריסט. דער יודישער טיפ פערראט זיך מיט זיינע אומעטיגע, מידע און ארויסשטארצענדיגע אויגען ווי אויך מיט זיינע דיקליכע, זינליכע ליפען. די יודישע מענער זענען שעהנער פון די יודישע פרויען, וועלכע ווערען, אויסער דעם, זעהר שנעל פערוועלקט און בעצירט מיט פעדד און וואנצען. נארמאל איז די צאהל פון מענער ווייניגער ווי די צאהל פון פרויען, אבער ביי די יודען אין איטאליע איז די לאגע אומגעקעהרט: מעהר מענער ווי פרויען. אין מאנכע געגענטען פון זיד איטאליען איז די צאהל פרויען א העלפט פון די צאהל מענער. דאס איז א סימן פון דעגענעראציע, פון אויסשטארבונג, די צאהל געבורטען ביי יודען איז דארט אויך א קלענערע, פראפארציאנעל, ווי ביי די קריסטען. צוליב דער קליינער צאהל יודען אין לאנד מוזען זיי חתונה האבען מיט נאהענטע קרובים, כמעט אלע יודען זענען דארט דורכדעם געווארען קרובים, און דאס שוואכט אפ דאס געזונט פון יודישען שטאם.

די איטאליענישע יודען רעדען נישט קיין יודיש, אויך נישט קיין העברעאיש, זייער מוטערשפראך איז איטאליעניש. אין פערלויף פון זייער לעבען אין די געטאס, האבען זיי אריינגעשלאסען אין זייער שפראך פיל דיאלעקטישע עלעמענטען, ווי „אכלארע" — עסען, אזוי ווי מען זאגט אויך אין יודיש „אכלען". זאגאר לידער זענען דא אין „יודישען" דיאלעקט. אבער בלויז געציילטע אלטע לייט געדענקען נאך די זאכען. דער נייער דור ווייס שוין נישט פון דעם.

לויט דער סטאטיסטיק זענען אין מלוכה־דינסט און אין פרייע פראפעסיעס בעשעפטיגט 18 פראצענט פון דער יודישער בעפעלקערונג, אין דער צייט וואס פון דער אלגעמיינער בעפעלקערונג זענען בעשעפטיגט בלויז 6 פראצענט אין די ארבייטען. מען דארף אבער נישט פערגעסען, אז אין דער צייט ווען אין פיל איטאליענישע פראווינצען קענען 70 פראצענט נישט שרייבען און נישט לעזען, זענען צווישען די דארטיגע יודען דא בלויז דריי פראצענט פון די, וועלכע קענען נישט שרייבען און נישט לעזען.

עס איז נישטא קיין איין געביט אין איטאליען, אין וועלכען יודען זענען נישט פערטראטען. עס זענען דא צווישען זיי די בעריהמטע אדוואקאטען, פראפעסארען און שריפטשטעלער.

יודען זענען אויך גוט פערטראטען אין האנדעל. אויב אימיצער באט אייך אן אין איטאליען אויפ'ן גאס קויפען א צלם אדער פאטשערקעס אדער א בילד פון פאבסט — זייט זיכער אז ער איז א יוד... זאגט צו איהם: שלום עליכם! און ער וועט ענטפערען מיט א ווארימען עליכם שלום! און ארויסנעמען באלד פון קעשענע א תהילים'ל, א יודישער „פאס".

אין פאליטישען לעבען זענען איצט די יודען אין איטאליען ווייניג פערטראטען.

עס זענען דא אין איטאליען 26 אנערקענטע יודישע קהלות. מאנכע קהלות נעמען אריין די ביסלעך יודען וועלכע זענען צושפרייט אין ארומיגע שטעטלעך. אזוי געהערען צו נאפאלי גאנצע 15 שטעטלעך. לויט'ן געזעץ פון 1930, מוז יעדער יוד געהערען צו א יודישער געמיינדע און צאהלען טאקסען וואס מען לעגט אויף איהם ארויף, אויסצוהאלטען דעם טעמפעל, די כלי־קודש און די אנשטאלטען פון ערציהונג און צדקה. אויב ער וויל נישט צאהלען די טאקסען, מוז ער עס עפענטליך ערקלערען אין א דאקומענט, און דאן ווערט ער ארויסגענומען פון כלל־ישראל. זיינע קינדער ווערען נישט געמל'ט, ער און זיינע קינדער קענען נישט חתונה האבען לויט'ן יודישען דין און בעגראבען ווערען אויף א יודישען בית־הקברות.

געמישטע הייראטען זענען אין אלגעמיין זעהר פערשפרייט אין איטאליען, וואו יודען און קריסטען זענען געזעלשאפטליך נעהנטער און עהנליכער איינער צום צווייטען ווי ערגעץ־וואו אין אן אנדער לאנד.

אזוי ווי איטאליע איז אפיציעל א קאטוילישע לאנד, טאר מען זיך דארטען נישט גט'ן. אויך פראטעסטאנטען און יודען טארען זיך נישט גט'ן, זיי קענען בלויז לעגאל זיך צושיידען. ס'הייסט נישט לעבען צוזאמען, אבער דאס ווייב טראגט דעם נאמען פון מאן ביז'ן טויט. און טאמער טרעפט זיך (און עס טרעפט זיך זעהר אפט), אז די פרוי וועלכע לעבט בעזונדער און ווייט פון מאן, ווערט א מוטער פון א קינד, טראגט דאס קינד דעם נאמען פונ'ם לעגאלען טאטען, צי ער וויל עס, צי ער וויל עס נישט, ווייל אפיציעל איז נאך די מאמע פערהייראט. בלויז רייכע קענען „בעווייזען" ביי א ספעציעלען פערהער אין וואטיקאנישען בית־דין, אז די חתונה איז גאר קיין חתונה נישט געווען, עס הייסט ס'איז געווען א „טעות" דערביי, און דאן ווערט די פרוי ווידער א בתולה.

די איטאליענישע יודען האבען א וועכענטליכע צייטונג „איזראעל" און א מאנאטשריפט „ראססעניא ד'איזראעל". ביידע צייטונגען אין איטאליענישער שפראך, ביידע ציוניסטיש, און ביידע רעדאגירט פון פראפעסאר דאנטע לאטטעס. זיין יודישער נאמען איז דן, און פון דן ווערט לייכט דאנטע.

די צייטונגען זענען אנגעפיהלט מיט יודישע נייעס פון ארץ ישראל און פון דער גאנצער וועלט. און דערנעהנטערען די איטאליענישע יודען צו די אינטערעסען פון יודישען פאלק. זיי האבען אויך קולטור גרופען (טשירקאלא די קולטורא), פרויען און יוגענט ארגאניזאציעס, אין וועלכע מען טרעפט זיך אפט, אבער זיי זענען זעהר מאגער אין אינהאלט.

אין רוים געפינט זיך איצט דער איטאליענישער ראבינער סעמינאר: „קאלעדזשיא ראביניקא איטאליאנא", וואו מען גרייט צו רבנים, שוחטים און חזנים. די איטאליענישע שוחטים און חזנים דארפען, אלזא, אויך זיין „געענדיגטע" און טראגען דעם טיטול ראבינא. אבער די דארטיגע חזנים זענען נישט ענהליך צו אונזערע, זיי זינגען נישט. זיי „זאגען" אפ דעם דאווענען ווי היימישע וואכעדיגע בעלי תפילות, און טראץ דעם וואס זיי זענען „ראביני" הינקען זיי זעהר אויף די עברי. עס איז צו שטוינען, וואס אין א לאנד וואו מוזיק זינגט ארויס פון די ווענט און בוימער, איז די יודישע גאטעס־דינסט, אפילו אין די ימים־טובים, אהן יעדער געזאנג. אין מאנכע טעמפלען זענען דא „כארען" פון די תלמוד תורה יונגלעך, וועלכע ענטפערען א פאר מאל אמן.

די איטאליענישע בתי מדרשים זענען פול מיט דאווענער, אפילו אין מיטען וואך. אבער קיינער קען נישט קיין עברי. די רייכע, פראפעסיאנעלע, די הויכע בעאמטע קומען קיינמאל נישט אין די טעמפלען. בלויז די ארימע זענען די אפטע בעזוכער.

א מענש וועט אלץ טון פאר געלד, זאגט א בעריהמטער פראפעסאר

אפילו ווערען א מענשען־פרעסער. — די פראגע איז נאר וועגען דעם פרייז. — פרויען גרייט צו פערקויפען „יענע וועלט" פאר בלויז צעהן דאלאר; מענער פערלאנגען טויזענט דאלאר. — א מערקווירדיגע אויספארשונג.

מיר זענען געוואוינט צו דענקען פון פראפעסארען ווי זעהר ערנסטע מענשען, וואס קנייטשען די שטערענס און ברעכען זיך די קעפ איבער זעהר שווערע, ערנסטע טונקעלע פראגען, אז פראפעסארען זאלען האבען הומאר, זיך אפגעבען מיט וויצען אדער אפילו פערשטעהען וויצען — דאס איז אנגענומען פאר אן אוממעגליכער זאך.

דאך געפינען מיר אפטמאל זעהר וויציגע זאכען ביי זעהר גרויסע פראפעסארען, וויציגע איינפאלען און וויציגע אויספארשונגען. מעהר נישט — זיי נעמען עס זעהר ערנסט.

אט אזא סארט וויציג־ערנסטע אויספארשונג האט איצט געמאכט א גאר בעריהמטער פראפעסאר. ער איז א פראפעסאר פון פסיכאלאגיע אין דעם קאלאמביא אוניווערזיטעט. זיין נאמען איז עדווארד ל. טהארנדאיק. ער האט א סך געפארשט און א סך געשריבען וועגען ערציהונג־פסיכאלאגיע און מענשליכע פסיכאלאגיע אין אלגעמיין.

פראפעסאר טהארנדאיק ווייס, אזוי ווי מיר אלע ווייסען, אז מענשען גיבען אפט א זאג: אח. איך וואלט נישט געטון אזא זאך אפילו פאר א מיליאן דאלאר! עס איז אן אויסדרוק אזא אין דער שפראך אין אלע שפראכען. מענשען זאגען עס און הערען אנדערע עס זאגען און מאכען קיין וועזען נישט דערפון.

אבער דאס איז גערעדט געווארען וועגען אלגעמיינע מענשען, פראסטע בשר־ודמ'ס. אבער נישט וועגען פראפעסארען.

און פראפעסאר טשארנדאיק איז א־פראפעסאר, און ער פערשטעהט נישט קיין חכמות. ער נעמט אלץ זעהר ערנסט און זעהר טיף. און אויך אט דעם אויסדרוק האט ער גענומען זעהר ערנסט און טיף.

עס איז גלייך ווי דער פראפעסאר וואלט געקומען צו די מענשען און געזאגט אזוי:

„איהר זאגט אפט: אח, איך וואלט עס נישט געטון אפילו פאר א מיליאן דאלאר. וואס־זשע מיינט עס? מיינט עס, אז איהר וואלט עס קיינמאל אונטער קיינע אומשטענדען נישט געטון, אדער עס מיינט, אז פאר מעהר ווי א מיליאן וואלט איהר עס יא געטון?"

קיין פשוט'ן שטערבליכען וואלט אזא זאך נישט איינגעפאלען, נאר א פראפעסאר איז דאך נישט קיין געוועהנליכער שטערבליכער.

און געטראכט און געטון.

פראפעסאר טהארנדאיק איז אוועק צו מענשען און זיי געשטעלט געוויסע פראגען. ער האט זיי געפרעגט: וויפיל וואלט איהר געוואלט פאר טאן דאס און דאס? ער האט די פראגען געשטעלט צו מענער און פרויען, צו אלטע לייט און צו יונגע מענשען. און ער האט פערצייכענט זייערע ענטפערס. און וואס איז דער רעזולטאט?

זעהר א טרויעריגער. עס ווייזט זיך ארויס, אז עס איז גאר נישטא אזא עקעלהאפטע זאך אויף דער וועלט, וואס מענשען וואלטען נישט געטון פאר געלד. די פראגע איז נאר וויפיל.

אויב דאס וואס דער פראפעסאר האט מיט זיינע פראגעס אויסגעפונען וועגען דער מענשליכער נאטור וואלט טאקע געווען אמת, דאן דארף די מענשהייט ארויפגעהען אויפ'ן בוידעם, פערציהען א שטריק אויפ'ן באלקען און זיך אויפהענגען.

נאר לאמיר א קוק טון אויף די שרעקליכע זאכען, וואס דעם פראפעסאר'ס מענשען זענען גרייט צו טון פאר געלד.

זיין ערשטע פראגע איז געווען:

פאר וויפיל געלד וואלט איהר געווען גרייט צו ווערען א מענשען־פרעסער?

די פראגע האט ער געשטעלט צו 64 מענשען.

פאר א מיליאן דאלאר וואלט עס טאקע קיינער נישט געטון. אבער פאר מעהר — יא. יעדער איינער פון די געפרעגטע האט זיך געשטעלט אן אנדער פרייז. און ווען דער פראפעסאר האט צוזאמענגערעכענט אלע פרייזען וואס די געפרעגטע האבען זיך געשטעלט, האט ער אויסגעפונען, אז דער דורכשניט איז געווען פאלגענדער:

פאר מענער — 260 מיליאן דאלאר;

פאר פרויען — 1,375 מיליאן דאלאר.

דאס הייסט: געטון וואלטען זיי עס, נאר זיי וואלטען זיך אביסעל געדונגען פאר'ן פרייז.

אינטערעסאנט אבער איז, אז פרויען האבען זיך געשטעלט א סך העכערען פרייז ווי מענער, כמעט פינף מאל אזוי פיל. פארט — דער צארטער געשלעכט.

דערביי אבער איז געווען א געוויסער בעדינג. נעמליך, אז די צייטונגען זאלען שרייבען דערפון. דאס הייסט, די גאנצע וועלט זאל וויסען, אז דער און דער, אדער די און די האט איינגעשטימט פאר געלד צו עסען מענשליכע פלייש.

עס קען זיין, אז פאר ווערען א מענשען־פרעסער און קיינער זאל נישט וויסען, וואלטען די מענשען פערלאנגט א סך א קלענערען פרייז.

אט די ערשטע פראגע פון דעם פראפעסאר האט געהאט דעם צוועק אויסצוגעפינען פאר וויפיל דער מענש איז גרייט צו פערקויפען זיין מענשליכקייט.

פראפעסאר טהארנדאיק האט געשטעלט א צווייטע פראגע, וואס איהר צוועק איז געווען פעסטצושטעלען פאר וויפיל דער מענש איז גרייט צו פערקויפען זיין פאטריאטיזם, זיין ליבע אדער רעספעקט צו זיין פאטערלאנד.

דא האט ער אויסגעקליבען דזשארדזש וואשינגטאן, דעם „פאטער פון זיין פאטערלאנד", וואס איז טייער ביי יעדען גוטען אמעריקאנער פאטריאט. און ער האט געשטעלט פאלגענדע פראגע:

וויפיל וואלט איהר געוואלט פאר געבען א שפיי אויף דזשארדזש וואשינגטאנ'ס בילד? זעהט איהר, נאר א פראפעסאר קען איינפאלען אזא פראגע!

און דער ענטפער איז געווען פון 10 טויזענט דאלאר ביז 10 דאלאר.

איניגע וואלטען עס געטאן פאר נישט ווייניגער ווי צעהן טויזענט דאלאר, אנדערע וואלטען געווען גרייט דאס צו טון פאר אזוי ביליג ווי צעהן דאלאר.

אט וואס עס איז ווערט דעם מענשען'ס פאטריאטיזם!

פערשטעהט זיך, אויב מען דארף נעמען ערנסט פראפעסאר טהארנדאיק'ס גאנצע מעטאדע פון דער טשיקאווער אויספארשונג.

און דער קלוגער פראפעסאר פון דער טשיקאווער אויספארשונג האט געהאט נאך פראגען, וואס זייער צוועק איז שוין געווען אויסצוגעפינען ווי גרויס עס איז דעם מענשענ'ס בעציהונג צו זיך אליין, פאר ווי ביליג אדער ווי טייער ער וואלט פערקויפט זיין אייגענעם כבוד אדער זיינע אייגענע „העכערע אינטערעסען".

דאס האט דער פראפעסאר געוואלט דערגעהן דעם עיקר דורך פאלגענדע פראגען:

1) וויפיל וואלט איהר געוואלט פאר גוט אנגעשיכור'ן זיך, פאר אנשיכור'ן זיך ביז יענעם פונקט, וואו מען הויבט אן רעדען נארישקייטען אדער אויסזאגען די סודות וואס ליגען פערבארגען אין הארצען?

2) און פאר וויפיל וואלט איהר געוואלט פערקויפען אייער עולם הבא, „יענע וועלט"?

און דא האט זיך אויך ארויסגעוויזען, אז די מענשען שטעלען נישט קיין צו הויכען פרייז און אז פרויען זענען מעהר עמפינדליך ווי מענער. די מענער זענען גרייט זיך אנצושיכור'ן ווי א חזיר פאר בלויז 25 דאלאר. די פרויען פערלאנגען 100 דאלאר.

די ווייבער פערלאנגען פאר זייער עולם הבא נישט מעהר ווי צעהן דאלאר, די מענער אבער פאדער'ען נישט ווייניגער ווי טויזענט.

מסתמא פיהלען זיך אונזערע ווייבער א סך זינדיגער ווי די מענער.

און וויפיל וואלט א מענש געוואלט פאר גלאט אפטון עפעס א פאסקודנע, עקעלהאפטע שטיקעל ארבייט?

די מענער, האט פראפעסאר טהארנדאיק געפונען, וואלטען עס געטון פאר צוויי־דריי טויזענד דאלאר. פרויען פערלאנגען הונדערט טויזענט דאלאר.

אט דאס זענען די „טרויעריגע" רעזולטאטען, צו וועלכע דער פראפעסאר איז געקומען דורך זיין מאדנער אונטערזוכונג.

קינא־טעאטער
„MIRAZ"
11 ליסטאפאד (קאנסטאנט.) 16
היינט און מארג. טעג
JOSE MOJICA
אין דעם מיטרייסענדען און פרעכטיגען פילם א.ג.
דאס ליד פון א קאזאק
אויסערן פראגראם:
וואכען־איבערזיכט פון פאט.
אנהויב 4 א זייגער נאכמיטאג
שבת און זונטאג 12 א זייגער

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל־ארצט פאר מענער־שוועכע־בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 11–8 און פון 8–4 אווענד.
זונטאג פון 1–9 פארמיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע־פרייזע

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 23 כ אייר תרצה

מאי

זון-אויפגאנג 3.30

זון-אונטערגאנג 7.35

לאדזער לעגיאניסטע ענטפערן מיט א טריי־הייטס-שבועה
אויפן בעפעהל פון גענעראל רידז-שמיגלי

אין דעם קאנפערענץ־זאל פון דער וואיעוואוד־זטווע איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון געוו. זעלנער פון 1־טען פיעכאטע פולק פון די לעגיאנען.

דער קאמענדאנט פון לאדזער קרייז, וואיעוואָ־דע האוקע־נאוואק האט אדורכגעלייענט דעם בע־פעהל פון הויפט־קאמענדאנט גען. רידז־שמיגלי, וועלכער איז ארויסגעגעבן געווארען צו די געוועזענע זעלנער פון ערשטען פיעכאטע פולק צוליב'ן טויט פון ערשטען פוילישען מארשאל יוזעף פיל־סודסקי.

נאכ'ן אדורכלייענען דעם בעפעהל, האבען די פערזאמעלטע דורך א מינוט שווייגען בעעהרט דעם אנדענק פון פערשטארבענעם מארשאל. דאן האט ה' וואיעוואדע האוקע־נאוואק אדורכגעלייענט דעם בריף, וועלכען ער האט ארויסגעשיקט צום גענג. רידז־שמיגלי אין נאמען פון לאדזער קרייז פון ערשטען לעגיאניסטען פיעכאטע פולק. אין בריף ווערט געזאגט:

בירגער קאמענדאנט! דיינע זעלנער, וועלכע גרו־פירען זיך אין לאדזער קרייז פון 1טן לעגיאנען־פולק נאכ'ן אדורכלייענען פון דיין בעפעל, האבען מיט צעוועהטאגטע הערצער, צוליבן טויט פון דעם גע־ליבטען פיהרער, פערשטאנען, אז זיי קענען נישט אפלייגען דעם מארש נאך ווייטערדיגע זיגען, ווייל זיי האבען געשוואוירען ווייטער צו געהען מיט די וועגען, וועלכע זענען אויסגעקריצט געווארען דורך זיינע אונערמידליכע מעשים.

די זעלנערישע טרעהרען, וועלכע זענען פערגאָ־סען געווארען איבער דער טרומנע פון בעליבטען קאמענדאנט, דער זכרון פון זיין בעפעהל, זענען געווארען פאר יעדען א שבועה.

דער וועהטאג וועט נישט פערוואנדעלט ווערען אין קיין פערצווייפלונג, נאר וועט פערשטארקען, אויסהאלטען אין מארש צום ציל אהן קאמפראמיס דורך פרייד און ליידען, דורך בלוט און לעבען.

מיר שווערען איצט אפצוגעבען קרבנות פון בלוט אונטער דיין אנפיהרונג. בירגער קאמענדאנט, ביז ס'וועט אויסגעפיהרט ווערען דער גרויסער טעס־טאמענט פון מארשאל.

אונטערגעשריבען איז דער קאמענדאנט פון לאדזער קרייז - וואיעוואדע האוקע־נאוואק.

די וויכטיגע ארבייט פון דער לאדזער אפטיילונג פון „יעאס"

צוזאמען מיט דער יודישער צענטראלער עמיג־ראציע - געזעלשאפט אין פוילען, פייערט אויך די לאדזער אפטיילונג פון „יעאס" דעם 10־יעהריגען יובל פון איהר עקזיסטענץ.

די לאדזער אפטיילונג ביי איהר בעשיידענער ארבייט האט זעהר פיל אויפגעטון פאר ארימע עמי־גראנטען, וועלכע זענען דאך די סאמע הילפסלאזע מענשען און ווייסען זיך נישט וואו צו קעהרען און ווענדען און סוף כל סוף פאלען זיי אריין אין די הענד פון שווינדלערס און פערשידענע מאכערס. „יעאס" האט אפגעראטעוועט טויזענדער אזעלכע עמיגראנטען מיט עצות, מיט העלפען צו בעקומען די נויטיגע דאקומענטען און אפילו מיט מאטער־יעלע הילף. בעזונדערס איז כדאי צו בעטאנען די וויכטיגע ארבייט פון „יעאס" אויסצוגעפינען קרו־בים אין אויסלאנד.

דער ציל פון דער געזעלשאפט איז פלאנמעסיג צו פערלייכטערען פאר יודען די עמיגראציע פון פוי־לען, שיצען די מאטעריעלע אינטערעסען פון די עמי־גראנטען, מאראלישע אויפזיכט, ווי אויך ערטיילען די עמיגראנטען יורידישע הילף.

כדי צו פערווירקליכען די אויבענדערמאהנטע צילען, שטעלט זיך די געזעלשאפט פאר אנ'אויפגא־בע, אין די געזעצען פון די פערפליכטענדע געזעצ־ליכע פארשריפטען:

א) דערלעדיגען פארמאליטעטען, וואס זענען פער־בונדען מיטן עמיגרירען פון פוילען און פערלייכ־טערן אויף דעם אופן די עמיגראנטען דאס בעזעצען זיך אין אנדערע לענדער.

ב) אינפארמירען די עמיגראנטען וועגען אלער־ליי פארשריפטען, וואס זענען פערפליכטענד ביים ארויספאהרען און ביים אפשטייגען אין די אימי־גראציע־לענדער.

ג) זאמלען אינפארמאציעס וועגען די ווירט־שאפטליכע קאניונקטורען און עמיגראציע־פארשריפ־טען אין אלע אימיגראציע - לענדער און פערשפריי־טען זיי צווישען די יודישע עמיגראנטען.

ד) ערטיילען די עמיגראנטען יורידישע הילף.

ה) ערטיילען די עמיגראנטען סאניטאר - מעדי־צינישע הילף.

ו) פראפעסיאנעל אויסבילדען די עמיגראנטען און צו דעם צוועק גרינדען ווארשטאטען, פאך־שולען, קורסען א. ד. גל.

ז) ארגאניזירען שפראך־קורסען.

ח) פערבינדען די עמיגראנטען מיט זייערע קרו־בים אין אנדערע לענדער.

ט) בעזארגען געלט - איבערווייזונגען און איבער־שיקונגען פאר עמיגראנטען.

י) בויען האטעלען, קיכען, טיי־האלעס און לעזע־זאלען, ארגאניזירען אויפזיכט אויף די באהן־וואקזאלען א. ד. גל.

יא) גרינדען לייה־קאסעס און לאמבארדען פאר עמיגראנטען און פערמיטלען ביים קויפען שיף־קאר־טען — מיט דער דערלויבעניש פון דער געהעריגער מאכט.

יב) פערבינדען זיך וועגען עמיגראציע - געזעל־שאפטען אין די טראנס־ און אימיגראציע־לענדער.

די לאדזער אפטיילונג פון דער צענטראלער יו־דישער עמיגראציע געזעלשאפט „יעאס" אין פוילען האט אין פערלויף פון יאהר 1934 בעדינט 4320 עמיגראנטען און ערב־עמיגראנטען, געגעבען די אויס־שעפליכע גענויע אינפארמאציעס און אנווייזונגען וואוהין און ווי אזוי מען קען עמיגרירען, ערטיילט זיי יורידישע הילף, ערלעדיגט די נויטיגע רייזע - פארמאליטעטען, ווי: אומזיסטע פעסער, וויזעס א. אנד., אינטערוועניערט אין בעשווערונגס־פאלען אין ענטשפרעכענדע מלוכה־אנשטאלטען און קאנסולא־טען, פערבילינט די רייזע־קאסטען פון די עמיגראנ־טען, געהאלפען הונדערטער פאמיליעס צו פערבינ־דען זיי מיט זייערע קרובים אין פערשידענע לענ־דער, גענומען די עמיגראנטען אונטער איהר שוץ, כדי זיי זאלען נישט אריינפאלען אין די הענט פון כל'ערליי עקספלואטאטארען און שווינדלערס.

אין ציפערען שטעלט זיך דער בעריכט פון דער לאדזער אפטיילונג פארן יאהר 1934 פאר אויף פאל־גענדען אופן:

אלגעמיינע צאהל בעזוכען פון עמיגראנטען — 4320;

אויסגעארבייט אויסלענדישע פעסער — 247;

אינטערוועניען לטובת די עמיגראנטען ביי די מאכט־ארגאנען און קאנסולאטען — 76;

געגעבען צושטייער צו שיפס־קארטען 463 דאלאר

ארויסגעשיקט אונטער אונזער השגחה קיין אויס־לאנד מינדעריעהריגע עמיגראנטען 12;

פערבונדען פאמיליעס מיט זייערע קרובים אין אויסלאנד — 867;

אנגעשריבען פאר די עמיגראנטען ביטעס צו פערשידענע מאכט־ארגאנען, קאנסולאטען און שיפס־געזעלשאפטען — 1480.

פון דעם דאזיגען קורצען בעריכט איז צו זע־הען, וואס פארא גרויסע ארבייט די דאזיגע געזעל־שאפט האט אדורכגעפיהרט ביי איהר גרויסע בע־שיידענקייט און וואס פאר וויכטיגע ארבייטען די געזעלשאפטען קען אדורכפיהרען ווען די פער־אינטערעסירונג פון דער יודישער געזעלשאפט וואלט געווען א גרעסערע.

די לאדזער אפטיילונג פון „יעאס" פיהרט איהר ארבייט אהן, וועלכע ס'איז הילף פון דרויסען. די איינציגע הכנסה - קוועלע איז דער מיטגלידס־אפ־צאהל און קלענערע סובסידיעס פון לאקאלע אינ־סטיטוציעס.

ס'איז דער חוב פון דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז צו ראטעווען דעם יודישען עמיגראנט פון די פיל סכנות, וואס לויערען אויף איהם און העל־פען איהם אין זיין נויט.

טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20.

גענוג געזארגט! מ׳דארף לעבען לאכען, זינגען און טאנצען!

נאר 10 גאסטשפילן פון פריילעכען ווינער אפערעטען־פארל. די ווארשאווער ליבלינגען

גיזי היידען שלמה פריזאמענט

קאמקאדענע וגגו־רעטע און בארא פער־קאמיקער

מיט זייער אנסאמבל.

מארגען פרייטאג, 9.15 אוונד ‖ שבת, ד. 25 בייטאג 4.30 ‖ זונטאג, ד. 26 בייטאג ‖ מאנטאג, ד. 27 9.15 אוונד

פרעמיערע! קאמישע אפערעטע! לעבעט־שלאגער! א נאכט פון הומאר געזאנג און טענץ!

די יודישע חתונה

אין 3 אקטען 20 נומערן געזאנג און טענץ

אין דער פארשטעלונג נעמט אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: גארליצקא, היידען, רובינא, ראזענבערג. מענער: ראקאוו, רייכענבערג, שאדאווסקי, פריזאמענט און אנד.

נייע דעקאראציעס! נייע עפעקטען, קאסטיומען, רעקוויזיטען. פערשטארקטער א'קע מער.

פרייזען פון בילעטען: בייטאג פון 54 גר. ביז 1 50 זל. אוונט פון 90 גר. ביז 2.50 זל.

מוזיק. ליטער: ש. בלומשטיין. ארכינעסטער, ליטער: א. אבראמאוו.

אין קורצען: דער פראצעס פון בלינדען מאקס

די לאדזער אובעזפיעטשאלניע האט געקינדיגט 200 קראנקען-שוועסטער

(א) אין צוזאמענהאנג מיט דער רעארגאניזאציע וועלכע ווערט איצט אדורכגעפיהרט אין דער לאד־זער אובעזפיעטשאלניע, און לויט וועלכער די דאק־טוירים זענען מחויב איינצוארדנען זייערע קאפי־טעטען אין די ראיאנען מיט מכשירים און הילפס־פערסאנאל אויף אייגענער רעכענונג — האט די אובעזפיעטשאלניע געקינדיגט אלע קראנקען־שוועס־טער (פיעלעגניארקעס) אין דער צאהל פון א 200 פערזאן.

דער פעראיין פון די קראנקען־שוועסטער האט זיך געווענדעט צו דעם דאקטוירים־פעראיין מיט א פארשלאג, אז די דאקטוירים, וועלכע בלייבען אר־ביטען אין די ראיאנען זאלען ביים איינלאדען דעם הילפס - פערסאנאל קודם כל נעהמען אין אכט די פיעלעגניארקעס, וועלכע האבען שוין גע־ארבייט אין קראנקען - קאסע, אלס שוין קוואַ־ליפיצירטע אין פאך און מחוץ דעם, כדי געבען די מעגליכקייט די פיעלעגניארקעס נישט איבערצורייסען די ארבייט זיי זאלען נישט פערלירען די רעכט צו עמעריטור א. ד. גל.

עס איז דעריבער פערהאן א האפענונג, אז די גרעסטע טייל פון די געקינדיגטע קראנקען־שוועסטער וועלען בעקומען ארבייט אין די ארדינירענדע קא־בינעטען.

א בלוטיג געשלעג צווישן גנבים
איינער דערהרגעט

(א) אין דער וואוינונג פון וויקטאר וואַשידלאָוו ראַקאָווסקאַ 16) איז פאָרגעקומען א פערווייליגונג א־ וועלכער עס האבען אנטייל־גענומען יאן פא־קולאַ און אָטטאָן מינאַר.

אַלע דריי זענען בעקאַנט אין דער לאָדזער א טערוועלט אַלס גנבים און געפעהרליכע אַוואַנ־טוריקעס.

צווישען די אַנוועזענדע האָט אין אַ געוויסען מאָמענט אויסגעבראָכען אַ געשלעג. אין גאַנג זע־נען געלאָזט געוואָרען מעסערס און העק. פאַקולאַ, וועלכער האָט געהאַט געגען זיך די אַנדערע צוויי, איז געפאַלען אונטער די קלעפּ אַ שווער־פערוואונ־דעטער. מען האט איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאל, וואו ער איז, נישט קומענדיג צו זיך, געשטאָרבען. וואַשידלאָוו און מינאַר זענען אַרעסטירט גע־וואָרען.

Dr. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 93-201

ספעציאליסט

פאר מענער=שוועכע=בעהאנדלונג

עפעקטיווע בעראַטונגען און פסיכאָ-אנאליזען

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—8 אוונט

פאבאר פון יאהרגאנג 1914

(א) מארגען פרייטאג דעם 25 מאי דאר־פען זיך שטעלען:

פאר דער קאמיסיע נומער 1, (פיעראצקי ג 18) מיליטער־פליכטיגע פון יאהר־גאנג 1914, וואס וואוינען אויפן שטח פון 5 פאליציי־קאמיסאר יאט מיט די פאמיליען־נעמען אויף

Go ביז סוף G און H

פאר דער פאבאר־קאמיסיע נומער 2, די פא מאר פליכטיגע פון יאהרגאנג 1914, וואס וואוי־נען אויפן שטח פון 7 פאליציי קאמיסאריאט מיט די פאמיליען נעמען אויף

OPRT

פאר דער קאמיסיע פון פאוויאט, די יאהר־גענג 1914, 1913, און 1912 קאט. „בע" וואס וואוינען אין בעלדאוו און ברזיצי — אלע.

אפגעזאגט די עקספעדיענטקע און פערהאלטען די קאוציע

(א) דער שטראף־רעפעראט ביים ארבייטס־אינספעקטאראט האט בעהאנדעלט די אנקלאגע פון דער עקספעדיענטקע הענריקע יאגאדזינסקא נעגען איהר ארבייטגעבער עדוארד בעסטוואטער (לוטאָ־מירסקא 27). די עקספעדיענטקע האט ביים בע־קומען דעם פאסטען איינגעצאהלט 300 זל. קאוציע. בעסטוואטער האט מיט א פאר חדשים צוריק די עקספעדיענטקע אפגעזאגט, אבער די קאוציע פער־האלטען.

דער שטראף־רעפעראט האט פעראָרדענט די קאוציע דער עקספעדיענטקע באלדצוריק צוקעהרען, א חוץ דעם וועט דער ענין איבערגעגעבען ווערען אין געריכט, כדי צו בעשטראפען דעם נישט עהר־ליכען ארבייטסגעבער.

געפאהרען מיט א טאקסובקע
און ביים שאפער ארויסגענגבעט 50 זל.

(א) פאַר דעם רעסטאָראַן אויף פיעטריקאָווער 108 האָט אַ געוויסער קאַזשימיעזש קומעל פערטשע־פעט עטליכע פערזאָן. וואָס זענען שוין געווען שכור און זיי פאָרגעלעגט צו פאָהרען נאָך אויף אַ שנאַפּס ערגיץ אויף אנ'אנדער אָרט. קומעל מיט דער קאָמפּאַניע, וועלכע איז צוגעשטאַנען צו זיין פּראָיעקט, האָבען גענומען אַ טאַקסובקע, וועל־כע האָט געהערט צו ראָבערט זינגערמאַן און מען איז געפאָהרען אויף קאַרפּאַצקאַ גאַס. דעם שאָפער האָט מען בעצאָהלט פאַר'ן קורס און אָפּגעלאָזט. אין אַ מינוט אַרום האָט אָבער דער שאָפער בע־מערקט, אַז מען האָט ביי איהם פון טאַש אַרויס־געצויגען 50 זל. ער האָט זיך באַלד צוריקגעקעהרט און ביי קומעל'ן האָט מען די 50 זל. געפונען.

דאָס שטעטישע געריכט האָט פערמשפט קו־מעל'ן אויף 2 יאָהר טורמע.

די בעסטע

און

געזונדסטע

זענען

די 4-וואטקאווע

גילזען

„OSMAN"

א שולע צום אנדענקען פון מארשאל פילסודסקי

פראָיעקט צו בויען א געדענקס-בארג אויפן נאמען פון מארשאל פילסודסקי אויפן בערגעל אין רודע

בעשלאסען פון שטאָט-ראַט אין רודע-פּאַבּיאַניץ

(א) אויף אַ זיצונג פֿון שטאָט־ראַט אין רודע־פּאַביאַניץ איז בעשלאָסען געוואָרען צו אַסיגנירען 15,000 זל. אויף אַ שולע צום אָנדענקען פֿון מאַרשאַל פּילסודסקי. דאָס דאָזיגע געלד זאָל אַראָפּגעצויגען ווערען פֿון דער הלוואה אויף דער רעגולאַציע פֿון דער שטאָט.

דער ראַטמאַן עדוואַרד קליש האָט דאַן אַריינגעטראָגען אַ פֿאָרשלאַג צו בערופֿען אַ לאָקאַלען קאָמיטעט אויף צו בויען אַ געדענקס־באַרג אויפֿ'ן נאָמען פֿון מאַרשאַל פּילסודסקי. לויט דעם געגעבענעם פּראָיעקט זאָל דער געדענקס־באַרג (קאָפּיעץ) געבויט ווערען אויפֿן בערגעל אין רודע אין דער הויך פֿון 100 מעטער איבער'ן בערגעל. ביים פֿוס פֿון בערגעל זאָל מען בויען אַ פּאַרק. דער געדענקס־באַרג זאָל טראָגען דעם נאָמען — פֿון דער לאָדזער וואָיעוואודזטווע פֿאַר מאַרשאַל יוזעף פּילסודסקי.

דער לאָקאַלער קאָמיטעט זאָל זיך ווענדען צום לאָדזער וואָיעוואָדע אַלעקסאַנדער האַוקע־נאָוואַק מיט אַ פֿאָרשלאַג איבערצונעהמען דעם פּאָרזיץ פֿון קאָמיטעט צו בויען דעם געדענקס־באַרג. צום קאָמיטעט זאָלען צוקאָפּטירט ווערען אַלע סטאַראָסטעס, פּרעזידענטען און בירגערמייסטערס, וואָיטען פֿון גמינעס — פֿון דער לאָדזער וואָיעוואודזטווע.

קינדער, וואס זענען געבוירן אין 1928

דארפען פערשריבען ווערען אין די שולעס

(א) דער שול־ראַט טיילט מיט, אַז דעם 27, 28 און 29 ד. ח. פֿון 8 אינדערפֿריה ביז 1 מיטאָג וועלען אין די קאַנצעלאַריעס פֿון די פֿאָלקס־שולען אָנגענומען ווערען איינשרייבונגען פֿון קינדער, אין די שולעס. די עלטערען און אַפּיקונעס, פֿון די קינדער, וואָס זענען געבוירען אין 1928, דאַרפֿען פֿערשרייבען די קינדער אין די שולעס, וועלכע זענען אָנגעוויזען אין דער מעלדונג פֿון דער קאָמיסיע פֿון אַלגעמיינער בילדונג אין לאָדז.

די דאָזיגע מעלדונגען וועלען צושיקט ווערען ביז'ן 25 ד. ח. אויב די עלטערען וועלען ביז צו דער צייט נישט בעקומען קיין מעלדונג, דאַרפֿען זיי זיך ווענדען צו דער קאָמיסיע (פּיראַמאָוויטש 10) ביז סוף מאַי.

דעם פֿליכט אָנצומעלדען די קינדער פֿון יאָהרגאַנג 1928 האָבען די עלטערען און אַפּיטרופּוסים נישט קוקענדיג דערויף צי דאָס קינד וועט געהען אין אַ פֿאָלקס־שולע צי אין אַ פּריוואַטע.

אויב די עלטערען פֿערשרייבען דאָס קינד אין אַ פּריוואַטער שולע מוזען זיי צושטעלען אַן אַנטשפּרעכענדע בעשייניגונג פֿון דער שולע, כּדי דאָס קינד זאָל קענען בעפֿרייט ווערען פֿון בעזוכען די פֿאָלקס־שולע.

ווער עס וועט זיך נישט האַלטען אין די דאָזיגע פֿאָרשריפֿטען וועט בעשטראָפֿט ווערען.

לויט די נאָך נישט גענויע אויסרעכנונגען, זאָלען דאָס יאָהר צוקומען אין די שולעס נייע 10,600 קינדער. די דאָזיגע צאָהל זאָל נאָך פֿערגרעסערט ווערען דורך נייע איינמעלדונגען.

א מענש אהן א קאפ

זעלבסטמארד צוליב א ליבע-ענטוישונג

(א) אויף דער באַהן־ליניע קאָלושקי־פּיעטריקאָוו, לעבען דער סטאַציע מאָשטשעניצע, האָט מען געפֿונען אַ טויטען קערפּער פֿון אַ מאַן אָהן אַ קאָפּ. דער קאָפּ וועלכער איז געווען אָפּגעשניטען דורך די רעדער פֿון צוג, האָט מען געפֿונען מיט אַ 5 מעטער ווייטער פֿון קערפּער.

די פּאָליצייאישע אויספֿאָרשונג האָט פֿעסטגעשטעלט, אַז מ'האָט דאָ צו טון מיט אַ זעלבסטמאָרד צוליב אַ ליבע־ענטוישונג. דער דענאַט, דער 22־יעהריגער ראַדזשיסלאַוו קאָטלאָווסקי פֿון וואָלבורג, האָט זיך ענטוישט אין זיין מיידעל און בעשלאָסען צו בעגעהען זעלבסטמאָרד. ער האָט צו דעם צוועק אָפּגעוואַרט דעם צוג און זיך אויף די שינעס אַוועקגעלעגט אויף אַזאַ אופֿן, אַז עס האָט איהם אָפּגעשניטען דעם קאָפּ.

רעפּרעזענטאַנץ-טעאַטער „ראַזמאַיטאָשטש" ציגעלנאַ 27, טעל. 1.25.5. דיר.: ד. צעלמייסטער

לעצטע גאַסטשפּילען! פֿון די בעריהמטע אַמעריקאַנער סטאַר-קינסטלער

סיידי שיינגאָלד

— און —

סעם אויערבאַך

היינט, דאָנערשטאָג, 9.30 אָוונט

גרויסע הנאה-פֿאַרשטעלונג. פּרייזען נאָר 1 זל. אַלע בילעטען אין פּאַרטער

צום לעצטען מאָל! „די פֿרוי, וואָס שווייגט"

אַכטונג! מאָרגען פֿרייטאָג לעצטע פֿייערליכע פּרעמיערע פֿון די אַמעריקאַנער געסט „נאַכטפֿויגעל"

דער פערבאנד פון אפּרעטורען און פארבערייען

בעשטייערט זיך פארן הויז-דענקמאל אויפן נאמען פון מארשאל פילסודסקי

(אג) די פֿערוואַלטונג פֿון פֿערבאַנד פֿון די לאָדזער פֿאַרבערייען און אַפּרעטורען האָט אָפּגעהאַלטען אַ ספּעציעלע טרויער־זיצונג צוליב'ן טויט פֿון מאַרשאַל פּילסודסקי. עס איז בעשלאָסען געוואָרען אַרויסצושיקען אַ קאָנדאָלענץ־דעפּעשע אויף דער האַנד פֿון האַנדעלס־מיניסטער.

אַ חוץ דעם האָבען די פֿערזאַמעלטע בעשלאָסען בכדי צו דאָקומענטירען די סאָלידאַריטעט אין דער טיפֿער פֿערשטענדניש פֿון פֿערלוסט, וואָס דאָס לאַנד האָט געליטען צוליב'ן טויט פֿון מאַרשאַל פּילסודסקי, זיך צו בעטייליגען לויט מעגליכקייטען, בכדי צוצואייליען דאָס אויספֿערטיגען דאָס הויז־דענקמאָל אויפֿ'ן נאָמען פֿון מאַרשאַל פּילסודסקי, וואָס בויט זיך אין לאָדז. ביז־איצט איז צווישען די מיטגליעדער געזאַמעלט געוואָרען 2.400 זל. אַ חוץ דעם האָבען די אָנגעשטעלטע, מייסטער און אַרבייטער פֿון דער פֿירמע „אַפּרעט" געשפּענדעט אויף דעם צוועק 90 זל.

אפּטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(א) היינט בײנאַכט דיזשורירען: ס. יאַנקעלעוויטש (אַלט-שטאָט 9), גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטשאַ 6), ע. האַמבורג (גלובאַ 50), ד. פּאַוולאָווסקי (פּיעטריקאָווער 307), א. פּיעטראָווסקי (פּאָמאָרסקאַ 91), ד. שטעקל (לימאַנאָווסקיעגאָ 37).

לעגיאניסטען און פּ.א.ו.'קעס — פאהרען קיין קראקא צו עהרען דעם אנדענק פון מארשאל פילסודסקי

(א) ווי מען אינפֿאָרמירט אונז, פֿאָהרט אויף דער נייער וואָך אַרויס אַ גרעסערער אויספֿלוג פֿון לעגיאָניסטען און פּ. אָ. וו.־קעס פֿון לאָדזער קרייז קיין קראָקאָ, כּדי אָנטייל צונעמען אין אָנשיטען דעם געדענקס־באַרג אויפ'ן נאָמען פֿון מאַרשאַל פּילסודסקי און אַזוי אַרום אָפּגעבען עהרע דעם פֿערשטאָרבענעם פֿיהרער פֿון פֿאָלק.

א לעבעדיגער פּאקעל

זיך אנגעכאפּט א שאכטל-זאפּאלקעס אין טאש

(א) דער 37־יעהריגער יאַן קושיביעווסקי (מאָסטאָוואַ 19) האָט עפּעס מאַנופּילירט מיט אַ שעכטעלע זאַפּאַלקעס אין טאַש. פּלוצלינג האָט זיך אָנגעצונדען איין זאַפּאַלקע און פֿון איהר דאָס גאַנצע שאַכטעלע. באַלד האָבען זיך אָנגעכאַפּט די קליידער אויף קושיקיעוויטש'ן.

אויפֿ'ן פֿערצווייפֿעלטען געשריי פֿון דעם געליטענעם זענען אָנגעלאָפֿען שכנים און אָפּגעלאָשען אויף איהם די קליידער.

קושיקיעוויטש האָט בעקומען שווערע בראַנד־וואונדען.

די פּאָגאָטאָווע האָט איהם אָפּגעפֿיהרט אין שפּיטאָל.

Doktór
Z. Henrykowski
ספּעציאַל-אַרצט פֿאַר ווענערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
וואוינט יעצט
9 טראַוגוטאַ 9
טעל. 262-98
נעהמט אָן פֿון 8—11 און פֿון 6—9 אָוונט.
פֿאַר פֿרויען אַ ספּעצ. וואַרטע-זאַל

Dr. med. P. Braun
צוריקגעקעהרט פֿון פּאַריז
ספּעציאַליסט פֿאַר הויט און ווענערישע קראַנקה.
נעהמט אָן פֿון 8–1 און פֿון 4–8 אָוו.
Cegielniana 4, tel. 100-57.

SUDOR w płynie „Ap. Kowalski" usuwa POT i WOŃ Wystrzegać się naśladownictw.

ר. איזראַעל

די משומדים

סענסאַצ. שפּאַנענדער ראָמאַן פֿון היינטיגען יודישען לעבען

(21

— דערווייל וועל איך נישט פֿאָהרען, האָט סאַבאַ דרייסט געענטפֿערט. איך וועל מיר נאָך גוט איבערלעגען, ביז כ'וועל מיך ענטשליסען אַוועקצופֿאָהרען פֿון דאַנען.

— דו ווייסט גאַנץ גוט סאַבאַ, אַז מיר קענען דיך דערצו צווינגען דורך דער פּאָליציי.

— וועט זיין פֿערפֿאַלען, וועל איך מוזען פֿאָהרען, קיין אַנדערע עצה וועל איך דאָך נישט האָבען.

— אונאַנגענעהמליכקייטען און דאָס זעהר גרויסע קענסטו אָבער יאָ האָבען־

דאָס האָט סאַבאַ אַליין פֿערשטאַנען מיט וואָס אַזאַ ווידערשטאַנד שמעקט פֿאַר איהר. זי האָט גוט געקענט די מענשען, און ווען'ענס העגד זי געפֿינט זיך און זי האָט שוין פֿון פֿריהער אויס געוואוסט. אַז זי וועט זיין די בעזיגטע און אַז זי איז צו שוואַך צו בעקעמפֿען די חברה, צו וועלכער זי האָט זיך פֿערקויפֿט אין פּשוט'ן זין פֿון וואָרט.

קאַפּיטעל 8

אידאַ אין קלעם

אידאַ האָט ווירקליך נישט געוואוסט, וואָס עס טוט זיך מיט איהר. זי האָט נישט פֿערשטאַנען צוליב וואָס מ'האָט זי אַוועקגעפֿיהרט, צוליב וואָס מ'האָט זי צוגערויבט, און מערקווירדיג איז געווען דאָס, וואָס אידאַ האָט אַפֿילו נישט אויף איין מינוט געטראַכט וועגען דעם, אַז זי איז אַריינגעפֿאַלען אין די הענד פֿון פֿרויענהענדלער. וועגען דעם איז ביי איהר קיין שום פֿראַגע נישט ענטשטאַנען. זי איז געווען זיכער, אַז דאָ דאַרף מען מיט איהר צו ערלעדיגען אַן ענין, וואָס האָט אַ שייכות מיט סטעפֿאַנען. ס'איז ביי איהר געוואָרען קלאָהר, אַז סטעפֿאַן וויל פֿון איהר פּטור ווערען פֿאַר־עדען פריין און דעריבער האָט זי גערעכענט אַז דאָס גאַנצע פֿערנאַרען און פֿערשלעפּען זי דורך דעם קריפּעל איז אַנ'אַרבייט פֿון סטעפֿאַנ'ען, וועלכער האָט אַזוי־אַרום געוואָלט אויספּרעסען ביי איהר אַנ'ערקלערונג, וועגען דעם, אַז זי רעזיגנירט פֿון דער קענטשאַפֿט מיט סטעפֿאַנ'ען. זי האָט שוין געהערט וועגען אַזעלכע זאַכען. דער בלויזער געדאַנק האָט איהר נישט אַזוי ווייט וועה געטון, נאָר ס'האָט זי פֿערדראָסען, וואָס סטעפֿאַן לאַכט אויס איהר, האָט זי געהאַלטען בלויז פֿאַר אַ שפּילצייג און איצט דאַרף ער זי נישט מעהר. זי האָט בעשלאָסען צו שווייגען, פֿאַר קיינעם נישט צו זאָגען און דערשטיקען אין זיך דעם וועהטאָג און צער. נאָכמעהר איז זי געווען איבערצייגט אין דעם, אַז דאָס איז אַנ'אַרבייט פֿון סטעפֿאַנען, ווייל דער קריפּעל האָט איהר עטליכע מאָל דערמאָנט דעם נאָמען פֿון סטעפֿאַנען. זי האָט נישט געהאַט קיין מורא, זי האָט געפֿיהלט, אַז ס'האַנדעלט זיך נישט וועגען דעם, אַז מ'זאָל איהר ספּעציעל שלעכטס טון דאָך איז זי געווען שטאַרק איבערגעשראָקען און אָפּגעשוואַכט צוליב די איבערלעבענישען פֿון פֿריהערדיגען טאָג און דער פֿערגאַנגענער נאַכט. זי האָט זיך דאָס אַלץ נאָכאַמאָל פֿאָרגעשטעלט אין די געדאַנקען און האָט ערשט איצט דערפֿיהלט, וואָס פֿאַראַ שרעקליכע מינוטען זי האָט איבערגעלעבט. אַזוי לאַנג ווי זי איז געזעסען אַליין איז אידאַ געווען אַביסעל רוהיגער אונרוהיג איז זי געוואָרען דעמאָלס, ווען צו איהר איז אַריינגעקומען דער קריפּעל פֿרעגען מכּלומרשט צי ס'פֿעהלט איהר גאָרנישט.

— איך וויל וויסען צוליב וואָס איהר האָט מיך דאָ אַריינגעבראַכט? האָט אידאַ געפֿרעגט.

— ס'וועט אייך גאָרנישט געשעהען דאָ, פֿריילין אידאַ. צו אייך וועט מען גאַנץ בעזונדערס דאָ זיין העפֿליך, ווייל איהר זענט געווען גענוג פֿערנונפֿטיג און נישט געשטעלט קיין ווידערשטאַנד ביים אַהערקומען, ווי דאָס טוען אַנדערע נאַראָנים.

— צי האָט איהר נאָך דאָ אַהערגעבראַכט אַ־מיצען אויסער מיך?

— ניין, דאָסמאָל נישט, היינט נישט. אַ־ש־ סי'האָבען דאָך געטראָפֿען אַזעלכע פֿאַלען ווען מיר האָבען דאָס געטון.

— אָבער איך וויל וויסען, וואו איך בין, ווער עס וויל פֿון מיר, צוליב וואָס מ'האָט מיך דאָ אַהערגעבראַכט?

— אָט גלייך וועט איהר זיך דערוויסען, עס קומט מיין בעל־הביתטע.

אין צימער איז אַריינגעקומען פֿעלאַ, וועלכע איז צוגעגאַנגען צו אידאַ'ן און זיך פֿאַר איהר פֿאָרגעשטעלט מיט איהר נאָמען.

אידאַ האָט מיט פֿערדראָכט געקוקט אויף דער הערליכער פֿרוי, וועלכע איז צוגעגאַנגען צו איהר.

— דאָס האָב איך געהייסען, האָט פֿעלאַ געזאָגט אייך אַהערצובעטען צו מיר, איך דאַנק אייך, וואָס איהר זענט באַלד געקומען.

— ניין, האָט אידאַ געזאָגט, איהר האָט מיר נישט פֿאַרוואָס צו דאַנקען, איך בין נישט ד' אַהערגעקומען מיט מיין גוטען ווילען, מ'האָט מיך פּשוט אַהערגעשלעפּט, אַהער פֿערנאַרט, איך האָף אַז דאָס איז פֿאַרגעקומען אָהן אייער ווי־סען.

— דאָס איז אַלץ איינס, ווי אַזוי איהר זענט אַהערגעקומען, דער עיקר איז, אַז איהר זענט דאָ.

— ס'מוז דאָך אָבער עפּעס האָבען אַ צוועק מיין אַהערקומען?

— געוויס איז דערין פֿערהאַן אַ צוועק און אַ זין, און איהר וועט באַלד הערען, וועגען וואָס ס'האַנדעלט זיך.

— איך הער אייך, האָט אידאַ דרייסט געזאָגט. איך בין זעהר נייגיריג.

— אָט, באַלד, באַלד. קודם־כל האָבען מיר אייך געוואָלט פֿרעגען, צי ס'איז אַזוי שעהן, אַז איהר זענט אַנטלאָפֿען פֿון אייערע עלטערענס הויז, פֿון די גוטע פֿרומע עלטערען און פֿערראַטען אייער גלויבען.

— דאָס איז קיינעמס דאגה נישט. דאָס איז מיין זאַך און איך בין דערפֿאַר אַליין פֿעראַנטוואָרטליך.

— ס'איז נישט אינגאַנצען אַזוי, ווי איהר זאָגט, פֿריילין ראָזען. שמד'ן זיך און פֿערראַטען דאָס פֿאָלק איז נישט קיין גאַנץ פּריוואַטער ענין. אַזאַ ענין האָט פֿיל צו טון מיט געזעלשאַפֿטליכקייט און דעריבער האָב איך מיר גענומען דאָס רעכט אַ פּאָר ווערטער אייך וועגען דעם צו זאָגען.

— אַ דאַנק פֿאַר דער טובה, וואָס איהר ווילט מיר טון, אָבער איך האַלט ווייטער, אַז דאָס איז אויסשליסליך מיינס אַ פּריוואַטער ענין. ווייטער רעכען איך, אַז נישט נאָר דאָס איז די סיבה צוליב וועלכער איהר האָט מיך דאָ אַהער פֿערשלעפּט.

— געוויס איז דאָס נישט די אויסשליסליכע סיבה, אָבער דאָס איז אַנ'ענין, וועלכער האָט אַ גרויסען שייכות דערמיט.

— דער שייכות האָט געוויס אַ מענשליכען נאָמען.

— יאָ, אַזוי איז עס...

— און ער הייסט געוויס סטעפֿאַן קאַרטשינסקי.

— יאָ, אַזוי איז עס, איהר האָט געטראָפֿען. מיר האָבען אייך אַהער פֿערבעטען, אַז איהר זאָלט זיך אָפּזאָגען פֿון סטעפֿאַן קאַרטשינסקי.

— האָט אייך בעשטעלט סטעפֿאַן אַליין, אַז איהר זאָלט דאָס טון?

— זאָל גאָט היטען. מיר פֿערלאַנגען דאָס ועלבע פֿון סטעפֿאַנ'ען אויך. די זעלבע פֿאָדערונג וואָס מיר שטעלען אייך, אַז איהר זאָלט זיך אָפּזאָגען פֿון סטעפֿאַנ'ען, שטעלען מיר ווידער איהם אַז ער זאָל זיך אָפּזאָגען פֿון אייך.

— און ער בעשטעהט דערויף?

— איך ווייס נאָך נישט. ער האָט נאָך קיין ענטגילטיגען ענטפֿער נישט געגעבען.

— צוליב וואָס טוט איהר דאָס?

— צוליב אַלעמענס טובה. קודם־כל צוליב אייער טובה, דאַן צוליב דער טובה פֿון אייערע עלטערען און ענדליך וועט זיין פֿאַר אַלע בעסער, אויב איהר וועט אונז פֿאָלגען.

אידאַ איז געווען ווי משוגע. זי האָט נישט געוואוסט, וואוהין זי איז אַריינגעפֿאַלען. אפֿשר האָבען איהרע עלטערען צו דעם געשטרעבט, אפֿשר האָבען זיי אונטערגעשיקט עפּיס אַ באַנדע וועלכע זאָלען זיי העלפֿען, אַז זי אידאַ, זאָל צו זיי צוריקקעהרען.

(פֿאָרטזעצונג קומט)

זשאבאטינסקי קומט קיין לאדז

דעם קומענדיגען דינסטאג קומט קיין לאדז דער פיהרער פון די רעוויזיאניסטען, וולאדימיר זשאבאטינסקי, וועלכער וועט דא האלטען א רעפעראט.

א שרפה

(א) אין דער פאבריק פון עלעקטרישע לעמפלעך פון דער פירמע „פאהם" (באנדורסקי 14) האט נעכטען אויסגעבראכען א שרפה. דאס פייער האט אנגעטראפען אויף לייכט-ברענענדען מאטעריאל און באלד איז די גאנצע איינריכטונג פון דער פאבריק געשטאנען אין פלאמען.

די ארויסגערופענע 2-טע און 3-טע פייערלעשער אפטיילונגען האבען אין משך פון אנדערהאלבען שעה דאס פייער ליקווידירט.

דער שאדען בעטרעפט אנ'ערך 12,000 זל.

גנבות

אין דער וואוינונג פון יצחק טשערניק (שרוד-מיעסקא 56) האבען זיך ארייגעקריגען גנבים און ארויסגע'גנבעט פערשידענע זאכען פאר 1600 זל.

אין געוועלב פון ווראניקא טשארניעצקא (זשגאווסקא 35) האבען גנבים ארויסגעגנב'עט א פארטפעל מיט שטעמפעל-מארקען פאר 1200 זל.

די פאליציי זוכט די גנבים.

א פאטאלער צופאל מיט א ראוועריסט

אויף קאנטנא נומער 11 איז יוזעף בערנארעק (קאנטנא 60) פאהרענדיג אויף א ראווער ארויפגעפאהרען אויף אנ'אנגעלאדענע פוהר מיט קוילען. דער צוזאמענשטויס איז געווען א פאטאלער פאר בערנארעק'ן. ער איז אראפגעפאלען פון ראווער און בעקומען שווערע וואונדען איבער'ן גאנצען קערפער.

מען האט איהם אפגעפיהרט אין מאשטשיצקי-שפיטאל.

הונדערטער טויזענדער זל.

האבען מיר אויסגעצאהלט אונזערע גליקליכע שפילער אין דער יעצטיגער 4-טער קלאס!

די גליקליכסטע און גרעסטע קאלעקטור אין לאדז

נ. יאטקא,

פיעטריקאווער 22
פיעטריקאווער 66
נאוואמיעיסקא 1

בירגער! אין קורצען הויבט זיך אן די ציהונג פון דער 1-טער קלאס פון דער גרויסער 33-טער לאטעריע. די גענעראל-דירעקציע פון דער מלוכה-לאטעריע, נאכקומענדיג דעם פארלאנג פון די ג' שפילער, האט פערגרעסערט אין דער 33-טער לאטעריע די שאנסען צו געווינען ביז צו אנ'אונגעוועהנליכער מדרגה.

צום ערשטען מאל איז דער געשיכטע פון לאטעריע האט מען בעשטימט א צוגאבע

370.000

זלאטעס פאר די נישט געוואונענע לאסען.

צוליב דעם פאראויסגעזעהענעם מאנגעל פון לאסען, ראטען מיר זיך צוצואיילען מיט'ן קויפען.

פון דער ארגאניזאציע פון האנדווערקער-חלוץ

די ארגאניזאציע פון האנדווערקער-חלוץ האט בעקומען פון דער ווארשאווער צענטראלע א צירקולאר מיט דער אויפפאדערונג צוצושטעלען א רשימה פון אלע מיטגלידער, וואס האבען המלצות אויף סערטיפיקאטען. די דאזיגע רשימה מוז די נאהענטסטע טעג פארגעשטעלט ווערען דעם צענטראלען פאלעסטינא-אמט אין ווארשע. אין שייכות דער-מיט פיהרט דער סעקרעטאריאט פון היגען האנד-ווערקער-חלוץ אדורך א רעגיסטראציע פון אלע זיינע מיטגלידער, וואס האבען המלצות. די רעגיסטראציע קומט פאר דאנערשטאג דעם 23 און זונטאג דעם 26 ד. ח. פון 7—9 אווענד.

עס ברענט היי און שטרוי

אין לאגע פון פאשע פון מאיר ווידאסקי (מאלא 5) האט פון אונבעוואוסטע סיבות אויסגעבראכען א שרפה, עס האט אפגעברענט א סטאק היי און שטרוי.

די פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג, כדי פעסטצושטעלען פון וואנען עס איז ענטשטאנען דאס פייער.

ציהונג פון דער מלוכה-לאטעריע

4-טע קלאס — 12-טער טאג

1.000.000 zł. — 87111
10.000 zł. — 83910 129765
5.000 zł. — 2237 31232 42818 53032
56501 66044 146228 158946 171305
2.000 zł. — 12810 16002 16152 19743
37502 48337 63251 66402 70227 72937
75265 77180 82159 97833 100060 110776
122001 131702 133432 143267 146705
164221 162988 164610 166731 173282
178258 183505 184639
1.000 zł. — 5147 5717 10013 13337
15684 19654 25400 27432 35404 37449
42486 46480 51252 53176 69621 74567
79058 85353 85971 91720 93961 95492
99286 105045 105069 113945 114191 —
118682 123401 124222 126047 126566
128510 130981 134354 136812 140261
144938 151365 152384 154384 154632
158462 159417 164228 166139 166744
167443 170809 177483

Stawki po 200 złotych.

272 328 31 418 65 512 18 682 844 973
1061 102 68 321 25 401 82 512 57 646 67
846 2089 105 8 51 243 385 416 608 63 67
812 73 907 58 92 3148 66 218 67 342 482
40 638 62 733 802 920 26 39 49 97 4076 88
127 69 345 433 69 526 97 663 787 811 89
980 5059 106 259 323 91 515 37 70 730 856
67 6147 234 350 500 602 19 83 800 95z 69
7038 41 186 523 50 83 697 816 60 74 981
8044 59 110 18 253 364 423 7085 535 15
29 47 59 707 891 961 71 9154 84 93 210
314 25 12 32 69 477 86 563 96 859 92 912
96.

10074 257 315 21 77 540 97 83 668 87
817 37 98 973 11552 697 703 90 12064 87
135 210 338 494 521 69 756 13047 93 124
39 295 350 91 98 403 634 66 773 931 43
14020 45 174 321 45 97 406 49 559 617 31
77 87 786 978 15017 154 78 236 66 478 629
713 872 98 16115 21 34 64 262 365 433 502
31 61 607 48 98 741 62 17017 153 202 529
615 724 36 75 18000 9 110 27 215 53 59 88
321 441 567 972 90 19077 128 60 425 69
514 79 757 809 36 901.

20013 14 237 399 414 19 524 49 85 620
79 767 804 45 940 21076 208 47 301 15 37
444 687 787 879 944 22038 39 106 34 250
65 76 478 665 97 717 873 91 916 23013 21
32 39 99 102 222 304 499 634 788 24013 67
82 165 239 64 81 428 94 820 42 67 25361
716 45 78 822 986 26138 42 65 74 321 70
592 643 867 27133 96 257 70 337 88 574 682
751 88 940 96 28013 43 147 225 57 681 798
935 29122 26 50 243 463 516 610 752 920
59 62.

30005 25 41 98 120 58 300 543 649 821
915 31101 62 335 410 26 554 815 66 940 93
32619 83 99 364 80 404 533 690 33078 183
318 32 417 47 529 30 67 775 892 904 55
34181 215 400 31 46 619 70 71 82 83 761
35052 123 24 228 375 545 71 89 618 808
786 926 36013 24 26 56 67 100 30 33 342
628 703 37010 87 131 271 350 99 406 551
611 52 704 15 282 917 60 38173 615 78 303
56 57 461 532 72 631 874 90 945 39108 82
269 97 98 436 550 833 54 903 48 51.

40217 325 61 96 516 555 661 772 77 834
900 41042 149 77 440 259 84 85 617 25 710
64 878 92 928 72 42030 82 190 306 73 440
678 87 740 70 894 43001 47 74 205 360 62
89 477 561 87 880 82 91 914 17 44148 72
73 88 316 33 35 36 444 509 17 679 744 51
919 45120 28 51 212 52 347 400 46015 90
162 341 89 689 715 878 901 72 47375 735
857 82 939 59 95 48018 92 165 66 90 227
313 30 72 74 81 581 607 736 825 4 4940
49028 47 76 78 141 89 276 475 516 78 606
98 850 987.

50025 230 302 91 433 538 704 828 71 932
39 51085 368 571 73 601 75 792 913 52241
58 89 412 516 31 68 628 717 822 46 90 946
53112 86 263 628 92 700 6 59 862 902 4 94
54083 183 529 39 753 810 973 94 55092 446
77 95 536 614 31 48 847 967 75 56018 140
225 27 358 522 3 167 624 763 91 801 7 95
57024 386 466 77 548 75 659 758 83 807 32
34 42 902 58001 134 288 444 522 93 739
63 99 887 973 59002 32 182 270 665 909
50.

60019 74 116 68 219 58 324 57 457 510
92 633 71 716 34 840 912 61278 307 469
520 94 782 94 970 97 620025 29 102 96 245
404 42 68 716 58 876 929 74 63185 381 82
401 632 55 773 859 926 64083 134 313 412
590 98 691 765 74 94 946 65008 158 65 88
261 261 351 495 600 37 835 38 66028 110
307 10 437 644 68 368 913 54 67010 19 92
103 320 41 53 84 506 984 68256 415 530 47
60 2 651 84 733 46 822 975 91 69111 16 26
90 245 74 371 537 78 619 804.

70121 234 68 9 339 72 524 792 71026 83
175 208 352 400 507 626 710 921 6 72003 90
181 354 61 81 503 748 73118 43 251 628 796
804 969 74200 332 339 428 65 8 613 788 813
59 922 75080 203 372 95 504 29 684 743
928 68 75 75038 246 393 435 621 753 76
77143 72 203 503 8 77 617 82 770 968 93
78042 388 93 422 48 89 542 49 975 79436
42 643 721 60 75 868 921 76.

80057 108 84 314 28 65 402 12 514 885
81054 104 24 36 73 93 239 321 75 81 414
576 914 56 67 82033 38 301 407 562 77
682 84 772 841 967 88 83065 92 289 697
999 305 38 84041 293 331 503 24 43 772
85050 122 237 98 525 797 856 902 86015 100
51 381 524 613 762 87056 96 300 447 567
73 643 748 826 948 88062 103 61 71 383 441
67 132 636 94 815 34 40 940 89050 117 239
60 316 32 8 4418 630 58 96 756 892 925.

90005 114 27 55 234 6 86 93 436 608 82
715 814 922 91045 71 122 79 270 401 83 510
611 838 78 983 6 92069 129 269 331 457
79 548 667 79 725 37 55 5887 93006 139 333
62 5 537 784 92 94002 86 156 363 98 408
48 83 519 783 819 95077 223 374 403 61 511
56 8 77 808 94 96052 384 400 41 609 34 90
713 847 29 925 97099 100 43 400 31 510 601
831 942 68 98176 232 6 463 95 500 632 824
910 33 72 99046 58 121 351 63411 30 991.

100 074 161 76 210 1 309 47 615 754 808
40 101162 67 339 49 529 72 733 974 102002
7 51 87 145 90 272 545 85 691 748 103004
26 313 61 9 407 630 865 86 962 104001 92
246 402 935 77105009 20 80 100 15 214 53
331 70 423 70 526 693 924 98 106019 74
132 304 422 98 520 65 789 107125 218 312
69 91 4 539 635 814 951 108095 147 347 446
593 809 24 109096 172 205 72 385 430 501
52 3 652 66 81 702 14 45.

110117 201 4 67 340 53 72 6 413 507 619
111005 63 176 208 27 28 97 7 34 6 75 712
29 972 7 112184 294 300 41 791 930 66
113035 88 130 228 35 93 304 77 465 516
707 9 99 114028 173 268 341 5 475 532 882
8 942 115028 45 148 58 315 400 9 48 61 526
718 19 21 50 841 946 116025 303 19 530 646
820 60 117045 120 52 79 95 205 337 413 510
709 30 864 979 118125 470 504 601 16 714
968 119104 245 345 695 774 936 49 87.

120013 19 319 465 508 729 34 86 833
80 89 956 121196 207 91 529 453 628 42 741
821 78 79 960 122103 37 55 72 329 451 542
613 17 726 54 860 943 123057 311 40 77
418 35 646 96 714 89 884 95 124214 315
490 714 840 942 73 92 125002 35 103 270
334 580 856 945 126133 380 453 56 619 51
63 927 99 127075 137 535 622 714 17 957
128044 64 313 77 556 59 634 82 97 811 87
973 129142 348 774.

13009 60 19 269 386 94 456 539 728
30 885 91 938 82 83 131151 165 201
431 731 34 47 83 981 132006 6 143
210 65 75 443 684 97 74 133039 180
312 45 47 668 780 91 134049 176 271
84 598 604 839 979 135012 15 119 272
437 62 520 616 784 830 44 959 64
136061 154 229 349 654 734 76 813
903 16 137028 120 482 549 645 767
168 247 75 318 22 443 83 642 739 98
139019 52 254 429 716 839

140066 263 93 324 481 636 81 767
811 41 905 83 141046 156 58 233 65
71 72 301 60 79 418 667 708 80 909 95
142162 204 449 556 99 628 77 743
849 143208 15 98 419 558 749 54 920
144057 117 381 472 609 74 85 835
145103 80 397 423 557 74 661 762 841
919 4 166 82 165 75 82 96 237 51 307
41 65 413 538 653 758 864 147010
105 89 256 803 6 717 53 96 148342
52 471 614 900 32 52 91 149125 36 86
250 53 79 330 56 85 456 534 720 34
875 900 150139 208 88 99 567 730 925
151035 39 54 338 361 67 98 643 93 94
700 20 67 152000 133 222 365 361 86
918 91 153007 165 20917 87 301 43 90
154094 165 221 339 84 506 748 866 971
155075 13093 214 59340 475 531 734 61
863 923 156107 65 66 226 309 17 467 75
510 55 89 698 720 98 830 915 157041
45 220 381 63 256 89 716 52 55 937
158032 53 7 123 314 56 763 804 956 —
159147 73 77 303 79 664 790 915

160070 202 62 359 66 602 84 825
161012 36 53 225 320 80 493 591 836
80 902 162026 45 176 313 308 448 629
784 815 973 163117 61 218 469 538
685 821 980 16114 220 314 410 602 70
925 165082 36 83550 726 80 854 909
25 93 66096 159 213 16 22 80 437 598
851 54 923 167029 52 62 97 106 56 58
552 320 405 53 93 585 96 613 80 757
839 57 83 168040 53 121 57 98 217 46
386 447 61 138 715 897 968 169131 90
253 356 407 229 45 66 735 823 80 92

170131 61 338 430 74 582 731 829
40 309 83 171308 21 56 510 751 94
71 82 171002 66 8 228 64 72 36 477
523 70 5 883 183138 80 98 337 538 60
727 861 80 86 995 174413 268 333 64
93 654 713 804 21 9 175068 271 305
504 95 615 81 793 809 904 174006 227
9 40 53 96 476 6170 9 79 87 952 177283
300 3 458 81 96 581 637 67 777 834
178141 70 248 97 9 533 8 607 73 81
91 735 61 842 179216 324 72 402 665
92 718 83 801 0

180035 81 20 59 75 89 30418 409 625
96 824 903 181020 38 142 320 86 98 561
613 84 768 3 865 920 1820004 26 246 301
30 570 93 652 900 74 183085 79 209 21
91 374 433 91 506 685 756 854 184134
96 206 372 706 804 937

W drugim iągnieniu padły:
po 500 zł. z literą S po 2.500 zł.

7 318 478s 726 917 98 1075 372 82
439 821 2025 38s 284 96 387s 90s 9 513s
31s 773s 803s 940 48 600s 351s 221 95
317 69 582s 667 779 870 996 4037s 158
86 252s 409 607 69s 734 829s 73 5148
373 403 557s 92s 618 56s 762s 920s 32s
36 83 6433 57.618s 27s 63 973s 7444 193
381 435s 46 501 77s 622 875s 8089 159
219 531 8 24 54 934 9246 461 632 709s

10015s 138 68s 307 64s 641 706 22 26
90 849 995 11006 51 66s 78 871s 671s
838 929 74 212 378 698 761s 932s 13252
302 491 702 51 996s 14641 178 466s 561
78 626 15055 62 80 265 308 432 695
719 882s 912 16884 316 56 696 952 92
17026 43 219 310 683 606 767 68 817
964 18072 187s 339s 582 629s 730 54
55 858 970 19159s 252 405 548

20120 25 251 57 89 606 46 710 841
55 21012 102 313 471 621 41 45s 983
22014 253 56 384 440 79 500s 545 55
620s 821s 46 72 971 23078 210 420 25
74s 82 601 776 816 46 906 24021 83 474
604 48 724 831 25403s 621 709 73 269
283 443s 663s 703 844 917 27325 669s
712 16 28160 281 369 536s 828 59 54 —
52040s 52 144 325 s 66 88 441s 756

30208 43s 53 355 432 597 693 866
31291 808 84 955s 32065 281 94s 378
531 79 634 49s 890 911 33075s 189 439
43 606 67 944 82 34040 82 211 315 26
884 35026 29 230 343 542s 96 612 27s
706 22 40 982 36176 472s 594 616 79
781 943 72 37046 54 121 202 64 532es
742 806 67 89 937s 38139 389 344 3913
62 355s 467 665 70 753

40037 93 150 285 383 833 935 41074
289 57 63 72 429s 65 594 838 941 42024
89 204 360 548 94 943 435 146 208 18
519 631 47 95 782 835 58 83 904
440188 8 92s 465 842 86 46202s 75s 336
467 763 911 47152 72 300 421 76 80
739 489 51 48200 16s 26 91 276 307s
737 847 904 19 491 38 401 57 727 906

50067 332 93s 465 630s 69 51017 154
83s 254 381 440 592s 673 39 99 799
967s 52049s 388 612 13 16 72 53026
36 89 405 55 572 832 54132 51 406 17
449 55371 677s 732 63 950 56327 684 8
846 50 993 57015 70 11 0448 584 665
73 916 58368 71 90 406 57 621 789 916s
59025s 167 75 309 495 840 91

60040 99 139 65 164 548 85 732 99s
61013 22 55s 79 257 366 420s 34 62 —
591 752 98 981 62060 90 234 49 339s
414s 49s 641 748 92 995s 63024s 332s
633 892 s 947 638 432 606 55 979 65228
455 552 644 7 732s 87 857s 72 66168
334 35 63 667 85 719 45s 67014 146 69
88 972 68016 23 245 303 581 674 731
69005 25 110 70 282 99s 301 46

70016 100s 201 590 714 913 71116 279
336s 698 673 889 922s 72173 447 516 —
617 783 806 986 87 73047 333 638 48
836s 926 95 74133s 44 79 243s 74 331
48 79 675 762 842s 75031 117s 208 357
450 604 72 609s 621 804 38 972 76067
203 16 19 360 8 77052 277 484 440 604
746 76 78027 36 302 710 809 52 79078
97s 170 209s 544s 530 923

80153s 56 502s 60 819 60s 81098 142s 52 64
331 401 90 522 46 60 624 140 58 82 723 82215
394s 507 680 748 885 83214s 74 454s 598s 847s
84018 177 85s 229 336 575 83 990 85012 696 709
807s 901 43 86140s 65 96 229 6 7349 61 79 634
741 813s 14s 950 54 87299 383 583s 634s 834s
971 88122s 74 281 380 484s 523 63 753 905 79
89034s 67s 272 667 73 711 15

90147 273s 360 649 618 80s 91099 187 205 33
316 87s 558s 71 867 68 97 92134s 84s 94 208 410s
518 36s 622 86s 93063 163 266 464 611 704 51
83 94028 61 91s 133s 52 613 437s 904s 95081 85
239 41 477 508s 46 57s 64s 686 743 976 96284s
360s 687s 919 44 65 84 97041 134 782 808 87 94s
937 69 98133 245 69 460 702 979 99331s 537 75
843s 988

1000042 55 84 210 89 390 407 568 659 78s
859 97 101026 188 467 602 81s 89 761 917 18
20 102028 249 72s 486 551 69s 638 40 75s 79
864 929 103063 115 294s 392s 439 51 65 512 614
708 56 896 104134 65s 361 529s 92 763 46 97 874
914s 105013 139 56 94s 260 89 338 400 94 511
654s 65s 832 56s 79 106025s 416s 59 525 96 600
19 40 701 930 107046s 78s 303 59 90 693 96s 746
981 108035s 62 244 630 842 50s 109017 113 63
416 592 795 922 48

110662 226 475s 585s 620 36 620 36 806 17
47 111039s 52 98 101 38 55 86 421 37s 43s 561s
744 994 112035 86 106s 49 250 97 391 450s 645 46
8 0707 71s 76s 84 902 113033 127s 286 94 429
623 58s 73 795 853s 906 57 89

114001 65 132 67 73 214 94 316 09s 519 46
747 02 98 829s 31s 63 919 115026s 245 467 540
611 45 702 805 19 116085 127 399s 501 65 759 76
60 992 117022 310 446 556 665 818 118028 180
688 887 923 119097 209 347 62 410 719 44 920s

120050 71 87s 159s 76 275 390 408 46 576
652 740 997s 121153 450 90 92 514 649 946s
122007 202 63 82 374 504 914 123029 39 108s
82 642 86 822 951 52 124016 50s 62s 86 182 253s
83 409 81599s 916 81s 125147 99 329 82 409 663
784 842 954 126007 93 113 41 277s 686s 857 957
67 127211 362 505 853 952s 128013 197s 270 309
769 129203 581 644 950

130070s 185s 204 86s 308 27 28 436 44 82
604s 47s 813 47s 813 30s 131409 59 68s 709 38
966 71 91s 132184 257 308 57s 408s 566 133393s
99 543 79 642 705 14 868 937 134161 240 384
465 93 677 924 42s 46 135097 172s 223 453 83 556
826s 992 136034 47 48 95 120 214 37 70s 365 504
75 623 905 137047 293 476 561s 62 663s 776 924
138210 45 60 339 485 632 885 912 73 129491 563s
979s

140065 138s 315 30s 36 68 429 33 727s 801
37 141164 202s 32 511 616 33 40 84 715 83 873s
95 142090 94s 167 269 416s 597s 807 14 909 33s
143121 283 435 542 70 655 865 98 144078 89 145
421 541s 984s 145150 84 461 669s 786 891
146123s 37 327 522 45 53 147099s 205 32s 359
671s 880 980s 148011 278 84s 907 78 149016 207s
387 472s 557 697 849 50

150109 14s 30s 68 415s 563s 729 834 75s 935
151000 113 16 21 350 90 738 923 44s 152158 84
269 362s 466s 504s 95 778 153071 135 87 332 402
36 84 561s 839 54 932s 154049s 59 287 383 840
587 726 934s 155012 77s 403 25 670 838s 90s
920 156011 33 94s 106 201 338 417 209 657s 799
961 s 157055 448 645 722 828 912 158056s 115
249s 411s 473s 86 706 843s 159127 224s 36 458 63
587 85 601s 732 848

16006 131 273 600 07 48s 774 934 161239s
478 572 76 680s 706s 827s 74s 947 71s 162054
132 222s 75 450 525 74 628 714s 43 56 932
163154 92 285 408 609 756 967 94 164160 573
680s 763 165093s 94 104 66 99 541s 700 87 944s
55 s 166012s 48s 74s 84s 305 34 71 445 503 802
167016s 420s 22s 79 526 610 48 942s 74s 168087
380 554 651 95s 169010 17 449 717s 86 847

170101s 342 52s 85 816s 920 171312 442 572
638s 63 77 813s 172056 112 325 44 59s 98s 625
99 899 173067s 126s 335 52 456 643 889 174003
66s 87 385 86s 626s 42 774 947 82 175008 18 114
46 201 03 313 63 463 79 544 678 761s 914 58se
176003s 149 90 222 337s 40s 432 42s 44 505 647s
810 12 177096 188 299 363s 620 178262s 464
565s 920 179035 290 430 579 97s 600 726 640

180208 97 306 38 58 458s 508 97 822 36
38 911 86s 181021 199s 201s 507 639 954s 37s
922s 58 89s 72 922 49 183827s 36 56s 81 910 51
184027 243 320 494 796 840 961

בעשטראפטע בעל הבית'טעס

די אינהאבערינס פון הויז אויף מלינארסקא 10 בינא ראקיטאוויטש און רייזעל ווייסבלאט האבען נישט פינקטליך אויסגעצאהלט די גאזשע דער וועכטערין סטאניסלאווא שיעראדיסקא.

דער שטראף־רעפעראט ביים ארבייטס־אינספעקטאריאט האט פערמשפט ביידע בעל־הבית'טעס צו 14 טעג ארעסט יעדער.

איבערגעפאהרען געווארען דורך אנ'אויטא

(א) אויף בזשעזשינסקא גאס איז איבערגעפאהרען געווארען דורך אנ'אויטא דער 12־יעהריגער יצחק גומקא (לאגעווניצקא 6). די פאגאטאוויע האט דעם יונגעל ערטיילט די ערשטע הילף.

דער שאפער איז צוגעצויגען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט.

גיזי הײדען און שלמה פריזאמענט
טרעטען אויף אין „פילהארמאניע"

נאך דעם קורצען איבעררייס, הויבט מארגען אן אין „פילהארמאניע" דאס בעליבטע אפערעטען־פארל גיזי היידען און שלמה פריזאמענט צוזאמען מיט דעם פילהארמאניע־אנסאמבל.

מארגען פרייטאג אוועגד צו דער פרעמיערע און שבת די קאמישע אפערעטע „די יודישע חתונה" מיט 20 נומערן געזאנג.

די קאמישע אפערעטע מיט דעם אויסגעצייכענטען אפערעטען־פארל, האט אלע אויסזיכטען אויף ערפאלג.

אונטערגעווארפען א קינד

אין לאקאל פון דער אפטיילונג פון געזעלשאפטליכער שוץ זאוואדזקא 11 האט עפעס א פרוי „פערגעסען" א קינד א יונגעלע פון צוויי יאהר.

דאס קינד האט מען אפגעגעבען אין א קינדער־היים.

לעצטע טעג פון יאנקעל אדלערס בילדער־אויסשטעלונג

די בילדער־אויסשטעלונג פון יאנקעל אדלער (6־טער שערפיען 2), וואס איז שוין אפען איינציגע וואכען און האט גרויס ערפאלג — ווערט שוין די טעג געשלאסען.

די בילדער־אויסשטעלונג האט ארויסגערופען א גרויס אויפזעהן אין אלע קרייזען פון דער היגער געזעלשאפט און גאר בעזונדערס צווישען די קונסט־מאלער און קונסט־מבינים, ווייל יאנקעל אדלער איז אין זיין קונסט אריגינעל.

ווער עס האט נאך די אויסשטעלונג נישט בעזוכט, דארף אויסנוצען די געלעגענהייט און קומען זעהן די מערקווירדיגע בילדער. די אויסשטעלונג איז אפען פון 10 פריה ביז 10 אוונד.

פון „ראזמאיטאשטשי" טעאטער

די גלענצענדע מעלאדראמע „די פרוי וואס שווייגט" ווערט היינט געגעבען צום לעצטען מאל מיט די אמעריקאנער גאסטשפילער פיידי שיינגאלד און סעם אורבאך. די אלע, וואס האבען נאך נישט געזעהן די גלענצענדע פארשטעלונג, וועלען היינט האבען די געלעגענהייט צו בעוואונדערן דעם דאזיגען שלאגער.

פרייטאג קומט פאר די לעצטע פרעמיערע מיט די אמעריקאנער געסט, וועלכע וועלען אויפטרעטען אין א נייע נאך נישט געשפילטע מעלאדראמע „די נאכט־פייגעל".

Dr. med. H. LUBICZ
פאר הויט. וועגערישע און געשלעכטס־קראנקה
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפפאנגס־שעה'ן 8–10, 12–2 און 5–8 אוועגד
זונטאג פון 9–11 בייטאג און יום־טוב פון 9–1
פאר דאמען – בעזונדערער ווארטע־זאל.

פאהר־פלאן אויף די באהנען
גילטיג פון 15. מאי 1935.

פאבריק - באהן אפפאהר:

0.20 — קיין קאלושקי, פערבינדונג מיט קראקא, זאקאפאנע, קריניצע.
1.48 — קיין קאלושקי, פערבינדונג מיט ווארשא און לעמבערג.
5.42 — קיין קאלושקי פון 3 יוני, פערבינדונג מיט ווארשא.
6.05 — קיין קאלושקי פערבינדונג מיט טשענסטאכאוו און סלאטוויני.
7.24 — קיין קאלושקי
8.00 — קיין ווארשא.
9.00 — קיין קאלושקי, זונטאג און יום־טוב־טעג
9.30 — קיין קאלושקי, זונטאג און יום־טוב־טעג
10.32 — קיין קאלושקי, פערבינדונג מיט ווארשא, קראקא, קאטאוויץ.
12.30 — קיין קאלושקי.
13.20 — קיין קאלושקי, פערבינדונג מיט טשענסטאכאוו,
14.15 — קיין קאלושקי, אין ארבייטס־טעג.
15.02 — קיין קאלושקי, פערבינדונג מיט ווארשא און סלאטווינע.
15.29 — קיין סקאזשיסק.
16.20 — קיין קאלושקי אין ארבייטס־טעג
17.25 — קיין קאלושקי פערב. מיט ווארשא
18.03 — קיין קאלושקי, פערב. מיט קראקא און קאטאוויץ.
18.45 — קיין קאלושקי אין ארבייטס־טעג.
19.25 — קיין קאלושקי.
20.49 — קיין קאלושקי פערב. מיט ווארשא
21.14 — קיין קאלושקי, פערבינדונג מיט ווארשא, טשענסטאכאוו און סלאטוויני.
21.55 — קיין קאלושקי.
23.00 — קיין קאלושקי פון 1 יוני אן פערבינדונג מיט קראקא.

טארפעדא - צוגען קיין ווארשא:
7.08, 10.05, 15.20, 20.40.

קאלישער סטאציע אפפאהר:

0.30 — קיין קאליש, פאזען און זבאנשין.
1.32 — קיין גדיניע.
2.35 — לאוויטש.
5.05 — פאזען און זבאנשין.
6.16 — ווארשא
6.50 — גלאווגע.
7.38 — גדיניע.
7.45 — זד. וואליע.
8.07 — ווידזעוו.
9.04 — גדיניע (פון 6־15—9־1)
9.10 — זבאנשין.
9.27 — גדיניע (ביז 6־14)
9.45 — גלאווגע (זונטאג און חגאות־טעג)
10.25 — זד. וואליע.
12.00 — גדיניע.
12.31 — ווארשא.
12.37 — פאזען זבאנשין.
12.50 — ווידזעוו.
14.15 — גלאווגע.
14.25 — זד. וואליע (ארבייטס־טעג)
15.30 — פאזען — זבאנשין.
15.40 — פיהנאשטש.
16.18 — קיין ווארשא.
17.40 — זד. וואליע (פון 6־15)
17.45 — גלאווגע.
19.35 — אזארקאוו.
19.41 — פאזען — זבאנשין.
19.59 — ווארשא.
20.35 — זד. וואליע.
22.10 — גדיניע.
22.28 — ווידזעוו.
23.40 — זד. וואליע.

קראנג־קינא **CAPITOL** זאוואדזקא 16

מארגען און פאלגענדע טעג גרויסע פרעמיערע!

„ווינער נעכט" RAMON NOVARRO אין דער הויפט־ראל

אנהייב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג 1.30 בייטאג. אויסערן פראגראם: קלאנג־צוגאבען. דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

פריוע פאסטענס

עס ווערט געברויכט א יונגעל בעקאנט אין דער קאלאניאל־בראנזש ראזענצווייג, פאמארסקא 6. 7794

ס'ווערט געזוכט א טויגליכער מענש צו זיין משמש ביי א רבין, ווענדען זיך וואכאדניא 1 אין געוועלב פון בלוי געפעס בלייפעלד. 7792

ס'ווערען געזוכט קוואליפיצירטע קראנקען־שוועסטערס, צו מעלדען זיך ביי וואלקאוויטש, נאוואמיעסקא 21. 7798

ס'ווערט געזוכט א בעקער־געזעלען (קאוועליר). צו מעלדען זיך אין קאנצעלאריע פון אינטערנאט „העלענובעק" קילינסקיעגא 105.

פערשידענעס

איך נעהם אן אויסצוארבייטען צווירן־שקארפעטען קראפט דאפעל־זוילינג אדער גלאטע, אויך וועגדער־פלאטירמוסטערן און אזשור. שקארפעטען דינע. צו ערפאהרען קאמיענא 5, וו. 35. 7796

RABKA
Pensjonat KEH
נעבען די לאזשענקעס שוין ערעפענט, צוגענגליכע פרייזען! שטרענג כשר'ע קיך

געלעגענהייטליך צו פערקויפען 2 קעטעל־מאשינען אין א זעהר גוטען צושטאנד, פירמע קעללער א 22־ער און א 16־ער, ווי אויך אנ'אמעריקאן. אבערלאק. צו ערפאהרען קאמיענא 5, וו. 35. 7796

Unieważniam zagubiony kwit kaucyjny Elektrowni Łódzkiej za Nr. 67493 z dn. 30.XII–1935 r. Szlama Kałmowicz, Północna 10.

לאדזער יודישער לאסאמארען און סובלאקאטארען־פעראיין
געפינט זיך
אויף פיעטריקאווער 31, וו. 22.
טעל־264-38
דער סעקרעטאריאט איז טעטיג טעגליך פון 6 ביז 9 אוועגד. ס'ווערען בעשריבען ביטעס ערטיילט עצות, אויסגעגלייכט סכסוכים און געפיהרט כל'ערליי דירות־און עקסמיסיע־פראצעסען.

לאקאלען

צוליב אברייזע איז איבערצוגעבען 2 צימער און קיך מיט קאמפלעטער און מאדערנער איינריכטונג. צו ערפאהרען נארוטאוויטשא 25 ביים וועכטער, צו בעזיכטיגען פון 6–8 אוועגד. 7799

צו פערדינגען א געוועלב מיט א שטוב אויף קאלאניאל אדער אנדערע בראנזשע זאוואדזקא 27, צו ערפאהרען ביים ווירט

אנ'ענערגישער אדמיניסטראטאר זוכט עטליכע הייזער, געגען גאראנטיע, בעקאנט אין שטייער־ענינים, אפערטען אין אדמיניסטראציע אונטער „A. B."

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפיליס און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע
אבדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראנט, 1־טער שטאק.
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום־טוב פון 9—1 פארטאג.
בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89.
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט
זונטאג פון 10–12 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל.
אונבעמיטעלטע — לטעשניצע־פרייזן

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אן פון 4–8 אוועגד.

Dr. med. GUSTAW KOHN
געוועזענער אסיסטענט פון דעם גינעקאלאגישען קליניק אין פאריז.
(ספעצ. פאר פרויען־קראנקהייטען און שוואנגערשאפט).
דיאטערמיע, עלעקטראקאגולאציע.
נעהמט אן אין לאדז
פילסודסקיעגא 51, טעל. 170-03
נעהמט אן פון 8—10 און פון 4—6 נאכם.

Dr. med. Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין־קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו.

OGŁOSZENIE.

Zarząd Miejski w Łodzi ogłasza przetarg publiczny na dostawę całkowitą lub częściową **w miesiącu czerwcu 1935 roku** następujących artykułów spożywczych:

12000	klg.	pszennej mąki
12000	„	żytniej „
8000	„	kaszy perłowej
4000	„	„ manny
4000	„	„ pęczaku
8000	„	fasoli białej
4000	„	cukru faryny
1000	„	mydła twardego

oraz innych artykułów kolonjalnych, wymienionych w szczegółowym wykazie Wydziału Gospodarczego.

Ogólne warunki przetargu są do przejrzenia w biurze Wydziału Gospodarczego, ul. Zawadzka Nr. 11, III piętro, pokój Nr. 50, gdzie można zasięgnąć bliższych informacyj.

Oferty wraz z próbkami składać należy tamże do dnia 29 maja 1935 roku, godziny 11-ej, w którym to czasie odbędzie się przetarg przy współudziale oferentów.

Łódź, dn. 21/V–35.

Zarząd Miejski w Łodzi.

Dr. Med. J.Schlosser
כירורג
האט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגעלניאנא 30 טעל. 122-16
נעהמט אן טעגליך פון 4–7 אוו.

ד"ר ס. קאנטאר
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען (מענער־שוואכע)
פיעטריקאווער 90
טעל. 129-45.
נעמט אן פון 8–2 נ"מ און פון 6–9 אוו.

Dr. med. D. Frid
אינערליכע קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
אויף זאוואדזקא 16a
פראנט 1 שט. טעל. 224-78
נעמט אן פון 9–10 און פון 5–7 אוו.

Dr. MICHAŁ URBACH
אינערליכע און נערווען־קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ZAWADZKA 15, tel. 148-89.
נעהמט אן פון 1–2 און פון 4–6 נאכמ.

אנאנסען־פרייז פאר א מילימעטער־שורה: מארגען־שעקסט — 18 גר., ... 24 גר. ... 40 ... 60 ... 12 ... 18 ... מיניסטער דער שטאנד 50 פראצ. ... 100 פראצ. ...
נעקראלאגען ... 20 גר. ... 15 ... 1 זל. ... 10 גר. ...
אין לאדז ... 5 זל. ... 7 זל. אמעריקא — 1 דאל. ...
פאר'ן אינהאלט און מודעות ... פאר רעדאקציע ... נישט ...

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman